

Mednarodno
LETO OTROKA

LETO XXVIII.

OKTOBER/
NOVEMBER

1979

MISLI

MISLI

(THOUGHTS)

INFORMATIVNI MESEČNIK
ZA VERSKO IN KULTURNO
ŽIVLJENJE SLOVENCEV
V AVSTRALIJI

USTANOVLJEN LETA 1952

Izdajajo slovenski frančiškani

Naslov MISLI:
P.O. Box 197,
KEW, Victoria, 3101.

Urejuje in upravlja:
Fr. Basil A. Valentine, O.F.M.,
19 a'Beckett Street,
KEW, Victoria, 3101
— Tel. 861 7787

Rokopisov ne vračamo.
Dopisov brez podpisa uredništvo
ne sprejema.

Letna naročnina \$4.00
se plačuje vnaprej
(izven Avstralije \$6.00,
letalsko s posebnim dogovorom)

Stava: Polyprint (Vic), Pty. Ltd.
1 Dods St., Brunswick, Vic. 3056

Tisk: Distinction Printing,
164 Victoria St., Brunswick, 3056

K SLIKI NA PLATNICAH:

Tako pomembna je, za mesec november v Letu otroka še prav posebno. Dva otroka prav resno prižigata svečke v cerkvi pred Marijo. Komu le v spomin? Morda za stare starše, če še imata mamico in očka. Morda za sošolca, ki ga je povozil avto in ga je smrt iztrgala v cvetu mladosti razposajeni igri . . . Ali pa so bile njune resne misli pri mladih vrstnikih, ki sleherni dan umirajo v tisočih od lakote . . .

NAROČI IN BERI!

Poštnina v cenah knjig ni vključena!

UČBENIK SLOVENSKEGA JEZIKA, I. in II. DEL (SLOVENIAN LANGUAGE MANUAL, PART I. and PART II.) Cena I. dela \$7.-, II. dela \$8.50.

ANGLEŠKO-SLOVENSKI in SLOVENSKO-ANGLEŠKI SLOVAR v eni knjigi. Žepna izdaja. Cena \$7.-.

JADRO V VETRU (za II. r. osnovne šole), cena \$6.—; **ZLATA LADJA** (za III. r. osnovne šole), cena \$6.—; **ZEMLJA DOMAČA** (za V. r. osnovne šole), cena \$6.50. Tri slovenske čitanke, bogate po vsebini in barvnih ilustracijah, uporabljajo slovenske šole v Trstu. Vredna pomoč družinam za priljubitev in izpolnitev znanja slovenskega jezika izseljenki mladini.

KUHARSKA UMETNOST AZIJE. Na 233 straneh, s številnimi kuharskimi recepti azijskih narodov in z več barvnimi slikami serviranja azijskih jedil. Zbrala Marinka Pečjak, izdano v Sloveniji. Cena \$13.60.

ŠKOF ROŽMAN, I., II. in III. knjiga. — Odlično delo dr. Jakoba Kolariča CM. in podprto s številnimi dokumenti. Cena vseh treh knjig \$40.- (Posamezne knjige: prva \$7.-, druga \$9.-, tretja \$28.-).

LJUDJE POD BIČEM (Odlična trilogija izpod peresa KARLA MAUSERJA iz življenja v Sloveniji med in po vojni.) — Cena vsem trem delom \$10.-

TRENTKI MOLKA — Misli za vsak dan leta je napisal Franc Sodja CM. Knjiga je izšla v Argentini, stane vezana \$4.—, nevezana pa \$3.— in je vredna branja.

HOJA ZA KRISTUSOM (nesmrtni spisi Tomaža Kempčana v obliki molitvenika). Cena \$5.— vezani knjigi.

MATI, DOMOVINA, BOG (Pesmi Ludvika Cegljarja) — Cena \$2.-.

POPOTNIKI (Najnovejši roman, ki je izšel v izseljenstvu, napisal Aleksej Goriški). 456 strani. — Cena \$10.-.

STARA IN NOVA PODOBA DRUŽINE (Dr. Anton Trstenjak) — cena \$1.50.

ZAKONCA — SE POZNATA? — (Vital Vider) — cena \$1.00.

ZA BOGOM VREDNA NAJVEČJE ČASTI (Baraga in Marija) — 256 strani — Zbral dr. Filip Žakelj — Cena \$2.50.

BARAGA USLIŠUJE — 468 strani — Zbral in uredil dr. Filip Žakelj — Cena \$2.50.

Pri MISLIH lahko naročite razne **DOKUMENTARNE KNJIGE**, ki so izšle v svobodnem svetu po revoluciji in zgovorno služijo za razumevanje najtežjih let slovenskega naroda (1941-1945). Doma te prilike nimajo niti študentje. Pa je prav, da spoznamo dobo tudi iz svobodnih virov. Vse te knjige so prispevek objektivni slovenski zgodovini, ki bo nekoč napisana brez krivljenja resnice. Trenutno imamo na razpolago

V ROGU LEŽIMO POBITI (napisal Tomaž Kovač, priča pokola tisočev v letu 1945) — cena dva dolarja.

TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO (izjava prič o teharških dogodkih v letu 1945) — cena dva dolarja.

TABORIŠČNI ARHIV PRIČA — 1., 2., 3., in 4. zvezek (zbral dr. Filip Žakelj). Vsaka knjiga po štiri dolarje.

REVOLUCIJA V HOTEDRŠICI (Siena Blažič) — Cena \$2.—

NOVEMBRske MISLI

KADAR KOLI smo zbrani okrog krste, ki stoji med svečami pred oltarjem naše cerkve, me prevzame. Po naši navadi je krsta odprta, razen ob posebni želji domačih, ali pa ob hudi nesreči, ki je preveč zmaličila pokojnikov obraz. Vsakdo, ki pride kvečerni molitvi rožnega venca, ima priliko pokropiti, kakor je bil vajen doma; še enkrat se more zazreti v lice znanca, ki ni več med živimi.

Kako zgovorna pridiga je to zadnje srečanje! Zlasti ob nenadni smrti. Še pred komaj nekaj dnevi smo se videli in se razgovarjali, izmenjali prijazen ali osoren pogled, toplo ali pikro besedo... Pa naj je bil tisti zadnji živi stik še tako prijateljski — bil bi najbrž precej drugačen, če bi vedeli, da bo zares zadnji. Drugačen zame, drugačen za tistega, ki zdaj leži negibno v krsti in čaka pokopa.

Ko bi mrtvi še enkrat zaživel in bi mu bilo po posebni milosti navrženih nekaj let k življenju, da popravi zamujeno — ali jih ne bi preživel vse drugače kot pretekla? Tedaj bi znal ceniti vsako podarjeno urico in jo porabiti v dobro bližnjemu in Bogu v čast. Ne bi čakal, da ga spet šele mrtvega prinesejo v cerkev — živ in sam bi prihajal, redno nedeljo za nedeljo. Niti posmeh nekaterih znancev (če bi napisal prijatelj, bi moral dati besedo prijatelj v narekovanje!) bi ga od maše ne odvrnil. Še manj zaspanost po zabavi sobotne večera, sobotno-nedeljski izlet in iskanje lovske sreče; ali pa nedeljsko balinanje, ki se seveda mora začeti že zgodaj dopoldne in "drugače ni mogoče". Tokrat bi odločno vedel, da drugače je mogoče — tudi v zgled mlajšim, če jih hočemo ohraniti poštene kristjane. Kako bi v tem podarjenem času znal razdeliti vse po vrednosti in dati prednost tistemu, čemur prednost res pripada! Ko bi slišal o kom obrekovanja, bi jim ne kimal in nosil dalje: znal bi zavrniti laži in se potegniti za dobro ime bližnjega. Dobro bi vedel ločiti, kaj je lastno in kaj tuje — se res izplača prisvojiti si tujo lastnino, ko pa je ob smrtni uri samo v breme? In treznost, pa značajnost, in zakonska zvestoba, vestnost v poklicnih dolžnostih... Vse je v luči večnosti toliko vredno — dragocenost, ki te spremlja pred Sodnikov stol z vero in dobrimi deli, ki jih nikoli ni preveč...

Ob vsem tem se zamislim. Res bi menda bilo tako — s slehernim izmed nas, če bi mu bilo dano vstati iz krste še za nekaj časa. Čudna kratkovidnost, da ne mislimo na vse to, predno nam zastane srce in nas polože v krsti pred oltar med sveče! Saj se vendar s slehernim dnem bližamo tistemu zadnjemu trenutku, ko se tudi za nas prične večnost. Nič ne vemo, kdaj bo in kje bo naš zadnji korak — lahko še danes in prav tu, kjer zdajle prebiramo te vrstice in se nam nekje v grlu zatika vozec ob mislih, da je vse to le resnica. Da, resnica! Kaj skrivnostna, pa obenem tako vsakdanja in enostavna, da nanjo v teku življenja zlahka pozabimo. Potrka nam na spomin ob odprti krsti sorodnika, prijatelja ali znanca pred oltarjem slovenske

L. 28-OKT./NOV. 1979-ŠT. 10/11

VSEBINA:

- Novembrske misli
— Urednik — stran 289
- Izkustvo večnega življenja
— Dr. A. Schweitzer — stran 290
- Vsesvetnice (črtica)
— Karel Mauser — stran 291
- Slovenci in Evropa
— Kat. glas — stran 292
- Drag kapital — stran 293
- Malo brašna za našega S. Rapotca
— L. Klakočar — stran 294
- Mladinski koncert 1979
— P. Stanko — stran 296
- Ob poljskem slavju
— Jaka Naprošen — stran 300
- Mutec Osojski (pesem)
— Anton Aškerc — stran 301
- Spomin (črtica ob obletnici)
— Karel Mauser — stran 302
- "...tudi za Tita molim vsak večer..." — Ob dvajsetletnici smrti škofa Rožmana — stran 303
- Jaz nočem imena (pesem)
— M. Š. Selški — stran 305
- Zarja nove Evrope
— K. H. v "K. glasu" — stran 306
- "Ciklon Wojtyła" — stran 307
- Izpod sydneyjskih stolpov
— P. Valerijan — stran 308
- Izpod Triglava — stran 310
- "Glejte, da vas kdo ne premoti!" (Tradicionalisti) — stran 312
- Matica naših pokojnih 1978/79
— stran 314
- Večer vernih duš (pesem)
— M. Jakopič — stran 315

+ P. Klavdiju v spomin	— Urednik — stran 316
Spoštovanje do starih	— Pok. p. Klavdij — stran 317
Vozniki (povest) — nadaljevanje	— F. Grivški — stran 318
Sramotilni steber	— stran 318
Naše nabirke	— stran 321
Nove mere	— stran 324
Kaj pravite? Upepelitev mrtvih	— P. Bazilij — stran 325
P. Bazilij tipka...	— stran 326
Vera in znanost	— Sm. R. — stran 329
Z vseh vetrov	— stran 330
Kotiček naših malih	— stran 332
Križem avstralske Slovenije	— stran 333

KDO BO CVETJE POLOŽIL,
 KDO BO PRIŽGAL LUČ
 NA NEZNANE SLOVENSKE GROBOVE?
 ŠIROM SVETA BO GORELA
 MOLITEV SLOVENSКИH SRC
 ZANJE, KI ČAKAJO VSTAJENJA,
 KER SO ZA ŽIVLJENJE ROJENI.

Albert Schweitzer:

IZKUSTVO VEČNEGA ŽIVLJENJA

Človek, ki si upa živeti svoje življenje
 s smrtjo pred svojimi očmi;
 človek, ki sprejema življenje po drobcih
 in ga živi ne kot da bi imel do njega pravico,
 ampak kot da mu je podarjeno;
 človek, ki ima tako svobodo in dušni mir,
 da je v mislih zmagal nad smrtjo —
 tak človek veruje v večno življenje,
 ker ga že ima
 in ga že sedaj doživlja
 ter že okuša njegov mir in veselje.

cerkve, ki jo mnogi obiščejo le ob takihle žalostnih prilikah — drugače "ni časa"... Potrka za bežen trenutek, pa jo že odnese vetrič pozabe neznanokam. Tako težko si je priznati, da čaka tudi nas. Kar preradi se tolažimo, da smo kljub letom še krepki in zdravi. Kako dolgo še?...

Prešeren je ob teh mislih zapel:

*Dolgost življenja našega je kratka.
 Kaj znancev je zasula že lopata!
 Odprta noč in dan sò groba vrata;
 al dneva ne pove nobena prat'ka.*

Grobovi molče, pa so vendar tako zgovorni. Pridigajo o dejstvu, ki mu ne moremo ubežati. Prav kakor je zapisal Gregorčič, katere-mu je bilo pokopališče

*... tisto tiho domovanje,
 kjer mnogi spe nevzdravno spanje,
 kjer kmalu, kmalu dom bo moj
 in — tvoj...*

V kakšno tolažbo je nam vernim, da je en grob že imel drugačno pridigo, prav nič strašno in brezupno: spregovoril nam je zgovorno o vstajenju in posmrtnem življenju — Jezusov prazni grob v jutru velike noči. Ob njem dobi tudi govornica ostalih grobov vse globljo vsebino kot zgolj oznanilo smrti. "Jaz sem vstajenje in življenje. Kdor vame veruje, bo živel, tudi če umrje." (Jan 11,25)

Zato, dragi človek-trpin, ohrani vero, ki daje življenju in smrti smisel. Živi v njenem upanju, da ti križ na grobu enkrat ne bo le simbol brez vrednosti, ampak znak zmagoslavja. Kako nam je že zapel veliki Prešeren?

*Minljivost sladkih zvez na svet' oznani,
 kak kratko je veselih dni število,
 da srečen je le ta, kdor z Bogomilo
 up sreče onstran groba v prsih hrani.*

Urednik

Vsesvetnice

Rože za novembrske dneve. Beli, rdeči in zlati cvetovi goré na mnogih grobovih. Zadnje cvetje, ki še prenese prvi mraz.

Vsesvetnice je lepo ime za krizanteme. Menda nobena roža na grobu ne sveti s tolikšno spokojnostjo in mirom kakor vsesvetnice.

Vsi sveti in vernih duš dan. Dva dneva, ko vsakdo, ki gre na pokopališče, tako lahko čuti, kako se od grobov do neba pne Jakobova lestev, po kateri hodijo angeli gor in dol. Čas in večnost plivkata drug v drugega.

Koliko pokopališč in grobov smo že videli in obiskali v življenju! Jaz sem jih mnogo. Blejskega — tam leže mnogi moji, tudi moj starejši brat. Majhnega v Gorjah, kot otrok sem hodil po njem. Podbreškega — moja majmlajša sestra in dva bratca so se razstopili v tisti prsti. Kranjskega — tam sem obiskal Prešerna in Simona Jenka in mnoge prijatelje. Majhnega v Dobropoljah, kjer je Rekarjev France in mnogi, ki sem jih ljubil. Kamnitega, s plitvo in revno zemljo v Eisenerzu. Tam se je za vselej prislonil h kamenju moj oče. Videl sem tistega v Lienzu, koj za barakami, in še tiste posamezne grobke ob cesti, ki so tedaj še imeli majhne križe. Danes jih gotovo ni več. Ne grobkov, ne križev. Videl sem tistega v Spittalu ob Dravi. Med vrbovjem in jelševjem. In tistega na Edlingu. Neznansko lep je bil in obiskal sem ga leta 1966 zadnjič. In videl sem lemontskega s tihimi patri in fratri in z grobom škofa Gregorija. Tako dobro poznam božjo njivo Vernih duš in Kalvarijo in Sveti križ. Še tista daljna, po gmajnah raztresena, ki jih je še Baraga blagoslavljal, poznam. Pri cerkvi sv. Ignacija v Good Hartu in tistega, kjer med visoko praprotjo počiva misijonar Andoljšek, in še tistega, na katerem tiho poje veseli pevec in misijonar Čebulj.

Neznansko veliko je pokopališč in neznansko veliko je grobov. Z vsakega gre lestev v nebo. Za angele in za misli.

In je mnogo grobov, za katere nikoli prav ne bomo zvedeli. Nekateri posamezni, nekateri prokrivajo stotine. Kakor stisnjene rozine so, kakor satje. Kamenje nad njimi, med njimi korenine in čez in čez robidovje in srobot. Tri desetletja so

stari ti grobovi in več. Vrnjeni iz Vetrinja — domobranci in četniki in mnogi civilisti. V Teharjih trave rasto prek njih, nad mnogimi so žita klasila.

To so posebna pokopališča, to so kraji, kamor romajo misli vseh, ki so mrtve ljubili, in vseh tistih, ki so jih sovražili. Misli prvih prihajajo, ker ljubezen nikoli ne opeša. Misli drugih zavoljo tega, da bi mogli tam pokopati svojo krivdo.

Toda pokopališča sprejemajo samo mrtva telesa, ne sprejemajo ne krivd in ne sovraštva.

Mnogi grobovi doma so starejši kakor trideset let. Tisti v Mozlju in po raznih gmajnah. In so še taki, prek katerih ceste gredo, in taki, na katerih so napravili prostore za odlaganje smeti.

In so posamezni grobovi na tujih tleh, tako majhni in tako zgubljeni, kakor so bili nekdanj pri nas beračevi grobi. Spomnim se enega. Prvi dnevi leta 1946 so tekli. Od Hodoša nas je šla mala gruča prek širokega močvirja proti madžarski meji. V mali vasici Salafoe smo se obrnili proti Monoštru. Pusta z visokimi jagnedi in strupenim mrazom, veter, ki je nanašal sneg. Star mož in njegova žena sta bila z nami. Skoz vasico Maria Hilf do Ženavcev, ki sem jih do takrat samo iz šole poznal. Onstran Ženavcev, mislim, da blizu neke stare ceglarne, je stari mož opešal. Zapisano je bilo v njegovi knjigi življenja, da bo prišel prav do sem, do sveta, ki ga nikoli prej ni videl in ga nikoli več zapustil. Samo nagnil se je, niti reči ni mogel, da je njegov konec prišel.

Srce je obstalo in niti obupen jok stare žene ga ni več pognal. Na tuji zemlji so ga dobri tujci po-

kopali. Tam pri Ženavcih. Na tabli pred vasjo je pisano Jenersdorf. In stara žena je šla z nami naprej. Vem, da moževega groba ni več videla. Kdo je iskal grobove v letu 1946?

Vsesvetnice!

Tako rad bi jih nesel na vse grobove. Na vse, ki sem jih videl in v svojem življenju že obiskal. In na vse, za katere ne vem, le slutim kraje.

S koreninami bi jih rad posadil. Da bi se razra-

sle in se razbohotele v preprogo, v katero bi lahko stopali angeli in misli.

Dišimo po zemlji kakor zreli gomolji. Prav je tako, zakaj samo skoz prst moremo videti v večnost.

Dva praznika večnosti sta pred nami — Vsi sveti in vernih duš dan.

Naj bodo vsesvetnice barvaste luči, praznikoma večnosti prižgane.

KAREL MAUSER

Knežji
kamen
priča . . .

SLOVENCİ IN EVROPA

SLOVENSKA povezanost z Evropo je stara. Začenja se s sprejetjem krščanstva v Karantaniji. Karantanski knez Borut je leta 745 zaprosil Bavarce za pomoč v bojih proti Obrom. Obri so bili premagani, v zameno pa so si tedaj že krščanski Bavarci izgovorili določeno nadoblast nad Karantanijo. Dejanje, ki ga hočejo slovenski liberalni in protikrščanski zgodovinarji, sanjaški pisatelji in umetniki prikazati kot usodno tragedijo slovenstva, kot prvi poraz neodvisnega in samostojnega slovenskega narodno-političnega življenja in njega stoletno usušnjenje Nemcem, dokler se leta 1918 nismo odrešili v »zarje Vidove« (po Župančiču).

IZBIRA KRŠČANSTVA

Zgodovinska stvarnost je bila seveda precej drugačna. Z omenjeno nadoblastjo so si Bavarci izgovorili pravico širjenja krščanstva v Karantaniji. Vzgojili so Borutovega sina Karasta (Gorazda) ter nečaka Keitmara (Hotimira) krščansko. Oba sta nasledila Boruta na knežjem prestolu. Toda proti pokristjanjenju se je dvignil poganski upor, zatrt s pomočjo bavarskega vojvoda Tasila (772). K temu pravi priznani slovenski zgodovinar dr. J. Gruden:

Odslej si poganska stranka ni več upala vzdigniti se zoper kristjane in misijonsko delo je uspešno napredo-

valo. Splošno so naši dedi radi sprejeli krščansko vero in se pokristjanili... Kjer sta se srečala krščanstvo in poganstvo, srečala sta se nasprotnika kakor zima in pomlad in zima je morala podleči . . . Ni vesela prikazen, da je ponekod v naših krajih razširjanje krščanstva bilo združeno z vojnimi pohodi . . . A treba je upoštevati tedanje bojevitve čase. Karel Veliki se je zavedal, kolikega pomena je krščanstvo za večni in časni blagor ljudstva, in zato je izkušal Cerkvi pridobiti razne poganske narode v okrožju svojega prostranega kraljestva. A kjer se je pojavljal proti takim poizkusom silovit upor, je tudi z mečem krotil trdovratne pogane. Za Slovence je bil odločilen trenutek, ko so imeli voliti med krščanstvom in poganstvom. Obri, ki so Kristusovo vero zavrgli, so izginili brez sledu iz zgodovine. Enako se je zgodilo silnim Polabskim Slovanom. Slovenci pa, dasiravno primerno maloštevilni, so s krščanstvom stopili v krog kulturnih narodov in se ohranili do danes, ker so spoznali »dan svojega obiskanja«.

KARANTANIJA JE ŽIVELA NAPREJ

Knez Borut je moral biti torej izreden državnik, daljnoviden politik, ki je spoznal pomen vere in Cerkve za nadaljnji obstoj svojega karantanskega ljudstva. Karantanija se je kasneje (820) pridružila uporu Ljudevita Posavskega proti Frankom. Upor ni uspel in Franki so zato odstavili domačega kneza ter del domačega plemstva.

Toda s tem ta slovenska država ni bila odpravljena. Narobe! Njena tvorba je vztrajala naprej z razvojem fevdalnega reda, o čemer pričajo ustoličenja na knežjem kamnu na Gosposvetskem polju v slovenskem jeziku. Tu se je na kmečki način zadnji ustoličil vojvoda Ernest Železni leta 1414. Njegov sin vojvoda Friderik pa je bil izvoljen za rimsko-nemškega cesarja in je leta 1443 sprejel poklone oz. umestitev na Gosposvetskem polju brez kmečke preobleke. S tem pa ni bilo odpravljeno slovensko umestitveno pravo. Le-to je bilo veljavno za vse slovenske dežele, ki so pod skupnim imenom Notranja Avstrija nasledile Karantanijo. Sprememba je bila le v tem,

da se cesar iz družabnih ozirov ni mogel več ustoličevati kot kmet. Zadnji se je kot notranjeavstrijski vladar ustoličil oče Marije Terezije, cesar Karel VI.

Marija Terezija pa je prenesla vse državne pisarne na Dunaj, za notranjeavstrijske dežele iz Gradca, za češke iz Prage. In šele tedaj preneha starodavna karantanska politično-upravna tvorba.

POVEZANOST Z EVROPO

V teku stoletij smo Slovenci seveda dihalo z ostalo Evropo mnogo tesneje kot drugi slovanski narodi. O pripadnosti Slovencev pravi prof. Tousaint Hočevar z univerze Louisiana (ZDA): Ne smemo misliti, da je bila taka (nemško nacionalna) karolinška monarhija, ki so ji bile konec osmega stoletja priključene slovenske zemlje. Ta monarhija ni bila le nekakšna stopnjevana narodna nemška kraljevina, bila je marveč internacionalna, mednarodna ustanova...

To veseljnost je želel poudariti tudi slikar evangeliarja za cesarja Otona III. Rokopis je pisan in poslikan okoli leta tisoč v sloviti bavarski benediktinski opatiji Reichenau. Ena izmed dragocenih drobnih slik (miniatur) kaže v prisposobi poklonstvo narodov pod cesarjem: poleg Rima, Galije in Germanije je tudi Slavija-Slovenija (slauinia) v podobi ženske s krono na glavi in s krogli podobnim predmetom v roki. Upravičeno torej

lahko trdimo, da so bili Slovenci polnovreden član srednjeveške Evrope.

Da za ostalo Evropo nismo bili prav nič v zamudi, dokazuje tudi natis prvih slovenskih knjig »Abecedarium« in »Catechismus« Primoža Trubarja (1550) ter drugih protestantskih knjig, med temi izredno delo prevoda sv. pisma po Dalmatinu (1581). Leta 1595 je v Ljubljani ustanovljen jezuitski kolegij, ki ima značaj univerze.

Danes, ko gledamo na Evropo z jezikovno nacionalnim modelom, lahko tudi zabeležimo, da je prvi zapis sploh kakega slovanskega jezika prav v slovenščini — Brižinski (Freisinški) spomeniki iz 10. stoletja. Takrat še ni govora o današnjih velikih evropskih jezikih, ne o nemškem, ne italijanskem, ne francoskem idr. Pa tudi ne o narodih s temi jeziki. Vsi ti narodi so šele nastajali in se kot taki začutili šele po francoski revoluciji, s prevlado meščanstva, ki je prvič začelo enačiti narodnost z jezikom. S tem merilom si danes prikrojujejo nacionalne zgodovine. Toda merilo ne ustreza zgodovinski stvarnosti.

Žal tudi slovenski zgodovinopisci niso toliko samostojni, da bi našo lastno zgodovino ocenjevali po veljavnih slovenskih merilih in tako nam izpade slovenska preteklost, precenjena z nacionalističnimi prijemi naših sosedov, dokaj klavrno. Dasi v resnici ni bila. O tem pa bi bilo treba še n drobneje spregovoriti.

“Kat. glas”

DRAG KAPITAL

Neki oče je v svoji garaži skrbno snažil avtomobil. Sinko ga je nekaj časa opazoval, nato pa vprašal: “Očka, ali moraš to sam delati? Ali ne bi mogel avto zaupati avtopralnici, da bi ga tam očistili?”

Moraš vedeti, sinko, da je avto velik in drag kapital. Zato je najbolje, da sam skrbim zanj in ga negujem. Čas in trud, ki ga žrtvujem v ta namen, je bogato poplačan.”

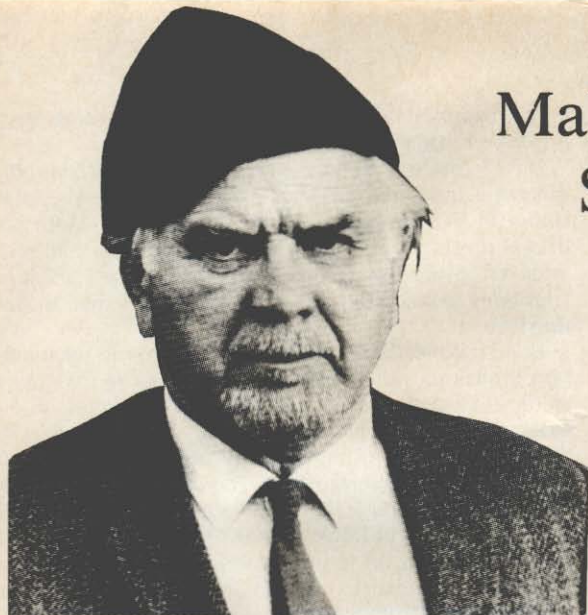
Nekaj trenutkov je vladal molk, nato pa je sinko nenadoma vprašal: “Kajne, očka, jaz pa nisem velik in drag kapital?”

“Ti, zakaj?” je oče zmedeno vprašal.

“Ker zame nimaš nikdar časa.”

Oče je tokrat hitreje končal čiščenje avtomobila in od tedaj naprej se je zvečer rad zadrževal s svojim sinom, se z njim razgovarjal in zabaval. Kupil si je tudi knjigo, iz katere je dobival pojasnila, kako se neguje najdragocenejši zaklad, ki ga imajo starši:

TO SO NJIHOVI OTROCI.

Malo brašna za našega STANKA RAPOTCA

Venomer se počasi giblje in obrača, namršči čelo, opazuje ter sem in tja važne besede okrepi z močnimi gibi obeh rok, vse pa spremlja z žametastim baritonskim glasom.

*

“Zdaj ko ste toliko prepotovali, gospod Rapotec, razstavili toliko svojih slik in želi zelo vidna priznanja po svetu, kaj bi dejali, ko bi Vas vprašal, kdo in kje Vam je na umetniški poti dal največ spodbude in največ priznanja, da ste se kot sin majhnega naroda tako imenitno povzpeli do zasluženega mesta?”

Pri zadnjih besedah mi je kar vpadel:

“Ne bom prav nič okleval. Naj Vam jasno povem, da mi je dala največ vzleta, priznanja in zadoščenja edinole Avstralija. Prav tu sem imel lepo število razstav, tu sem naletel na ljudi, ki so me spoznali in mi z vso močjo pomagali. Prav gotovo ni slučaj ali slepa sreča, da so moja dela precejevali ne samo na tej celini, marveč da moja podoba danes visi pod Michelangelovimi freskami.— Gotovo je tudi res, da umetniku, ki je vzrastel iz majhnega naroda, ni lahkó, da se uveljavi s svojim delom. Moderni svét je pač tak, da malokdo ceni tvoje delo, dokler nimaš ob strani znanih ocenjevalcev, bistrih ljubiteljev in pa — vsa mogoča občila (ali “media”, kakor Angleži lepo rečejo). Prav v tem pa mi je Avstralija bistveno pomagala in me posvojila.”

*

Pred leti sva se srečala na Philip streetu. Tedaj sem ga bržkone užalil se svojimi dvomi o vsakršni abstraktni umetnosti. Po svojem takratnem prepričanju sem namreč trdil, da v taki umetnosti (Vasilij Kandinskij, Gèrard Schneider itd.), ki ji ni več do stvarnosti, do predmeta, marveč upodablja le prav osebnostne podzavestne vtise z barvami in skoraj geometričnimi črtami, ne moreš ločiti umetnine od nedoločene, docela subjektivnega in morda celó potvorjenega podobarstva. — Še danes se spominjam, kako srepó me je pogledal in se zravnal. V hipu sem se zavedel, kako sem ga polomil! Vem, da mi je bilo nerodno, da sem se moral zameriti prav njemu, ki je bil vendar ves predan svoji službi! In kako je moglo priiti do tega?

Kot mlad gorečnik sem bil docela pod vtisom, ki sem ga odnesel iz pogovora z znanim slovenskim skladateljem, profesorjem Lucijanom Škerjancem, ko je na tržaškem radiu igral nekaj svojih skladb. Spoštljivo sem tega najboljšega veččaka harmonije in moderne kompozicije izzval s temle vprašanjem: “Gospod profesor, ker je moderna glasba na tem, da odpravi vse tonove načine in razpusti tradicionalno akordiko, je za glasbeni izraz skoraj vseeno, ali poznaš glasbeno teorijo ali ne — skladba je torej lahko umetnina ali povoljna sestava

*Pa so ramena in pleča kot skale,
tilnik — nalóži mu breme nasilnik —
nosil ga bo in ne bo se krivil;*

*

*m orajo v svet in tujina se diči
z deli njihovih rok
(Oton Župančič: Duma)*

HITIM na vlak. V roki tiščim zeleno plastično torbico s premnogimi ocenami, popisi, orisi, življenjepisi — vse o našem slikarju STANKU RAPOTCU.

Še preden sva se poslovila, mi je dvakrat vljudno zaščinal, naj torbe ne pustim na vlaku.

“Ne bom,” sem ga potolažil, ker sem ga poznal kot človeka, ki vedno pazi na vse svoje in trpi, kadar kaj pozabi.

“Kako se človek vendar naveže na nekatere drobnarije. Pomislite, da sem bil oni dan prav jezen nase, ker sem izgubil preprost nož, nožiček, saj veste”... “da, tak navaden pipec,” sem brž dostavil, ker sem dobro razumel, ko sem pa sam tak.

*

Rapotca mora po vsem svetu poznati na stotine ljudi, po umetnosti pa vedo zanj tisoči in tisoči na domala vseh celinah.

Celi dve uri sva se pomenkovala o tolikih stvareh, da sem jih komaj zadržal v poapelih možganih. Doma sem si brž zapisal, kar me je posebej zanimalo, in utegne tudi našim bralcem pripraviti malo presenečenja in zadoščenja.

Ogledal sem si njegovo zadnjo slikarsko razstavo v Holdsworth Galleries.

Naj mirno povem, da sem ga tu uzrl prav takega, kakršen je bil pred kakimi desetimi leti: krepak, mišičast, s sivo koničasto bradico in s sila živahnimi očmi. Ima še vedno prav uglajene, skoraj častniške kretnje.

zvokov, potvorba in razkroj." Profesor Škerjanec se je nagnil prav nad mikrofona in mirno dejal: "To je seveda možno, zelo možno; a počakati bo treba, da se zrna luščijo od plev. Bomo videli, če se bo ta način uglasbitve obnesel. Zatrdo bomo vedeli, kje smo, ko bomo pričla sprememb pri priznanih skladateljih. Vsi se spreminjamo in bodočnost bo odpirala nova pota ali pa nove struje zajezila."

*

Resnica in lepota sta v tako tesnem sorodstvu, da preveta vse naše življenje. Podrobno razčlemba teh vprašanj nam dajeta logika in estetika, a za preproste zemljane vse to učeno blago niti potrebno ni. Nagnjenje do resnice in lepote nam je vsem urojeno. Iz obeh pa poganja človeško dostojanstvo in — poslanstvo. In zato naj se tega nihče ne dotakne. Že naš veliki Prešeren nas je posvaril, ko je vsem zaklical: "Pusti peti mojga slavca, kakor sem mu grlo ustvaril".

Bradata je resnica, da umetnosti še nihče ni docela dojel niti zajel. Od jamarskega pradedu v Južni Franciji, ki nam je zapustil imenitno podobo naskakujočega bivola, preko davnega avstralskega predhodnika, ki nam je dal celo vrsto živo barvanih "paličarjev", ko s sulicami hiti jo za kenguruji, pa prav do najbolj odmišljene, v podzavesti zgnete slike modernega umetnika, je vse skupaj neustavljivo iskanje in hlastanje po nedosegljivem — po lepoti!

Zatorej nosijo hudo odgovornost nasilni režimi in njihovi pokvarjeni plačanci, ki bi resnico, lepoto in ljubezen radi vpregli v svoj turistični propagandni voz in z dolarji "papirnate kmečke ohceti" sitili svoje nenasitne gone.

*

Da bi ga zdaj utolažil, sem se obrnil na našega Rapotca in ga nekako mimogrede vprašal, če mu je kot slikarju glasba kaj v pomoč.

"O pa kako! Glasba je moja stalna spremljevalka. Zlasti v Parizu in Rimu sem slišal take čudovite zборе, take polifonske skladbe, take samostanske korale, take mogočne orgle, da me je silno prevzelo!"

Kar obšlo me je, da sva se še nakam ujela: taki mogočni glasbeni vtisi so nemara utonili v njegovi zavesti ter se v slikah pojavili kot nepričakovane barve, zelo krepke poteze ali elipsaste krivine. (Tu sem se spomnil Walt Disneyevega poskusa, da bi Beethovnovu slovitno deveto simfonijo prikazal s spremljavo precej simetrične barvne in geometrične kompozicije. Stvar je bila zanimiva, ali se menda ni obnesla.)

V razstavi Rapotčevih podob je gotovo potrebno, da ti naš umetnik sam nakaže, kaj ga je nagnilo, da je hotel zajeti tak ali onak vtis, ki ga je nosil dolgo v sebi, a mu je ob določenem trenutku privrel na zavestno vršino ter ga nujno gnal, da ga je v prav kratkem času z akrilnimi barvami spravil na platno.

Splošno velja, da naš Rapotec ljubi velike razsežnosti in široke poteze, ni mu do miniaturnosti in tenkih, mehkih črt. Najbolj pa gotovo zaživi v opojnih in skorajda hipnotičnih barvah. (Tu se človek nehote spomni takih lju-

di, ki jih privlačijo ognji, da strmijo kot zamaknjeni v plamene, ali pa mehkih mren, ki prav počasi valovijo v barvastih nočnih svetilkah ter umirjajo in uspravajo.) Barve vsakdo zajame po svoje, a v Rapotčevem čopiču zaradi njegove urne tehnike nekam pravilčno oživijo. Sam mi je izpovedal, da se odmika od temnejših tonov, ki so mu zaradi svoje "zemskosti" ("earthy colours" jim pravijo Angleži) bili včasih prav potrebni, a da stremi bolj in bolj v svetlejšje barve. Tako se pač tudi umetnik polagoma spreminja.

Ne dvomim, da bo v naših dneh, ko mnogi petični ljudje norijo za zlatom, češ da jih bo rešilo vseh zemskih tegob, in vlagajo papirnate vrednosti v predmetno premoženje, morda kdo stopil k našemu Rapotcu ter se z njim kako pogodil zaradi cene: umetnost nikdar ne izgubi veljave! Ko sem bil na razstavi, je ponosno pokazal na največjo podobo s prav privlačnimi barvami in počasi zlogoval: "Vidite, tole je kupila Narodna galerija tu v Sydneyu!"

*

Kmalu bo odpotoval Rapotec v Pariz na svojo razstavo, nato še v Rim in pozneje kdaj na svojo priljubljeno Koroško k dobremu prijatelju in velikemu kiparju Francetu Goršetu, s katerim ponosno delita slavo tujine in — izgnastvo domovine.

*Kje, domovina, si? Ali na poljih teh?
Še pod Triglavom, okrog Karavank?
Ali po plavžih si, ali po rudnikih?
Tu? Preko morja? In ni ti meja?*

(Oton Župančič: Duma)

LUDVIK KLAKOČER

Ne samo nam avstralskim Slovencem — ime STANISLAV RAPOTEC je na polju slikarske umetnosti vsekakor znano širši avstralski javnosti, lahko pa rečem celo svetovni. Ne čudimo se torej laskavim člankom, ki smo jih ob njegovi sydneyjski razstavi v septembru brali v dnevnikih časopisih izpod peresa priznanih kritikov. V Sydneyu naš rojak ni razstavljal že od leta 1971, saj se je vsa ta leta največ mudil po evropskih umetniških središčih. Zdaj pa je, kakor beremo, vse presenetil s vojo svežino in očitno je, da so njegova dela zares vžgala. Razstava je bila izreden uspeh — umetnostni kritik Nancy Borlase jo je v Sydney Morning Herald-u imenovala "exhibition of the year".

Stanislav Rapotec vsekakor na poseben način zrcali kvalitetni doprinos slovenstva v Avstraliji in povsod, kjer koli razstavlja in kjer koli po svetovnoznanih galerijah vise njegove umetnine. Slovenija v svetu, kateri pripada, je nanj upravičeno ponosna. Rojaku-umetniku in že dolgoletnemu zvestemu naročniku iskrene čestitke tudi od MISLI. — Urednik.

MLADINSKI KONCERT C 79 T F R T

V SVOJI peti letni izvedbi je naš koncert slovenske mladine spremenil svojo podobo. Iz vseavstralskega, meddržavnega tekmovanja prvih let je postal domača kulturna prireditev Melbourne in njegove neposredne okolice. Razlogov je več, med njimi tudi velike razdalje in s tem povezani znatni stroški. A četudi samo v viktorijski priredbi, je koncert tudi letos nudil pestri dvourni spored ter privabil polno dvorano poslušalcev, ki so z burnim ploskanjem nagradili izvajanja nastopajočih. Sodeč tudi po razpoloženju ob koncu koncerta lahko trdim, da je bilo to kulturno doživetje vsem v zadovoljstvo.

Posebej bi rad omenil, da je na koncert priletel iz Sydneya g. senator Miša Lajovic, kar si organizatorji in udeleženci koncerta štejejo v priznanje. Precej rojakov je prišlo iz Geelonga, nekaj iz Morwella, gospod Alojz Žagar z dvema sinovima celo iz Port Auguste v Južni Avstraliji. Žagarjevi so porabili to priliko za obisk sorodnikov in ogled Melbournea.

Ne čutim se poklicanega, da bi presojal kvaliteto posameznih nastopov. Menim tudi, da to skoraj ne bi bilo na mestu. Ker je tako malo izključno kulturnih nastopov te vrste v naših izseljenskih razmerah, smo lahko samo veseli sleherne pobude in truda v tej smeri; zlasti med mladino, že v novi domovini rojeno. S tem seveda nimam namena trditi, da izvajanje pevcev, glasbenikov ali plesalcev narodnih plesov ne bi želo priznanje izvedencev na teh poljih umetnosti.

Naj predstavim skupine in posameznike, kakor so letos po vrsti nastopali! Vse točke je v čisti slovenščini lepo napovedovala IRENA BIRSA. Irena rada slika, kar je pokazala na razstavi likovne umetnosti S.D.M., zadnje mesece pa se pridno pripravlja na maturo. Živo se zanima tudi za svoj materni jezik in je do letos obiskovala srednješolski sobotni pouk slovenščine.

Prvi so na letošnjem sporedu nastopili VESELI PLANINCI. Čeprav še mladi po letih so že precej časa kot skupina med nami. Prvič so nastopili na mladinskem

koncertu v Sydneyu pred tremi leti. Od takrat so ves čas pridno nastopali. Posebej naj omenim nastope po šolah in raznih kulturnih prireditvah, kjer so s pesmijo in glasbo ter oblečeni v narodne noše drugim odkrivali delček slovenskega kulturnega zaklada. Letos so nastopili tudi na TV programu "New Faces" in dobili lepo oceno. Skupina nastopa že vsa leta v isti postavi, kar je med našimi ansambli redkost in omembe vreden uspeh.

Od vseh solistk, ki so doslej nastopale na naših mladinskih koncertih, je letos edina nastopila MAJDA ŠPACAPANNOVA. Tudi sicer je večkrat pela v naši dvorani ob raznih priložnostih. Poleg redne šole je Majda obiskovala deset let baletno šolo, sedaj se posveča posebej petju in učenju klavirja. Redno obiskuje tudi sobotni pouk slovenščine. Na koncertu je zapela štiri pesmi, peto pa v duetu skupno s svojo sestro ANICO. Vse pesmi je spremljal na harmoniko MIHAEL HRVATIN, ki je zadnji pesmi tudi napisal angleško besedilo in jo sam uglasbil. Upajmo, da ta njegova prva izvirna pesem ne bo zadnja in da se bo lotil kdaj tudi slovenskega besedila.

Naši mladinski koncerti so v slovenski pesmi in glasbi doslej v glavnem predstavili polko in valček ter nekaj modernih pesmi. Zato smo ta večer z veseljem pozdravili KLARINETNI TRIO, novo skupinico, ki jo je za to priliko pripravil g. Frank Hartman. Avtorji njih glasbenih točk res niso bili slovenskega rodu, imajo pa zato svetovno znana imena: Mozart, Reinecke in Bach. Čeprav je klasična glasba zahtevnejša in med nami manj poznana ter priljubljena (z izjemo posameznikov, ki se za njo posebej zanimajo), sem prepričan, da je bila ta točka koncerta dobrodošla sprememba.

TRIGLAV je brez dvoma najmlajši ansambel, tako po starosti nastopajočih kot po nastanku. Fantje so nastopili že na lanskem mladinskem koncertu. Pogosto so naši priljubljeni gostje ob priliki raznih praznovanj in proslav, da s poskočnimi vižami razveselijo staro in mlado. Prav gotovo tudi tokrat poslušalcev niso razočarali.

Napovedovalka
Irena Birska

Oba sta odlična
ansambla:
Veseli planinci
in Triglav (desno).

Spodaj orglarček David
in klarinetaši.

GLASNIKI so bili edina vokalna skupina, ki je doslej nastopala na vseh petih mladinskih koncertih. V času tekmovanja so v zbornem petju dvakrat dobili prvo mesto. To leto vodi skupino naš bogoslovec BRAT BERNARD, v veliko pomoč pa mu je zvesta organistinja MILENCA TURKOVA. Kolikor mi je znano, je to edini slovenski mladinski pevski zbor v Melbournu ali celo v vsej Avstraliji ter je že zato vreden naše posebne pozornosti. Glasniki redno pojejo v naši cerkvi vsako drugo nedeljo v mesecu pri deseti maši, občasno pa še v dvorani na raznih prireditvah. Lani so imeli že tudi samostojen koncert v Sydneyu (pod vodstvom Marka Plesničarja), letos pa se odpravljajo v Adelaido. Upajmo, da bo zbor vztrajal še dolgo vrsto let in rasel v ljubezni do slovenske pesmi ter ubranega petja.

Edini, ki je letos nastopal iz Geelonga, je bil DAVID PERŠIČ. Obenem je bil to njegov prvi nastop na mladinskem koncertu. Na orgle nam je zaigral štiri pesmi, dve sta bili cerkveni. Orgle so že dolga stoletja znane kot kraljica vseh glasbenih instrumentov. Škoda je le, da med Slovenci ni veliko mladih (in niti starejših), ki bi se hoteli posvetiti temu glasbilu. Za našega Davida vemo, da je imel pomisleke, ali naj nastopi za Slovence, češ da hočejo Slovenci samo polke in valčke. Pa se je le odločil in upam, da je bil zadovoljen z uspehom ter je vsaj nekoliko spremenil mnenje o glasbenem okusu Slovencev. Želimo mu, da bi vztrajal in postal dober organist.

PLESNA FOLKLORNA SKUPINA, ki jo vodi

ANICA ŠPACAPANOVA, nam je že na dveh mladinskih koncertih ter seveda raznih drugih prilikah v naši dvorani predstavila slovenske narodne plesse. Poleg tega so plesalci letos nastopili tudi na Kew Community Festival-u ter na članski prireditvi v Avstrijskem klubu. Folklornih skupin ni veliko niti v matični domovini, kaj šele v zdomstvu. Ti plesi so nekoč res bili ljudski, ker so jih ljudje ob slovešnostih na splošno plesali, posebno na vasi; danes pa so naša kulturna dediščina, ki se ohranja po zaslugi redkih skupin. V ponos si štejemo, da je med njimi tudi naša mladinska folklorna skupina.

Za konec naj omenim, da ja ta lepo uspehi mladinski koncert koristil slovenski skupnosti tudi na drugačen način, ne le kot lepo doživetje, ki bo udeležencem ostalo v toplem spominu. Vstopnina je namreč prinesla Skladu DOMA POČITKA za naše ostarele rojake lepo vsoto \$ 638.10 — za odplačilo dolga na že kupljenem zemljišču poleg cerkve.

Najbolj si želim, da bi ti in podobni nastopi končno koristili predvsem mladini sami. Pomagali naj bi jim rasti v zrele osebnosti, da bodo znali — ko poganjajo trdne korenine v svoji rodni domovini Avstraliji — zares ceniti to, kar so prejeli kulturne dediščine rodnih krajev svojih staršev. Zato imajo seveda odgovornost odrasli, predvsem starši, da je vse, kar nudijo mladini v veri ali narodni kulturi, res pristno. In vsajeno mora biti v mlada srca z ljubeznijo ter čistim namenom.

P. STANKO

Na letošnjem MLADINSKEM KONCERTU so sodelovali:

VESELI PLANINCI (instrumentalni ansambel):

Igor Tomažič,
Branko Tomažič,
Johnny Mamilovič,
Fabian Klančič,
Štefan Srnc.

TRIGLAV (instrumentalni ansambel):

Ivan Barič,
Johnny Smrdel,
Bernard Zupan,
Paul Brožič,
Johnny Jernejčič.

KLARINETNI TRIO:

Johnny Jernejčič,
Paul Brožič,
Zlatko Fekonja.

ORGELSKI nastop:

David Peršič.

GLASNIKI (Mladinski zbor malbournskega verskega središča):

Vodi: Br. Bernard
Goličnik.

Doris Brožič,
Loretta Burlovič,
Bernarda Damiš,
Romana Damiš,
Valerija Damiš,
Margaret Frančič,
Majda Gjerek,
Ana Gombač,
Štefka Grl,
Elsa Korže,
Sandra Mikuš,
Anita Sankovič,
Magda Tomšič,
Marija Tubola,
Ana Sedmak,
Jenny Vran,

Doris Uzelac,
Nada Uzelac,
Mary Žele,
Jožica Žugič,
Darko Burgar,
Tony Grl,
Bernard Zupan.

Instrumentalna skupina za
spremljavo:
Milena Turk,
Jože Turk,
Jože Celhar.

PEVCI lastnih nastopov:

Majda Špacapan
ob spremljavi Mihaela
Hervatin.
Anica Špacapan
in Majda Špacapan
ob spremljavi Mihaela
Hervatin.

MLADINSKA FOLKLORNA SKUPINA melb. verskega središča:

Anica Špacapan (uči in
pleše),
Linette Drezga,
Štefka Grl,
Tania Hervatin,
Miriam Kirn,
Majda Špacapan,
Danny Bračko,
Peter Bračko,
Tony Grl,
Robert Jankov,
Stanley Kirn,
Ivan Urdih.

Napovedovalka:

Irena Birska

Osvetljava:

Felix Šajn,
Frank Šajn,
Vinko Škraba.

Tudi senator Miša Lajovic
je povedal nekaj toplih besed.

Na levi poje Anica Špacapanova,
spodaj pa njena sestra Majda.

Glasnike
že dobro
poznamo . . .

. . . pa tudi teh menda ni treba predstavljati.

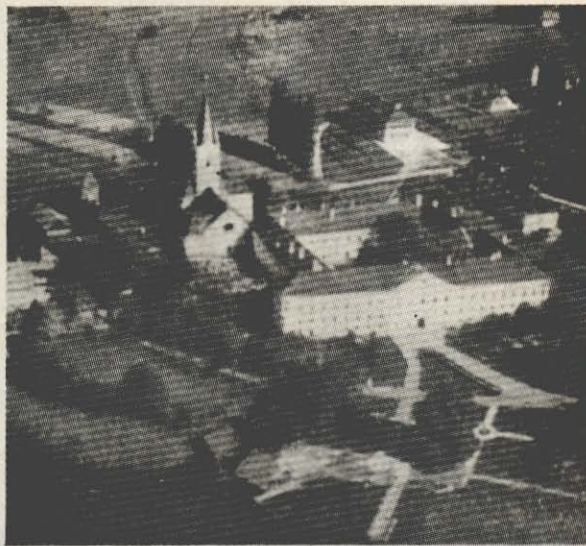
OB POLJSKEM SLAVJU

POLJSKI narod je letos proslavljajl 900-letnico mučniške smrti krakovskega škofa sv. Stanislava Ščepanovskega. Komunističnemu režimu svečanosti seveda niso šle v račun, češ da se je škof Stanislav upiral državnemu vodstvu in je zato z usmrčitvijo prejel zaslužen kazni. Še manj mu je bilo pogodu, da se je za obisk domovine ob teh svečanostih najavil celo papež Janez Pavel II. V juniju je obiskal svoj bivši škofijski sedež z mučenčevim grobom v krakovski katedrali na Wawelu.

Z zgodbo umora sv. škofa Stanislava imamo neko zvezo tudi Slovenci. Marsikdo izmed bralcev se bo še iz šole spomnil Aškerčeve pesmi o "mutcu osojskem", ki govori o ubijavcu kralju Boleslavu II. Drznemu. Ko so ga po škofovem umoru razjarjeni plemiči vrgli s prestola, je pobegnil s Poljske na Ogrsko, kjer se je izgubila zgodovinsko dokumentirana sled za njim. Toda že od štirinajstega stoletja dalje trdijo, da se je zatekel kot navadni mutasti redovni brat v osojski samostan, kjer je šele ob svoji smrti spregovoril. Tedaj je povedal, kdo je in zakaj je sprejel nase pokoro mutastega samostanskega hlapca. Četudi ni drugih dokazov, je bila zgodba splošno sprejeta in v Osojah že dolgo kažejo grob, na katerega starodavnem spomeniku je v latinščini vklesano: BOLESLAUS REX POL. — ANNO MLXXXIX. Boleslav, poljski kralj — Leta 1089. Na spomeniku so tudi latinski verzi, ki pripovedujejo pokojnikovo zgodbo kot smo jo povedali zgoraj.

Med mnogimi starodavnimi samostani na slovenskih tleh je bil tudi benediktinski samostan Osoje ob Osoj-

skem jezeru na Koroškem. Bolj legenda kot resnična zgodovina je poročilo, da je ta samostan ustanovil že za vladanja slovenskih knezov v šestem ali devetem stoletju poganski spreobrnjeni grof Ozij. Po njem naj bi samostan dobil ime Osoje. Toda to ponesrečeno razlago krajevnega imena je ovrgele zgodovinar Gruden s pripombo: "Iz starih listin se da dokazati, da so osojski samostan ustanovili starši oglejskega patriarha Popona okoli leta 1000. Par desetletij pozneje (1028) je namreč Popon odkupil opatijo iz oblasti svojega brata in jo neposredno podredil akvilejskemu (oglejskemu) patriarhatu." Vsekakor je po teh virih samostan Osoje za časa Boleslavovega bega iz Poljske že obstojal in to dejstvo zgodbi ne nasprotuje.

Dve sliki znamenitega OSOJSKEGA SAMOSTANA, preko jezera in iz zraka. Razen cerkve, ki je starodavna Marijina božja pot, poslopja ne služijo več prvotnemu namenu: opatijo je razpustil leta 1783 cesar Jožef II.

Grobnico poljskega kralja Boleslava so našli za Marijinim oltarjem pri obnavljanju cerkve v septembru leta 1957.

Na podlagi spomenika na grobu v Osojah je naš epski pesnik balad in romanc Anton Aškerc leta 1883 napisal pesem MUTEK OSOJSKI. To njegovo delo je postalo kmalu eno njegovih najbolj znanih in popularnih pesmi, vsaj pred vojno obvezno branje v naših šolah. Morda tudi zato, ker povezuje zgodovino poljskega naroda s slovensko zemljo. Naj z objavo pesmi ob letošnji proslavi krakovske 900-letnice osvežimo spomin na osojsko zgodbo tudi bravcem MISLI.

Še to naj omenimo za konec, da je Aškerc MUTEK OSOJSKI dobil leta 1946 v Rimu tudi poljski prevod, ki sta ga oskrbela skupno naš dr. Tine Debeljak (takrat kot begunec v Rimu, pred odhodom v Argentino) in poljski pesnik Jan Olechowski. Slednji je pesem prvič recitiral na **Večeru slovenske poezije v slovenščini in poljskih prevodih**. Izšla je še isto leto, tudi v Rimu, v poljski informativni brošuri o Slovencih pod naslovom **Slowenia**.

JAKA NAPROŠEN

MUTEK OSOJSKI

*"Pozdravljam te, oj temni, stoletni samostan!
Pozdravljam te zelena jezerska tiha plan!
Prelepi skriti biser Koroške ti zemljé,
bo li miru kraj tebe tu našlo mi srce?..."*

*Popotnik kdo si tuji, ki sam s seboj golčiš,
ob jezeru Osojskem po cesti mi hitiš?
Junaška ti je hoja in plemenit je stas,
oči žaré ti živo, a bled je tvoj obraz...*

*Priromal je pod goro, do samostanskih vrat.
Pred samostanom sivi sprehaja se opat...
A romar ta je mutec, nagovora ne zna;
odgovor on menihu na listu pisan dá...*

*"Kaj čitam v listu tvojem? Iz Rima si prispel?
In tu pri nas ostati, počiti bi si htel? —
Le z mano, mož pobožni! Če srce ti zvestó,
za hlapca nam očetom boš služil ti lehkó..."*

*Molče gre za opatom čez samostanski prag.
Najnižje posle v hiši on dan opravlja vsak.
Najprvi je na nogah, ko jutro se rodi,
poslednjemu na večer sen stisne mu oči.*

*In nihče več ne vpraša, kdo on je ter odkod,
kje zibelka mu telka in kje njegov je rod.
Neznan, kot bil je prišel, in tuj ostane vsem.
Kdo pač bi ž njim se ménil — saj mož je tih in nem.*

*Bolnika dnes previdet osojski gre opat.
Tam v celici tesnobni leži mu nemi brat.
Na postelji ubožni je mutasti bolnik:
s popotnico približa se mu izpovednik.*

*"Oh, oče moj častiti, poslušajte me zdaj!" —
Čuj, govori li mutec? Godi se čudo, kaj?
Ni bil li v samostanu nad sedem dolgih let?
In zdaj zna govoriti, kar mogel ni popred!...*

*Počasi govore si razbremenjuje vest...
o dneh preteklih burnih — oj dolga je povest!
Povest o škofu svetem — Stanislav mu imé —
ki z mečem on je nekdanj prebodel mu srcé...*

*In ko je na Osojah napočil tretji zor,
mrtvaške pesmi v cerkvi menihov pel je zbor.
Na sredi cerkve v krsti je hlapec nemi spal;
za njega v plašču črnem opat je mašo bral.*

*Pel mašo oče Tenho in molil je tako:
"Naj pride njega duša, o Bog, tja gor v nebo!
Glej, delal je pokoro naš nemi samotar,
brat Boleslav, kralj poljski... zavreči ga nikar!"*

ANTON AŠKERC

Naš
Gregorij

Spomin

jo le deli v lonček in poskusili. Ne morem je zavreči.”

Takoj drugo jutro sem odšel po rožmarin. Imel sem občutek, da mu je skoraj nerodno zaradi mehkosti, ki jo je pokazal. Dali smo vejico v kozarec vode. Bilo je prepozno. Po nekaj dnevih so odpadli zadnji lističi. V stebelcu ni bilo več življenja.

Pred očmi mi je stopilo tisto stebelce rožmarina, ko sem gledal trepet prstov. Ni jih mogel krotiti.

Rožman in rožmarin.

Grenkost v obeh.

Ko je ležal spokojno v cerkvi sv. Lovrenca, sem mu v tisti noči, ko smo v molitvi čuli pri njem, porinil vršiček rožmarina pod mašni plašč. Nesel ga je s seboj.

Moral sem mu ga vrniti.

Zdaj je tega že deset let, moj Bog, deset let. Med prsti vrtim njegovo nalivno pero, ki sem ga dobil v spomin. Na drobno vgravirano zgoraj: Dr. Gregorij Rožman.

Kako sladki in boleči hkrati so ti spomini.

Vidim vrbe žalujke na lemontski božji njivi, skoraj do tal povešene veje v blaženi tišini, velik križ blizu ograje, blizu njega rdečkast kamen.

Tudi na njem je vklesano njegovo ime.

Teža križa in plačilo.

Nemara ni po naključju rdečkast kamen tako blizu križa.

Pravijo, da za velikim človekom ostane vedno praznina. Ne verujem v ta stavek. Za velikim človekom ostane samo polnost. Smrt le razveže, kar je bilo v telesu vezanega, smrt le sprosti, kar je bilo v telesu stisnjeno in na kraj privezано. Zdaj je povsod.

Čudovito lepo je obiskovati človeka, ki gleda večnost. Sam se je dotakneš in lažje živiš. Mislim, da je ravno v tem polnost, ki za mrtvim ostane.

Večnost pokladajo na naše prste.

KAREL MAUSER

(Ob desetletnici smrti škofa Rožmana 1969)

ŠE MI JE pred očmi tista vogelna soba v bolnišnici sv. Aleša, zadnje zemsko bivališče škofa dr. Gregorija Rožmana.

Sedel je v naslonjaču in molil brevir. Roke so se mu tresle, zelo tresle in trepet tistih rok mi je težko del. Zdelo se mi je, da se upirajo temu, kar prihaja.

Prišel mi je na misel rožmarin, ki so mu ga dali v domači vasi, ko je bil na obisku na Koroškem. Prinesel ga je s seboj v Ameriko, zavitega v mokro cunjo in v srebrn papir. Ni ga hotel zavreči, na poseben način se ga je oklepал. Skoraj teden dni ga je imel v svoji sobici, nekega dne pod noč že je klical po telefonu.

“Rožman tukaj.”

“Kdo?”

Žena ga ni prepoznala po glasu, mene ni bilo doma, bil sem v tovarni.

Bilo mu je nerodno.

“Škof Rožman. Vejico rožmarina sem prinesel od doma. Revna je že, listki odpadajo, morda bi

— Maščujte se nad svojimi svorazniki, toda maščujte se na ta način, da zanje molite! Veste

... TUDI ZA TITA MOLIM VSAK VEČER. —

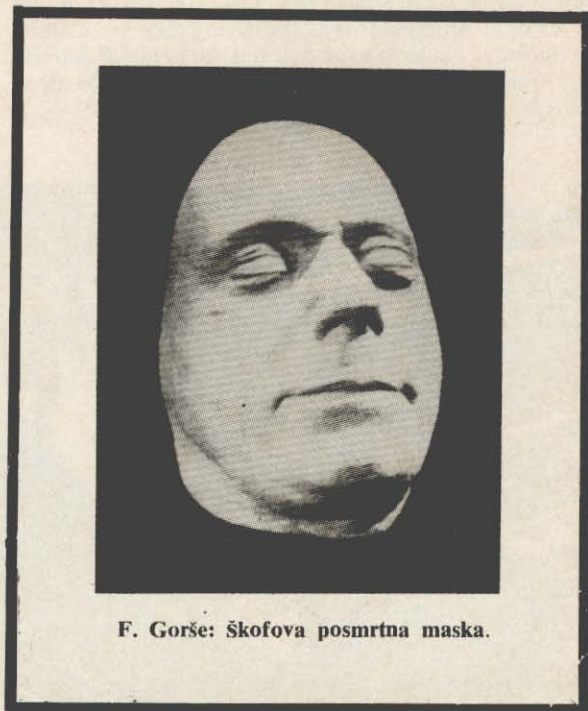
GORNJE besede je med govorom ob priliki enega svojih obiskov pri naših izseljencih v Argentini povedal "narodni izdajalec" in "vojni zločinec", v odsotnosti tako krivično na osemnajst let obsojeni ljubljanski škof DR. GREGORIJ ROŽMAN. V letošnjem novembru obhajamo dvajsetletnico, kar je v ameriški Ljubljani, Clevelandu, zaključil svoje zemsko potovanje **teže križa**. Dne 16. novembra 1959 je v sluhu svetosti — kot pravimo taki mirni in Bogu predani smrti kristjani — odšel v večnost po **plačilo** za zvesto službo Cerkvi in narodu. "**Križa teža in plačilo!**" je bilo njegovo škofovsko geslo, ki si ga je ob sprejemu nadpastirske službe izbral v temnih slutnjah bodočih let. S sv. Gregorijem VII. papežem, ki je moral bežati iz Rima in umreti v pregnanstvu, je tudi on mogel reči ob smrti: "Ljubil sem pravico in sovražil krivico, zato umiram v izgnanstvu..." Da, naš Gregorij je zagrešil samo en "zločin": uprl se je tistim, ki so hoteli poleg mnogih izrabiti tudi njega in z njim slovensko Cerkev, da bi tako z masko krščanske strpnosti in krščanskega pojmovanja svobode lažje ujeli slovenski narod v suženjstvo, ki ne prizna človekovih pravic in ne krščanskih načel. Kot nadpastir je čutil dolžnost, da je jasno spregovoril, saj je tudi zanj veljala beseda apostola Pavla Timoteju: "...Oznanjuj besedo, nastopaj, bodi prilično ali neprilično; prepričuj, svari, opominjaj z vesem potrpljenjem in učenjem..." (2 Tim 4,2). V ljubezni do resnice in svojega preizkušane naroda se je ravnal po teh besedah ter neustraheno s prstom pokazal, kaj se skriva za masko. Kdor mu ni verjel, mu je moral kasneje dati prav, ko je bilo žal prepozno...

In ker je odklonil sodelovanje, je moral biti opljuvan in umazan. Kakšne laži so o škofu trosili že med vojno! A kaj šele po vojni, ko so imeli vso oblast in proste roke: po časopisju, revijah in knjigah, na radiu in sestankih ter med sodno razpravo, inscenirano v pravo burko pravice... Namerno so hoteli ustvariti popolnoma krivo, ponarejeno sliko tega našega velikega škofa-trpina in zavednega narodnjaka, moža kristalnega značaja, ki je želel in se je vseskozi trudil delati samo dobro, v katerega srcu ni bilo trohice sovraštva niti do preganjalcev.

Morda so ga ožigosali za "okupatorjevga kolaboraterja" zato, ker se je poniževal tako pred fašisti kot nacisti z nenehnimi prošnjami, da je reševal ljudi iz zaporov in taborišč v stotinah. Ali je to zločin nad narodom? Dovolj je dokazov, da je skušal pomagati vsakomur brez izjeme, ne glede na prepričanje in ne oziraje se na to, ali je osebo sploh poznal ali ne. Nešteto pisem je poslal na civilne in vojaške zasedbene oblasti, pa posredoval še preko Vatikana, če je na ta način upal na boljši uspeh. Mnogim gotovo ni znano, da je škof Rožman leta 1942 s prošnjo na Mussolinija in z brzozjavom na papeža, naj še on posreduje, hotel rešiti na smrt obsojenega Toneta

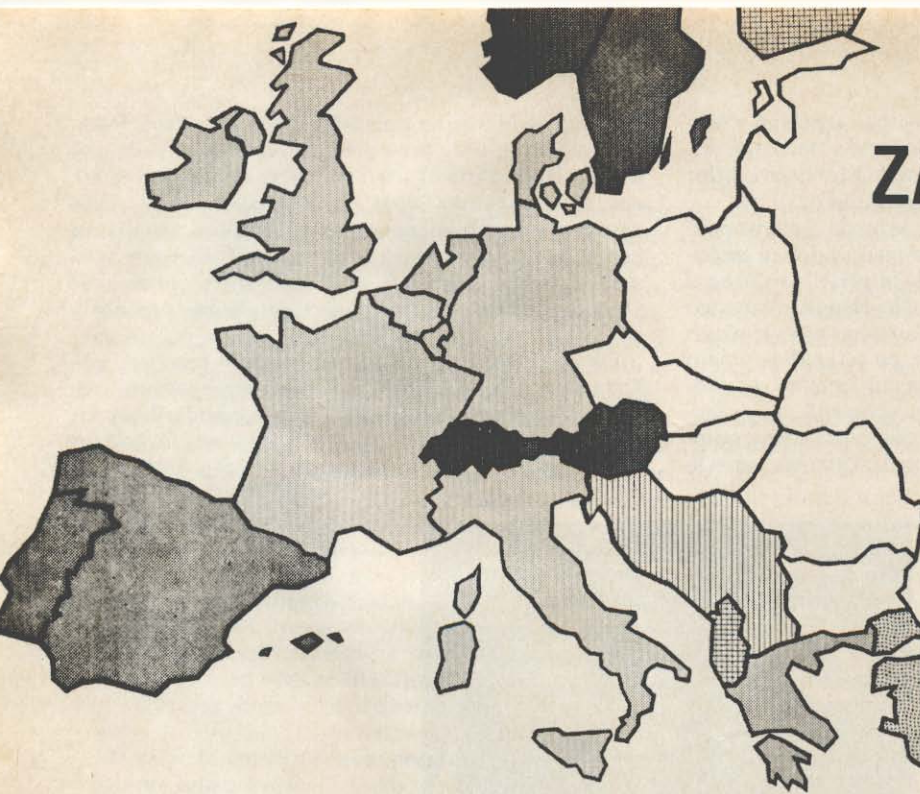
Tomšiča, tajnika slovenske komunistične partije. Zelo ga je bolelo, da ni uspel. Ko pa je Tomšičeva mati na škofovem sodnem procesu hotela pričati njemu v prid, jo komunistično sodišče ni dopustilo za pričo. Prav kakor je isto sodišče "izgubilo" — z drugo besedo: uničilo — tudi vse številne dokumente, ki jih je takrat ljubljanski škofijski ordinariat zbral za škofovo obrambo. Bilo je pač vnaprej določeno, da škof MORA za vselej dobiti uradni pečat izdajalca in biti obsojen...

Vemo, da je škof Gregorij svojim preganjalcem iz srca odpustil, kakor je odpustil tudi vsem, ki so klevetam o njem verjeli. Saj bi drugače — s sovraštvom in krivico v srcu — ne mogel mirno priznati: "**...Jaz nisem noben večer pozabil dati blagoslov tudi vsem svojim sovražnikom v domovini. Če imamo mi resnico in nas ona dviga, potem naj ta odpre pot tudi tistim, ki so v zmoti...**"

F. Gorše: Škofova posmrtna maska.

ZARJA NOVE EVROPE

K zemljevidu: Države Združene Evrope so označene sivo. Španija in Portugalska čakata na vstop, Jugoslavija pa ima posebne gospodarske dogovore.

LANSKO leto so italijanski dijaki imeli za maturo tudi nalogo o Združenju Evrope. Toda to nalogo so redki dijaki izbrali in še tisti, ki so jo izbrali, je niso prav dobro razvili. Podobno je bilo ob volitvah v nedeljo 10. junija: številni narodi niso vedeli, kaj je to Združena Evropa, zato mnogi niso šli volit. Na Angleškem je bilo takih 70 od sto. Drugi, ki so šli na volišča, pa tudi niso vedeli o pomenu Združene Evrope dosti več kot Angleži. In vendar utegne postati ustanovitev Združene Evrope eden največjih dogodkov našega stoletja, podobno kot ustanovitev Združenih držav Amerike leta 1776 oziroma po pomenu še večji dogodek, če bo ideja šla svojo razvojno pot dalje.

V čem je torej pomen Združene Evrope in njenega parlamenta?

STVAR MIRU

Ne pozabimo, da je zgodovina Evrope pravzaprav zgodovina vojn med evropskimi državami in narodi, od časov starih Grkov in Rimljanov do današnjih dni. Najhujše je bilo v tem našem stoletju, ko sta se prav v Evropi začeli dve svetovni vojni, ki sta bili najhujši in najbolj grozoviti v zgodovini. Začeli pa sta se iz imperialističnih teženj nekaterih evropskih držav, kdo bo gospodar Evrope in s tem sveta.

Sličnim imperialističnim apetitom bi odslej morali Združena Evropa in njen parlament spodrežati korenine. Kajti odslej o miru v Evropi ne bodo odločale samo posamezne vlade in parlamenti kot v preteklosti, temveč tudi razni organi, ki si jih je Združena Evropa

doslej ustvarila, med temi tudi evropski parlament. Spori med državami so bili in bodo. Odslej naj bi take spore v zapadni Evropi pomagal reševati tudi evropski parlament. Ta bi torej moral biti varuh miru v tem delu Evrope.

STVAR KULTURE

Ni lastna hvala, če rečemo, da je Evropa bila in je še vedno najbolj kulturn del sveta; da je zapadna kultura nastala v Evropi in se od tod razširila po ostalih delih sveta. Ta kultura pa je črpala svoje sokove iz treh studencev: ti so grška kultura, rimsko pravo in krščanski nazor o človeku. To troje združeno sestavlja evropsko kulturo. Tudi marksizem, ki hoče biti nova kultura, kar ima dobrega, ima iz teh treh studencev.

Ta kulturna osnova Evrope je pa nastala v srednjem veku in jo je ustvarila Cerkev, zlasti še benediktinci in njihovi samostani. Vsi evropski narodi obhajajo z večjimi ali manjšimi slovesnostmi jubileje svojega pokristjanjenja, Slovenci smo obhajali 1300-letnico. Podobno drugi narodi. V območju Cerkve se je v srednjem veku ustvarjala kultura, ki je kultura Evrope. Ta kultura je duhovna osnova Združene Evrope. Prav zato se Evropejci čutimo nekaj svojstvenega, čeprav govorimo različne jezike. Druži nas skupna kultura, skupen duhovni svet, ki bi brez njega Združena Evropa ostala le zemljepisni ali kvečjemu gospodarski pojem, kot npr. danes afriške države. Škoda zato, da ni v evropskem parlamentu večjega števila izvoljenih poslancev narodnih manjšin, ki so prav tako nosilci kulturnih vrednot Evro-

pe kot večji narodi. Škoda tudi, da narodne manjšine v Italiji niso bile bolj kompaktne in niso izvolile svojega zastopnika v evropski parlament. Saj bi ta moral biti tolmač ne samo političnih in gospodarskih interesov evropskih držav, temveč tudi glasnik pravic evropskih narodov in jezikov.

STVAR GOSPODARSKEGA IN SOCIALNEGA NAPREDKA

Zametki Združene Evrope so v gospodarskih zahtevah. Začelo se je po zadnji vojni, ko so se tri evropske države, ki jih poznamo kot Beneluks, (Belgija, Holandska, Luksemburg) združile v prvo gospodarsko skupnost. Njim je sledila Jeklarska in premogovna skupnost. Iz te je nastala Evropska gospodarska skupnost. Niso bili ideološki razlogi prvi, ki so narekovali evropskim državam njih združevanje, temveč so bili to prvenstveno gospodarski in obrambni. Prav zato, ker so se ti razlogi izkazali za uspešne, je združevanje Evrope šlo svojo razvojno pot dalje do skupnega evropskega parlamenta. Izkazalo se je, da more Združena Evropa

biti uspešen gospodarski partner Ameriki in Sovjetski Rusiji ter njenim satelitom le, če ostane čim bolj združena.

Gotovo je, da evropski parlament ne bo mogel rešiti vseh spornih vprašanj in vskladiti vseh raznolikih interesov številnih držav in narodov, ki tvorijo Združeno Evropo, toda že dejstvo, da so se vse članice odločile za mirno reševanje svojih sporov z diplomatskimi razgovori in v parlamentarnih debatah, pomeni velik korak naprej na poti miru v Evropi in na poti njenega vsestranskega napredka. Pri tem bodo przadevanja politikov našla polno podporo katoliške Cerkve in katoličanov: katoliške Cerkve, ki je na zadnjem koncilu izjasnila svoj nauk o človeku in človeški družbi, nauk, ki je postal osrednje oznanjevanje sedanjega papeža Janeza Pavla II. Katoličani pa bodo tudi s svojimi političnimi strankami in kulturnimi ustanovami svoje prispevali, da bo Evropa postala bolj človeška in pravična in s tem bolj srečna. Sme mo zato upati, da evropski parlament pomeni zarjo nove Evrope.

K.H.

“CIKLON WOJTYLA” je novo ime, ki so ga dali časnikarji papežu Janezu Pavlu II. ob njegovem zadnjem potovanju. Saj je brez dvoma — res kakor tornado — utrl nova pota medsebojnih odnosov ter s svojim očetovskim smehljajem pritegnil nepregledne množice, kjer koli se je pojavil. Od 29. septembra do 7. oktobra je prepotoval preko 11,200 milj samo po zraku, se posebej ustavil na dvanajstih glavnih postajah svojega potovanja. Imel je preko 70 govorov in preko dvanajst mašnih daritev, povečini na prostem ter pred tisočglavo množico vernikov: od 80,000 prisotnih na znanem Yankee-stadionu v New Yorku do milijona in četr t v Knocku na Irskem ter milijona in pol v Chicagu. Vse papeževo potovanje je potekalo v znamenju molitve in prošnje za zmago ljubezni in miru v svetu. Na Irskem je posebej poudarjal, da terorizem in nasilje nista pot do resničnega sožitja, ki si ga razdeljeno irsko ljudstvo želi. Pravičnost in ljubezen naj zamenjata uboje ter sovraštvo; vsakdo - posamezniki kakor voditelji - naj bi si za to pri-

zadevali. V Ameriki je s svojih govorih pokazal na zlo svobodnega sveta, ki izrablja svobodo za lagodnost in zločin. Spet in spet je omenjal materializem in samoljublje, navduševal za preprostejši način življenja ter obnovo ameriške tradicije darežljivosti do ubogih in lačnih. V govoru Združenim narodom pa je izrekel svoje dvome nad politiko, ki ne deluje v dobro človeštvu, ampak hoče biti le sebi v namen. Rotil je vse narode sveta, naj vendar ustavijo oboroževalno tekmo ter skupno iščejo miru po poti pravice, človeških svoboščin, pravičnejše razdelitve dobrin in poudarjanja tudi duhovnih, ne le gmotnih vrednot, ki so potrebne človeštvu.

Milijonske množice ljudi, vernih in nevernih, so srečale papeža na tej njegovi apostolski poti. Pritegnila jih je kakor magnet njegova iskrenost, ki je govorila iz skrbi za razvoj človeštva, ljubezni do vseh brez izjeme, iskanka poti do resničnega in trajnega miru. Bog daj, da bi njegove očetovske besede ostale v srcih in obrodile stoletno sad!

IZPOD SYDNEYSKIH STOLPOV

Fr. Valerian Jenko O.F.M
St. Raphael's Slovene Mission
313 Merrylands Rd., Merrylands, N.S.W. 2160
(Vhod v duhovniško pisarno in stan za cerkvijol)
Tel.: 637-7147

Slovenske sestre — frančiškanke Brezmadežne
St. Raphael's Convent
311 Merrylands Rd., Merrylands, N.S.W. 2160
Telefon kot zgoraj.

IZ NAŠIH MATIČNIH KNJIG

K r s t i

Angela Terpinc, Campsie, N.S.W. Oče Gabriel, mati Margaret r. Walser. Botrovala sta Alojzija Jug in Viktor Paar. — Merrylands, 23. septembra 1979.

Robert Lorber, Wentworthville, N.S.W. Oče Frank, mati Matilda r. Dobaj. Botrovala sta Štefan in Zdenka Brekovič. — Merrylands, 13. oktobra 1979.

Aleksandra Covek, Fairfield West, N.S.W. Oče Aleksander, mati Kristina r. Golobič. Botrovala sta Lajoš in Valerija Kollar. — Merrylands, 13. oktobra 1979.

P o r o k i

Richard Frimmer, rojen v Monakovem, Nemčija, in **Irena Vrh**, rojena v Dolnjem Zemonu (župnija Ilirska Bistrica), hčerka Antona in Marije r. Potepan, Georges Hall, N.S.W. Priči sta bila John Frank Greco in Grace T. Rizzo. — Merrylands, 8. septembra 1979.

Anton Colnarič, rojen v Ormožu, in **Janja Pašalič**, rojena v Ljubunčiču. Priči sta bila Pavel Brerar in Stanko Barbarič. — Merrylands, 15. septembra 1979.

P o k o j n i

V nedeljo 23. septembra letos je v Neringah bolnišnici, Wahroonga, N.S.W., umrl rojak JOŽE PREŠIČEK. Rojen je bil v vasi Jesovec v okolici Maribora. V Avstraliji je bival preko trideset let. Po poklicu je bil mizar in je delal na Raznih krajih, tudi v Coomi, zadnja leta pa je bival v Queanbeyanu pri Canberri. V Canberri zapušča hčerko Ingo poročeno Sraček, v Zagrebu pa ženo Heleno in hčerko Sonjo.

Pokojni Jože je dva tedna pred srtjo prejel svete zakramente v Hornsby bolnišnici, kjer se je zdravil za bolezen na jetrih. Mašo zadušnico smo imeli v četrtek 27. septembra pri Sv. Rafaelu, naslednji dan pa je bilo trup-

lo prepeljano v Canberro. Po pogrebni maši v Garranu smo ga spremili k večnemu počitku na novo pokopališče Gungahlin, Mitchell, A.C.T.

Ker pokojnik ni imel sredstev, so njegovi prijatelji začeli zbirko za kritije pogrebnih stroškov. Denar so zbirali pri obeh canberrskih društvih kakor pri sydneyskem "Triglavu", pa tudi posamezniki so nekaj darovali. Pogrebno podjetje "Funerals of Distinction" v Fairfieldu nam je šlo zelo na roke in so bili pripravljene čakati za plačilo. Vendar so darovi že dosegli potrebno vsoto stroškov pogreba, nimam pa za objavo še vseh imen darovalcev.

Iz mesta Brisbane je dospela vest, da je 9. septembra umrl tam dobro poznani JOSIP FON. Pokojni primorski rojak je prišel v Avstralijo iz Egipta in je dosegel starost 75 let. Več podrobnosti pa mi žal ni znanih — obljubljeno mi je bilo, da jih bodo poslali uredništvu MISLI naravnost od tam.

IZREDNE SLUŽBE BOŽJE pri Sv. Rafaelu so na praznik VSEH SVETIH (četrtek 1. novembra) ob sedmih zvečer. Ta praznik je zapovedan tudi v Avstraliji. Praznično dolžnost opravite že lahko na predvečer (sreda 31. oktobra) prav tako ob sedmi uri. Spomin vernih duš je na prvi petek, 2. novembra. Dve sveti maši bosta zjutraj ob sedmih, tretja pa zvečer ob sedmih, kateri bo sledila tudi pobožnost v čast Srcu Jezusovemu z blagoslovom. Večerna maša bo tudi na prvi petek 7. decembra.

SLUŽBA BOŽJA ZA POKOJNE bo v nedeljo, 4. novembra, na našem pokopališču v Rookwoodu ob dveh popoldne. Prosili bomo za pokoj naših bratov in sester, zlasti tistih, ki so odšli od nas v tem letu, naj bo tukaj ali v domovini.

NOVEMBRSKE MAŠE za pokojne, katere ste nam priporočili na "Rafaelu" priloženih listih, bodo trikrat na teden ves mesec november. Obenem se bomo teh pokojnih spomnili tudi pri nedeljskih mašah novembra in seveda pri maši na pokopališču. Kdor imen pokojnih še ni poslal, ima priliko do konca oktobra.

REDNE SVETE MAŠE pri Sv. Rafaelu so — kakor navadno: vigilna vsako soboto ob sedmih zvečer, ob nedeljah ob osmih zjutraj (tiha), glavna pa ob 9:30 dopoldne (prepeva mešani zbor).

WOLLONGONG ima slovensko službo božjo v nedeljo 11. novembra ob petih popoldne v Vila Maria. Po maši imamo molitve za pokojne na pokopališču v Wollongongu. Od treh do petih bo slovenska šola v katedral-

ni dvorani. Otroci se bodo pripravljali na nastop za Miklavžev prihod, ki bo pravam v nedeljo, 9. decembra, po redni slovenski maši.

CANBERRA ima slovensko mašo na nedeljo 18. novembra ob šestih zvečer v Garranu, nato zopet 16. decembra istotam in ob isti uri. — Vsem tamkajšnjim rojakom in canberrskemu Slovensko-avstralskemu društvu izrekam toplo zahvalo za gostoljubnost ob priliki nadškofovega obiska naše skupnosti. Društvo je brezplačno odstopilo dvorano za slavnostno večerjo, organiziralo udeležbo narodnih noš, pozdrav otrok nadškofu pred mašo in skrbelo še za marsikatero podrobnost. Posebna zahvala gre Mariji Osolnik, ki je sprejemala rezervacije za večerjo in s pomočniki poskrbela za pripravo in okras miz ter prostorov. Udeležba pri nadškofovi službi božji v cerkvi je bila zares številna. Maša je bila sicer v angleščini, kakor tudi nadpastirjeva pridiga, petje pa je bilo seveda slovensko. Pa tudi v dvorani je bila lepa udeležba, četudi so prijave kapljale šele zadnje dni. Kuhinja je dobro delovala, kuhinjsko osebje pa je seveda pogrešalo še vedno bolno Barbaro Koren.

Neka skupina je nadškofu Clancyju ob tej priliki pisala pismo in ga opozorila na dejstvo, da pri njegovem obisku ne bodo navzoči vsi Slovenci. K temu bi rad pripomnil to, naj bi vsaj pri cerkvenih prireditvah pustili vse ostalo v ozadju ter bili vsi, ki se imajo za katoličane, samo člani slovenske družine božjega ljudstva. Nadškofovega obiska ni organiziralo društvo, ampak slovenski dušnopastirski urad. Torej ste bili vabljeni in dobrodošli k udeležbi vsi brez predsodkov.

DVA PIKNIKA smo imeli v zadnjem času, o katerem še nisem poročal. Prvi je bil ob priliki praznovanja očetovskega dne (nedelja 9. septembra). Ta dan so otroci pri službi božji pozdravili naše očete in jim želeli božjega blagoslova. Po maši pa smo se zbrali na cerkvenem dvorišču. Doprinos tega piknika je prinesel skladu za našo dvorano vsoto \$304.65. Drugi piknik pa je bil ob priliki praznovanja cerkvenega zavetnika sv. Rafaela. Ta je dal skladu za dvorano \$680.06. Moram reči, da je bilo letos manj zanimanja za prispevke k sejmu 7. oktobra. Moški se niso izkazali preveč priročni: njih del skoraj ni bilo. Ženske roke nas v tem res posekajo.

PRVOOBHAJANCEV je bilo letos v našem verskem središču trinajst. Ti srečni otroci so: **Stojan Bratovič**,

Snežana Brezovnik, Marjana Jug (prejela je prvo sveto obhajilo na obisku domovine, k nam pa je prihajala prej na pouk), **Michelle Kalc, Robert Kociper, Naci Kustec, Kati Kustec, Peter Lavtar, Linda Melina, Vladko Melina, Edvard Pernič, Edvard Širca in Lolita Žižek.**

Kot smo že tolikokrat omenjali, naj spet opozorim starše prvoobhajancev: skrbe naj, da bo otrok imel priliko prihajati redno k zakramentom, tako k spovedi kot k svetemu obhajilu. Težko je govoriti o krščanskem življenju otroka, ki po prvem obhajilu — po krivdi staršev — cele mesece ne pristopi več, potem pa morda komaj enkrat na leto ali še tisto ne. To je le neko obrobno krščansko životarjenje, ki običajno preide na popolno zanemarjanje zakramentov in svete maše.

NABIRKO ZA LAČNE OTROKE smo imeli pri Sv. Rafaelu ob priliki prvega sv. obhajila. Sodelovali so vsi navzoči, slasti pa prvoobhajanci, ki so pokazali svojo havaležnost za dar Kristusovega Telesa in Krvi s tem, da so se spomnili lačnih bratov in sestra po svetu. Zbrali so 55.10, nabirka odraslih pa je bila 179.22.

MATURANTSKI PLES bo v Auburn Hall na nedeljo 25. novembra z začetkom ob sedmi uri zvečer. Seveda ni samo za naše letošnje maturante, ampak za vse rojake. Prireja ga Slovenski šolski odbor, ki skrbi za pospeševanje slovenskega jezika v državnih šolah in po raznih slovenskih središčih. Ta večer se vam bo predstavilo osem naših maturantov s svojimi partnerji. Za ples bo igral ansambel "Srebrne strune", na sporedu pa je seveda tudi okusna večerja. Rezervacije sprejemajo člani Šolskega odbora, pri društvih, ali pa pri Alfredu Brežniku (telefon čez dan 212-4815, zvečer 399-9061).

SLOVENSKE ODDAJE v Sydneyu morejo zdaj poslušati tudi rojaki v Wollongongu in tudi Newcastleu. Sydney ujame oddajo na 801 KHz, Wollongong na 1485 KHz, Newcastle pa na 1584 KHz. Oddaje so vsak torek zvečer od 10:15 do 11:00 in ob nedeljah zjutraj od 7:30 do 8:15. Naslednja oddaja v priredbi našega verskega središča bo v torek 20. novembra.

O POGREŠANEM rojaku Jožetu Kaduncu berite zdaj v rubriki "Kdo bi vedel povedati..." Rad bi kaj zvedel o njem in vsaj lahko pomirim domače, da je še med živimi. Zalostno je, da imamo že toliko teh "živih mrličev", ki se nič več ne oglašajo svojim najbližjim v domovini...

P. VALERIJAN

ČUDEN ZGODOVINSKI NAGROBNIK

Na grobu nekega Thomasa Fletcherja, ki je umrl leta 1764 v Winchestru (Anglija), je v kamen vklesan tale napis: "Tukaj počiva grenadir, ki ga je položilo v grob malo mrzlo pivo. Vojaki, naj vam bo njegova usoda v pouk in svarilo: Ne pijte mrzlih pijač, če ste pregreti!"

LEP ZGLED mnogim je dala med svojim obiskom Bleda soproga zambijskega ministrskega predsednika, Betty Kaunda. Na nedeljo 19. avgusta je prišla ob desetih v farno bljesko cerkev k maši, da kljub počitnicam in potovanju po tuji državi zadosti svoji nedeljski dolžnosti. Z njo so bili tudi hčerka, spremljevalka in zambijski veleposlanik v Jugoslaviji s svojo soprogo. Po končani maši se je blejskemu župniku tudi osebno zahvalila in pokazala vidno zadovoljstvo nad lepoto našega bogoslužja. Župnik Ignacij Škoda jo je ob tej priliki presenetil, ko je povedal, da je že bil v njeni domovini Zambiji, na obisku pri slovenskih misijonarjih.

KRATKO POROČILO iz domovine pove tole: Ko so nedavno nekaj popravljali telefonsko napeljavo v poletni hišici ljubljanskega nadškofa in metropolitana dr. Jožefa Pogačnika, so odrili napeljavo prisluškovalnih aparatov. Menijo, da so delovali že od leta 1974, ko je bil v hišo napeljan telefon.

Komentar k temu poročilu menda ni potreben.

“RIBNIŠKI OKTET” se je letos na ljubljanskem poletnem festivalu prvokrat pojavil. Je torej nova pridobitev slovenskega zbirateljskega petja in zapel je dvajset pesmic, ki so veljale kot uspešnice tudi nam znanega “Slovenskega okteta”. Videli smo iz časopisa, da novemu oktetu kritik Pavel Mihelič ni ravno preveč naklonjen.

Novi oktet je sestavljen iz polovice bivših članov Slovenskega okteta (tudi nam poznani Jože Kores, Dragiša Ognjanovič, Tone Kozlevčar in Andrej Štrukelj kot umetniški vodja), drugi so novi: Vladimir Mihelič, Rudi Trdan, Janez Pečko, Franc Lesar in Vital Ahačič.

Naj tu dodam, da je Tone Kozlevčar prvi častni občan Ribnice, kar si je zaslužil s svojim dolgoletnim pevskim udejstvom pri Slovenskem oktetu. Ribnica torej ni s častnimi naslovi preveč radodarna in jih ne deli tjevan.

TEGA POROČILA seveda ne najdemo v slovenskih listih, prišlo pa je iz Argentine: Argentinska slovenska skupnost je tudi letos opravljala “zadostilno tridnevnično”, istočasno je skupina fantov in deklet tamkajšnjih slovenskih družin obiskala domovino staršev. Ta mladi-

na je v svoj spored obiska vključila za čas “zadostilne tridnevnične” svoje romanje: peš iz Brezij do Kočevja. Tri dni, ko so njih starši v Argentini molili, je ta idealna mladina z istim namenom hodila: v zadoščevanje za grehe, ki so se in se še gode v našem narodu, s prošnjo k Mariji-Kraljici Slovencev za njegovo spreobrnjenje od pogubnega materializma in za ohranitev v težkih časih.

Na cilju so mladi argentinski Slovenci pustili križe, katere so nosili s seboj v spomin na vse žrtve komunizma, ki trohne širom slovenske zemlje, zlasti pa v kočevskih gozdovih. Vsak križ je imel vrezano ime kreposti, ki jo je nosilec — v imenu slovenske mladine v svetu — poklonil spominu mučencev v zavesti, da je krepost živih — pravica rajnih. To geslo je spemljalo mlade romarje na vsej božji poti.

Dokler bo med nami — v Sloveniji v svetu — tudi taka idealna mladina, smo lahko veseli in ponosni.

SLOVENIJA očitno nima naravnih lepote. Vsaj Beograd jih ne prizna, vodstvo republike Slovenije pa ne upa na beograjsko “neznanje” niti protestirati. Jugoslavija je namreč nedavno predložila, naj bi v seznam svetovnih kulturnih in naravnih spomenikov na jugoslovanskem ozemlju sprejeli Plitvička jezera, stari del mesta Dubrovnik, ostanke Dioklecijanove palače v Splitu, Ohrid in pa narodni park Durmitor. Niti enega predloga iz Slovenije, ki ima vendar toliko mednarodno priznanih naravnih lepote in zanimivih posebnosti. Imamo svetovnoznano Postojnsko jamo, kobilarno Lipico, presihajoče Cerknisko jezero in Kras, pa Triglavski park, dolino Soče ter še mnogo mnogo drugega... Vse to so na zvezni ravni v Beogradu enostavno prezrli.

SLOVENSKI CESTARJI so imeli v Kranju svoje srečanje. O čem bi se menili, če ne o — cesti. Okrog 4.000 cestarjev v Sloveniji skrbi za 4.900 kilometrov slovenskih cest. To je namreč dolžina vseh naših magistralnih in regionalnih cest, od katere jih je brez asfalta še 1.150 kilometrov.

Ob tej priliki je bilo tudi povedano, da ima Jugoslavija 193 mejnih prehodov, od katerih jih je v Sloveniji kar 105. Prav preko slovenskih prehodov pripelje v Jugoslavijo 72 odstotkov vseh osebnih vozil.

KRIZA NAFTE je tudi v domovini obudila spomine na kolesa, ki so pred vojno vsekakor predstavljala važno prometno sredstvo. Leta 1936 je imela Slovenija 116.000 koles in kar 70 registriranih kolesarskih klubov. Danes cenijo število koles na 250.000 (četudi nekateri govorijo kar o milijonu) in očitno je, da jih bodo več in več uporabljali. Kolesarskih klubov pa je danes samo 17 s 700 aktivnimi člani.

NEDAVNO smo brali, da Mladinska knjiga pripravlja “Enciklopedijo Slovenije”, ki naj bi izšla do konca leta 1985 v sedmih zvezkih. Pri delu sodeluje baje 500 strokovnjakov, zajelo pa bo vse podatke, ki so za slovenski narod bistveni in značilni od njegovih začetkov pa do najnovejših dni. Žal se nič kaj znanstveno ne bere, kar so pripisali gornji objavi: ob vsem bo prven-

stvena naloga "Enciklopedije Slovenije", da preteklost Slovenčev osvetli iz "marksističnih idejnih izhodišč". Menda ni treba razlage, kaj to pomeni...

"DRUŽINA", ljubljanski verski tednik, je zadnji čas v več nadaljevanjih poročala o razgibanem kulturno-prosvetnem delu tržaških kristjanov. Med drugim smo brali (5. avgusta 1979): "...Tudi slovenski omiki je Cerkev postavila temelje in glavne stebre. Dandanes bi nekateri hoteli zmanjšati, zabrisati ali celo povsem zamolčati zasluge, ki jih imajo kristjani na kulturnem, prosvetnem, gospodarskem in političnem področju. Kdor pa je iskren in resnicoljuben, teh očitnih resnic ne bo skušal tajiti ali jih omalovaževati. Tudi za ohranjanje narodne zavesti med Slovenci na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji in na Koroškem so veliko storili katoliški duhovniki in laiki. Bevkov kaplan Martin Čedermac je leposlovna podoba tega požrtvovalnega in nesebičnega dela za slovenski narod..."

V POMURJU je bil letošnji pridelek pšenice za 30% manjši kot običajno. Na družbenih poljih, kjer so zasejali na 1117 hektarjih, so jo pridelali okoli 40 in manj stotov po hektarju. Za ječmen beremo, da je obrodil letos za 40% slabše kot v preteklih letih. Enako je bil letos zaradi dolgotrajne suše v maju in juniju znatno slabši tudi pridelek rži.

SLOVENSKA MATICA je lani med svojo redno zbirko treh knjig izdala tudi delo Franceta Pičnikarja: "Med tradicijo in modernizmom". V knjigi je pisatelj zbral pričevanja šestnajstih sodobnih slovenskih pesnikov med rojstnimi letnicami 1912-1934. Sam avtor pripominja, da izbor "ni popoln, ker je nekaj imen izpadlo iz objektivnih razlogov, pri večini manjkajočih pa gre za njihovo osebno odločitev, ker ne morejo oziroma ne želijo sodelovati". Najbrž ne bomo nikoli zvedeli, kateri pesniki so bili izključeni iz "objektivnih" razlogov in kakšni so ti razlogi...

V HRVAŠKEM JEZIKU je znano mladinsko literarno delo z naslovom "Čudnovate zgođe šegrta Hlapiča". Še pred vojno ga je napisala znana hrvaška pisateljica Ivana Brlić-Mažuranić. Ta pisateljica si je zaslužila, da so jo leta 1931 in 1937 predlagali za Nobelovo nagrado. Bila je prva žena, ki so jo izbrali za članico Jugoslovanske akademije in zagrebška "Šolska knjiga" od leta 1971 dalje podeljuje vsako leto za mladinsko književnost posebno "nagrado Ivane Brlić-Mažuranić".

Zdaj je njeno zgoraj imenovano delo izšlo v domovini tudi v slovenskem prevodu z naslovom "Čudovite dogodivščine vajenca Hlapiča". Toda kakor pravijo, je ostal originalen v prevodu samo naslov. Prava kulturna sramota je, kako je prevajalec očistil Hlapiča njegovega krščanstva in ga popolnoma prekrojil. Iz klasičnih opisov v knjigi je izginilo v slovenskem prevodu vse najlepše, kar je količkaj spominjalo na versko tradicijo, na cerkev in Boga. Otroci, ki bodo knjigo brali, bodo oropani za velik versko-kulturni užitek. Slovenski verniki se pri

vsem tem upravičeno sprašujejo, s čim je opravičljiva taka cenzura, s katero nekdo goljufa našo mladino za pravico branja prevoda po originalnem hrvaškem literarnem delu. Pisec članka o tem v "Družini" je prepričan, da bi prevoda pisateljica nikoli ne priznala za svojega literarnega otroka, tako je brezvestno spremenjen.

V prvih povojnih letih so doma delali tako s prevodi Karla Maya, iz katerih so izginile cele strani krščanskih razmišljanj. Enako je trpelo še marsikatero literarno delo, kakor tudi filmi ("Ben-Hur" je bil po rezanju več kot uro krajši!). Danes pa bi pri tolikem govorjenju o dialogu in odprtosti ter enakih pravicah vernih in nevernih le pričakovali, da bi tako nasilstvo moralo izostati. Kaj pravite?

TUDI LETOS je bilo tradicionalno tekmovanje pritrkovalcev: vsako leto ga priredi župnija sv. Roka v zamejski Gorici. Zbralo se je petnajst skupin iz obeh strani meje. Zmagala je petčlanska mlada ekipa pritrkovalcev iz Vipave, ki jih je pripeljal njihov pritrkovalni učitelj, kovač Anton Božič. Posebej smo poudarili, da so to vsi mladi fantje, saj si navadno predstavljamo za pritrkače stare može, obenem pa se bojimo, da bo z njimi tudi prelepo slovensko pritrkovanje izumrlo. Ta mladina nam daje upanje, da bo tradicija ostala, četudi žal ni vsaka župnija tako srečna kot je Vipava.

VEDNO VEČ laikov v domovini sodeluje pri katehezi ter pomaga duhovnikom pri poučevanju mladine v verskih naukih. Nedavno je bil na Rakovniku v Ljubljani poseben seminar, na katerega se je zbralo okrog 150 katehetov in katehistinj. Oba predavatelja, s. Gabrijela Stopar in dr. Valter Dermota, sta se lotila prav te točke, ob pomanjkanju duhovnikov tako važne pri verski vzgoji mladine.

KRAŠNJI VRH je najvišja vas v metliški občini. Leži visoko v Gorjancih, od Radovice oddaljena tri kilometre, šteje pa sedemnajst kmetij. Doslej je bilakaj odrezana od ostalega sveta. Zdaj pa bo končno dobila za dohod — asfaltirano cesto. Zanj so prebivalci sami zbrali deset starih milijonov, pomagajo pa tudi pri delih, pravi poročilo.

BEREMO, da se je cerkniško podjetje Brest kar dobro uveljavilo s svojim pohištvom. Lanska prodaja je bila dobra, zato pa tudi dober zaslužek, čeprav nekaj manjši kot načrtovano. Dodana pa je poročilu o momba skrbi partije zaradi nezanimanja delavcev za razne družbenopolitične organizacije. V Brestu je med 2240 zaposlenimi le 158 članov komunistične partije.

ZA OBLETNICO nove maše so v ljubljanski stolnici odkrili spominsko ploščo misijonarju in škofu Frideriku Baragu. To so storili letos ob proslavi Baragovega dne, 23. septembra. Ravno dan prej je minilo natanko 156 let, kar je Baraga pri oltarju sv. Rešnjega Telesa daroval svojo prvo mašo. Bila je le v krogu domačih in brez slovesnosti — tako je želel Baraga, četudi je bil graščak iz Trebnjega in je že pred bogoslovjem bil doktor prava.

(TRADICIONALISTI)

Ker smo že omenili Anglijo in njeno konservativnost: znan je primer župnika Bakerja v Dowhat Market, ki je zaradi mašnih sprememb organiziral pravo protestno zborovanje proti papežu in domačemu škofu, da je tako s svojimi farani pokazal "stanovitnost v pristnem krščanstvu", kot se je glasila izjava. Zadeva je takrat res prišla v svetovne novice, danes pa menda ne povzroča problema.

V Španiji je šlo za več kot pri gornjem angleškem primeru, saj ni bil na sporedu samo stari obred in latinščina. Tam je proti koncilskim odlokom nastopil "tradicionalist" Diem, nekdanji saigonski nadškof. Kljub prepovedi Rima je vršil svojo škofovsko oblast, posvečal svoje pripadnike v duhovnike, več duhovnikov pa celo posvetil v škofo. Njegovo delovanje pa le ni šlo lastno pot, ampak se je nekako zlilo v močnejše in številnejše gibanje, ki je danes res svetovnega značaja. Če ne pride kaj izrednega vmes, vse kaže na odpad, ki grozi – v kolikor že nima tega značaja – z ustanovitvijo samostojne Cerkvene organizacije, ki bo izven katoliške Cerkve izrabljala v svojo opravičenje in širjenje celo — katoliško ime.

Vodja tega svetovnega gibanja "tradicionalistov" je bivši misijonski nadškof Marcel Léfèbvre. Doma je iz Lilla v Severni Franciji, ima že okrog 75 let in živi v pokoju v Švici. Že pred leti je z odobrenjem Rima ustanovil "Družbo duhovnikov Pija X.", ki pa je zdaj skupno z njegovo drugo ustanovo, "semeniščem prave vere" v kraju Econe v Švici, postalo jedro tradicionalističnega pokreta. Uporni nadškof je odklonil koncilске odločbe. Že leta 1974 je objavil poseben "manifest", v katerem pravi med drugim: "Odklanjamo slediti Rimu, ki oznanja novomodernistične in novoprotestantske nauke, katere je sprejel koncil in so razvidni iz vseh koncilskih reform. Nobena avtoriteta, tudi najvišja, nas ne more prisiliti, da bi opustili našo katoliško vero. Držimo se tega, kar je Cerkev učila, zato ne poslušamo Cerkve v njenih razdiralnih novotarijah. Vsa obnova je zastrupljena: izhaja iz krivoverstva in je zato krivoverstvo..."

Nepokornega nadškofa so skušali z razgovori prepričati, da je na krivi poti. Saj se vendar upira

“Glejte, da vas k

(Mt

odločbam, ki jih je sprejela velika večina (mnoge skoraj enoglasno) koncilskih očetov in potrdil papež kot glava Cerkve. Toda vse zaman. Léfèbvre je začel z javnimi nastopi po Švici, Franciji, Angliji in Nemčiji. Pojavil se je celo v Rimu, kjer je imel med svetim letom (1975) v cerkvi Marije Snežne slovesno liturgijo po starem latinskem obredu, h kateri se je zbralo več tisoč "tradicionalistov" na svoje svetoletno romanje. Naravno je to njegovo početje vzbudilo v Vatikanu hudo nevoljo in papež Pavel VI. je nadškofovo neposlušnost vodstvu Cerkve z žalostjo omenjal tudi v svojih svetoletnih nagovorih. Po njegovem mnenju je bilo to Léfèbvrejevo početje v ostrem nasprotju z nameni svetega leta, ki išče spravo in je daleč od vsakega upora; upor je zunanji znak prezira. Če ne celo sovraštva . . .

Ko niti posebna komisija ni dosegla ničesar, niti osebna očetovska pisma Pavla VI. neposlušnemu nadškofu, je končno Rim izdal poseben dokument, v katerem je jasno izrazil svoje stališče do tradicionalnega gibanja. Dokument zavrača nadškofovo delovanje v imenu katoliške Cerkve, odvzema mu pravice maševanja in posvečevanja duhovnikov, preklicuje papeško odobrenje njegovi "Družbi duhovnikov Pija X.", ter odvzema njegovemu "Semenišču prave vere" v Econe dovoljenje delovanja in podpore. Izjava nadškofa po vsem tem pa je bila, da niti ta odločitev iz najvišje-

do ne premoti!"

4, 4)

ga mesta Cerkve v njegovih ustanovah ne bo ničesar spremenila. Res nadaljujejo razdiralno delo razdora, ki se pogloblja iz leta v leto.

Nadškof Léfèbvre vzgaja v svojem semenišču bogoslovce iz raznih dežel po strogih načelih tradicije, v liturgiji pa zastopa trditev, da obredne spremembe pod papežem Pavlom VI. niso v skladu s tradicionalno teologijo. Kljub temu, da mu je bila odvzeta pravica posvečevanja duhovnikov in vršitev drugih škofovskih oz. duhovniških opravil, se za vse to ne zmeni. Redno posveča nove duhovnike ter jih razpošilja po svetu, kjer naj služijo katoličanom, ki hočejo staro latinsko mašo predkoncilskega obreda. V Evropi je svojo dejavnost razširil zlasti v Francijo, Nemčijo in Anglijo. Kjer koli se od časa do časa pojavi tudi sam kot govornik po raznih manifestacijah in seminarjih, povsod s svojimi govori dokazuje pravilnost "vztrajanja v pravi veri" ter odklon reform vatikanskega cerkvenega zbora. Pod naslovom "Obtožujem koncil" je nadškof objavil svoje osebne posege, ki jih je imel še predno so bila izdelana dokončna besedila koncila.

Sveti sedež je zadnjega novembra 1976. objavil Pavlovo pismo Léfèbvreju, na katerega ta ni niti odgovoril. Tako je bil katoliški svet pravilno poučen o zadevi. Papež v pismu ugotavlja, da si nadškof pridržuje izključno pravico nekega poslan-

stva, ki pripada vsem škofom v Cerkvi, še posebej pa papežu kot glavi vodstva. Prikaže nasprotujoče si stališče, ki ga neposlušni nadškof zastopa: po eni strani se pritožuje, da avtoritete v Cerkvi ne spoštujejo več, po drugi pa sam s svojim delovanjem izraža nezaupanje svetemu sedežu ter se javno ne pokorava papežu v tako važni zadevi . . .

V drugem delu tega pisma papež proučuje zamisel Cerkve, kot izhaja iz Léfèbvrovih listin in zahtev. O tej zadevi papež piše: "Gre za načelno vprašanje Vaše odkrito naglašene odklonitve, ki jo je treba temeljito proučiti, da bi priznali v vsej celoti avtoriteto drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora in papeževo avtoriteto. Odklonitev, ki jo spremlja akcija, stremeča po širjenju in organiziranju, moramo na žalost imenovati upor..."

Pavel VI. je legel v grob, ne da bi kaj opravil. Ostalo je upanje, da bo morda naslednik, ki ni imel v rokah vodstva koncila, dosegel pri nadškofu kaj več. Janez Pavel I. je imel prekratko vladanje in menda ni prišlo v javnost, da bi si z nadškofom sploh izmenjal pisma ali se sestal. Sedanja papež Janez Pavel II. pa se je že srečal z upornim nadškofom v zasebni avdienci. O tem pogovoru v javnost ni prišlo ničesar, kar bi posebej zadovoljilo radovednost sveta. A ravno molk je najboljši dokaz, da nadškof očitno ni popustil. Res je tudi z nadaljevanjem svojega dela pokazal, da gre še vedno svôjo pot. Kje se bo končala, ne ve nihče...

Katoliški svet moli, da bi se "zadeva Léfèbvre" uredila po božji volji in ne zasekala preglobokih ran v telo Cerkve. Svet, ki išče senzacija, pa stika okrog vatikanskih virov, da bi o stvari zvedel kaj novega. Od časa do časa pride v časopise ali revije kaj alarmantnega — pa se izkaže brez vsake podlage. Tako je nemška revija "Stern" nedavno prinesla iz trte zvito trditev, po kateri naj bi v kratkem prišlo do sprave med papežem in Léfèbvrom. Dodali so celo to, da je baje prav nadškof tisti imenovani pa ne znani kardinal ("in pectore"). Zato je 7. septembra zastopnikom tiska izjavil vatikanski tiskovni poročevalec, da so vse cerkvenopravne kazni zoper nadškofa še vedno v veljavi in njegov primer v rokah pristojnih organov v vodstvu Cerkve.

(Dalje prih.)

MATIČA NAŠIH POKOJNIH

Ta nova imena
smo dodali naši
MATIČI POKOJNIH

Spomnimo se duš
v svojih molitvah!

BERNES ETTORE

* 15. 4.02 — Vižnjan, Istra
† 8. 9.78 — Villawood (S)
NSW

CIJAK LUDMILA

* 4. 6.04 — Savodnje
† 11.9.78 — Melbourne, Vic.

ČERNEC MARIJA r. Podlesnik

* 7. 5.24 — Rateče pri
Zid. m.
† 13.10.78 — Fairfield Hts.
(S), NSW

PUKL ALOJZ

* 23. 4.27 — Selnica ob Dravi
† 16.10.78 — Georges Hall
(S), NSW

HABOR MARIJA r. Podlipnik

* 3. 4.08 — Loka pri Zid. m.
† 16.10.78 — Canberra, ACT

MILHARIČ JAKOB

* 28. 4.28 — Planina
† 16.10.78 — Summer Hill
(S), NSW

BRUS HILDA r. ?

* ?
† 24.(25?)10.78 — ? (B), Qld.

GORKIČ PETER

* ? 1916 — Vrtojba
† 29.10.78 — Malvern (A),
S.A.

RUPNIK JOŽEF

* 10. 5.97 — Zalog nad Idrijo
† 8.11.78 — Ryde (S), NSW

HRIBAR JOŽE

* 8. 3.03 — Žirovnica (Notr.)
† 10.11.78 — Floreat Park (P),
W.A.

CIKOJA JULIJANA r. Saje

* 15. 2.98 — Trifail (?),
Avstr.-Og.
† 12.11.78 — Cabramatta (S),
NSW

OLASZ JANOŠ

* 22. 4.43 — Debeljača, Banat
† 17.11.78 — Heathcote, Vic.

ČESNIK IGNAC

* ? 1929 — Klenik
† 17.11.78 — Wagga Wagga,
N.S.W.

PEKLAR OLGA r. Merc

* 17. 3.52 — Ptuj
† 25.11.78 — Dandenong (M),
Vic.

HVALA ALOJZ

* ? (ok. 58 let) — Trnovo
pri Il. B.
† ?11.78 — North Adelaide,
S.A.

GRUNTAR ANTON

* 16. 8.10 — Sedlo pri
Breginju
† 28.11.78 — Auburn (S),
NSW

FABIAN RUDOLF

* ? (77 let) — Sveto pri Batah
† 5.12.78 — St. Leonards (S),
NSW

PRIDOVNIK FRANC

* 8. 9.06 — ? Slov. Prim.
† 7.12.78 — Young, N.S.W.

KUSTEC ANTON

* 18. 7.27 — Gor. Bistrica,
Prekm.
† 26.12.78 — Mooloolaba,
Qld.

OMAHEN DR. GUSTAV

* 5. 8.94 — Postojna
† 27.12.78 — Springvale (M),
Vic.

PAVLIČIČ JULIJANA r. Šercer

* 19. 6.89 — Papeži pri
Osilnici
† 2. 1.79 — W. Brunswick
(M), Vic.

MENCIGAR VILI

* 8. 7.31 — Krašče v Prekm.
† 4. 1.79 — Jervis Bay, NSW

WIRTH HILDA r. Radič

* ? — Gradec, Avstrija
† 11. 1.79 — Guildford (S),
NSW

BIZJAK JOŽE

* 24. 4.01 — Dolotlica pri
Ajd.
† 13. 1.79 — Liverpool (S),
NSW

PLESNIČAR JULIJANA

r. Podgornik
* 3. 1.93 — Čepovan pri G.
† 17. 1.79 — Mona Vale (S),
NSW

PERIČ AVGUST

* 20.10.20 — Brezovica, Istra
† 5. 2.79 — Fitzroy (M), Vic

KOROŠEC JAKOB

* 29. 7.19 — Laze (Ravne pri
Kamn.)
† 9. 2.79 — Frankston, Vic.

GROS VLADO JAKOB

* 3. 8.19 — Krka pri Stični
† 26. 2.79 — Wagga Wagga,
NSW

DAVIDGE BILL

* ? (68let), ? New Zealand
† 28. 2.79 — N.Z.

ERJAVEC JULIE

* 23. 3.79 — Fitzroy (M), Vic.
† 23. 3.79 — Fitzroy (M), Vic.

GOJAK DINKA r. Ivančič

* 27.11.28 — Golac, Istra
† 18. 4.79 — Modbury (A),
S.A.

MAGLICA ROZA r. ?

* ? (89 let) — ?
† 22. 4.79 — St. Peters (A),
S.A.

MAČEK JOŽE

* 3. 3.23 — Podbrezje na Gor.
 † 12. 4.79 — Canberra, A.C.T.

ŽEKŠ ŠTEFAN

* ? — Dolena, Prekm.
 † 22. 4.79 — Camperdown (S), NSW

KNAFELC STEVEN

* 8.11.59 — Ayr North, Qld.
 † 7. 5.79 — Claredale, Qld.

GUBIČ MIHAEL

* 20. 9.02 — Trtkova, Prekm.
 † 22. 5.79 — Geelong, Vic.

GORUP MARJAN

* 15.12.23 — Zalog pri Postojni
 † 22. 5.79 — Geelong, Vic.

BERNETIČ ANTON

* 17. 1.15 — Rodek pri Divači
 † 26. 5.79 — Wagga Wagga, NSW

KUKANJA DANILO

* 24. 8.13 — Komen pri Gorici
 † 3. 6.79 — Canberra, A.C.T.

HRIBŠEK ALOJZ

* ? (52 let) — blizu Zid. m.
 † 5. 7.79 — St. Albans (M), Vic.

ČERNJAVIČ MILAN

* 4. 9.26 — Murska Sobota
 † 7. 7.79 — Footscray (M), Vic.

ZOTTI (COTIČ), ADA

* ? (13 let) — ? N.S.W.
 † 15. 7.79 — Mona Vale (S), NSW

FERJAN MAKŠ

* 16.10.09 — Bled
 † 22. 7.79 — Randwick (S), NSW

NOVAK MARIJA r. Senftner

* 20. 7.05 — Dunaj, Avstrija
 † 25. 7.79 — Moreland (M), Vic.

MARKSEL KARLO

* 21. 8.30 — Maribor
 † 29. 7.79 — Wollongong, NSW

ŠKRBEČ JOŽE

* ? (okrog 55 let) — Zagreb
 † 2. 8.79 — Lewisham (S), NSW

TAUBNER JOSIP

* 11. 2.13 — Ilok
 † 9. 8.79 — Surry Hills (S), NSW

POLJANEC IVAN

* 31. 7.35 — Stopnik, Slap ob Idrijci
 † 14. 8.79 — Port Lincoln, S.A.

HOJNIK AMALIJA

r. Kramaršič (vdova Feix)
 * 13. 6.05 — Studenci pri Mar.
 † 24. 8.79 — Heidelberg (M), Vic.

FON JOSIP

* 4.12.03 — Selo pri Volčah
 † 9. 9.79 — Buranda (B), Qld.

PREŠIČEK JOŽE

* 24. 4.09 — blizu Brežic
 † 23. 9.79 — Wahroonga (S), NSW

Tudi teh imen še ni v MATICI MRTVIH:

ŠOŠTAR PAVEL

* 11. 1.35 — Gornji Ošterc
 † 15.11.74 — Annandale (S), NSW

JEŽ IVANKA r. ?

* 7. 4.31 — Štandrež
 † 19. 7.78 — Argentina (na obisku)

Večer vernih duš

*Pravkar smo odmolili:
 Oče naš, za naše pokojne.
 Luč za verne duše odvili,
 skrbno zaprli duri obojne.*

*Dež pada v curkih na streho
 in list vrtinči se v vetru,
 proseč za milost, uteho
 v brezsrčnem, brezčutnem početju.*

*Žice vise kot verige,
 razpete od hiše do hiše,
 stenj se v noč použiva,
 brli, komaj živi še.*

*Misel v temo se utaplja,
 pokleka kraj znane gomile,
 ciprese drhte pod oknom
 kot bi še one molile.*

Marjan Jakopič

+ P. KLAVDIJU v spomin

Iz Združenih držav ameriških smo prejeli vest, da je dne 11. julija letos pri Sv. Štefanu v Chicagu, kjer je zadnji čas župnikoval, umrl P. KLAVDIJ OKORN O.F.M. Četudi je pater že več let bolehal in zaradi sladkorne bolezni mnogo trpel. Je smrt prišla le nepričakovano: zadela ga je srčna kap.

Morda se bo kdo bravev čudil, da sploh omenjamo smrt tega "neznanelega slovenskega duhovnika". A prvim slovenskim priseljencem, ki so prišli v Avstralijo po zadnji vojni, je ime pokojnega patra dobro poznano. Kolikokrat vsa ta leta sem ga že slišal mimogrede omeniti. Mnogim je še dobro v spominu patrova nizka in čokata postava, njegov odkrito prijazen obraz, ki se je tako zlahka raztegnil v glasen in sproščen smeh, pa njegova po domače povedana prošnja: "Mamca, kaj bi ne pristavili vode za lonček kofetka? . . ."

Pokojni p. Klavdij je bil namreč prvi slovenski duhovnik, ki je skupno s p. Benom Korbičem pioniriral med avstralskimi Slovenci. Oba je med vojno nemški okupator postal v zloglasni Dachau, ker sta v Ljubljani sodelovala z ilegalo. Ob osvoboditvi, s prihodom 3. ameriške armade v taborišče dne 29. aprila 1945, so ju hoteli rojaki-sojetniki komunističnega prepričanja s silo odpeljati domov: naj bi po nemški kazni Dachaua še v domovini prejela kazen za "zločin" sodelovanja z ilegalo "Slovensko legijo". (Res čudna je ta logika "borbe proti okupatorju", a eno izmed tragičnih vojnih in povojnih dejstev v naši domovini!) Patroma se je posrečilo ostati v Nemčiji, kjer sta nekaj časa delovala med tisoči po begunskih taboriščih razkropljenih rojakov. Potem sta emigrirala v ZDA in se tam priključila slovenskim frančiškankom ameriškega komisariata.

Ko je škof Gregorij Rožman, takrat že med ameriški Slovenci, pričel dobivati iz Avstralije prošnje za slovenskega duhovnika, se je obrnil na vodstvo slovenskih frančiškanov v ZDA. Patra Klavdij in Beno sta ugodila želji in dne 26. maja 1951 prispela kot prva med avstralske Slovence, ki so ju sprejeli z odprtimi rokami. Nastanila sta se v Sydneyu ter začela obiskovati naše ljudi po številnih taboriščih in tudi drugih krajih. (P. Klavdij je v postu pred veliko nočjo 1952 prvokrat obiskal Melbourne. Takrat še maloštevilne in osamljene rojake je zbral k prvi slovenski maši v St. Carthage's Church, Parkville, blizu univerze na Royal Parade.)

Takrat razmere vsekakor niso bile lahke, ne za novodošle, pa tudi ne za kaj maloštevilne izseljenske duhovnike. Mnoge družine so bile še po taboriščih, mnogi moške in očetje tudi ločeni od svojih žena in otrok: morali so sprejeti delo s podpisano pogodbo za dobo dveh let. Ob skrbi novih začetkov je bilo težko misliti na kaj

več kot na vsakdanji kruh in v srcu skrite želje po lastnem domu. Avstralija je gledala na priseljence rezervirano, sej jim je po mednarodnih sklepih pač nekako morala odpeti svoja vrata. A oblasti so kazale malo zanimanja in razumevanja za narodnostne skupine ter njih potrebe. Šlo jim je pač v prvi vrsti za izpolnitev mednarodnih pogodb ter za pridobitev delovne sile, ki jo je povojna Avstralija nujno potrebovala. O kakem priznanju in ohranjanju jezikov ter kultur ni bilo niti misli, kaj šele govora. Računali so, da se bodo novodošli kmalu zlili v ustaljeno avstralsko življenje ter sprejeli ozko miselnost takrat še kaj izolirane pete celine, dela britanskega imperija nekje Bogu za hrbtom. Očitno naj bi tudi izseljenski duhovniki samo pomagali pri premostitvi prvih težav in v nekaj letih zaključili svoje delo . . .

Ob vsem tem lahko razumemo, na koliko ovir sta naletela prva slovenska patra. Začeti iz nič in obenem s svojim delom, tako dušnopastirskim kot narodnostnim (oboje v izseljenstvu ni mogoče ločiti!), veslati proti toku. V mnogih primerih še kraja nedeljske maše nista mogla sama izbirati. P. Klavdij mi je pravil, da je dobil večkrat šele v soboto sporočilo, v katero taborišče novodošli naj gre naslednji dan maševat. Zaradi stalnih prihodov in odhodov ni niti vedel, katera narodnost v taborišču prevladuje in v kakšnem jeziku naj pripravi mašni nagovor. Včasih je našel večino nemško govorečo in le par Slovencev ali Hrvatov, dočim je bil nemški duhovnik poslan za mašo v drugo taborišče, kjer ljudje nemščine sploh niso razumeli . . .

Vsekakor sta patra Klavdij in Beno opravila pionirsko delo. Že zavest, da je prišel za njimi v Avstralijo tudi domači duhovnik, je mnogim našim rojakom osladila začetno dobo po vstopu v to tujo in neznano deželo. Prva sta patra spomnila tudi avstralske oblasti, državne kot cerkvene, na prisotnost slovenske etnične skupine. Tudi sta začela prva zbirati imena in naslove rojakov ter jih kljub razdaljam med seboj povezovati. V zavesti, da bi to vez najboljše opravila tiskana beseda, je vzkliła tudi misel na slovensko glasilo. Res sta z nekaj sodelavci uspela in 25. januarja 1952 so prišle med Slovence prve, na ciklostil skromno razmnožene MISLI. Zanje je bilo treba posebno dovoljenje (menda celo po več neuspelih poskusih!), saj so avstralske oblasti na sleherni tisk v tujem jeziku takrat gledale precej skeptično . . . Vsekakor se imajo današnji braveci MISLI zahvaliti tudi in zlasti pokojnemu p. Klavdiju, da je list takrat zaživel in ga še danes lahko prebirajo. Bog daj, da bi ga brali še dolgo!

Po dveh letih požrtvovalnega delovanja sta se oba para vrnila v Severno Ameriko, kjer so ju potrebovali in zato - zadržali. No, opravila sta svoje pionirsko delo, na katerem so v naslednjih letih nadaljevali in še nadaljujejo drugi. Pa mi je p. Klavdij ob mojem odhodu iz ZDA le nekako mimogrede zaupal, da je del svojega srca pustil na peti celini. Tudi kasneje v pismih se je za nas in naše razmere vedno živo zanimal, nas navduševal in vzpodbujal, bodril v težavah ter izražal veselje nad uspehi in pridobitvami za narodno skupnost. Tudi naš mesečnik je redno prejemal in prebiral. Ob srebrnem jubileju MISLI sem prejel od njega iskrene čestitke.

Pokojni p. Klavdij je bil rojen 8. novembra 1912 v Dolenji vasi, župnija Podbrezje na Gorenjskem. Leta 1929 je stopil v frančiškanski red, bogoslovje je študiral v Ljubljani in bil tam v juliju 1936 posvečen v duhovnika. Prvo kaplansko mesto je nastopil pri Sv. Cirilu in Metodu za Bežigradom, kjer je župnikoval oče slovenskih izseljencev, p. Kazimir Zakrajšek. Najbrž je že pri njem prejel precej spodbud za delo med razkropljenimi rojaki po svetu. Med vojno, ko je bila Gorenjska pod nemško okupacijo in domala brez duhovnikov, je hodil skrivaj prek šentviške meje ter na zaupnih krajih tajno maševal, spovedoval in odhajal. Večkrat je komaj ušel smrti: nevarnost mu je pretela tako s strani okupatorja kot s strani domačih komunistov. Njegovo sodelovanje

z ilegalo in deportacijo v taborišče Dachau pa smo omenili že zgoraj.

V Ameriki je pred odhodom v Avstralijo deloval kot kaplan pri Sv. Štefanu v Chicagu, po vrnitvi pa je prevzel vodstvo slovenske župnije sv. Janeza Evangelista v Milwaukeeju, kjer je pozidal novo in večjo cerkev, farno šolo in župnišče. Leta 1976 je bil premeščen v Chicago, kjer ga je zdaj dohitela sestra Smrt. Prepričani smo, da ga ni našla nepripravljenega, saj je bil vse življenje goreč duhovnik.

Pogreb je bil 14. julija v Lemontu pri Mariji Pomagaj. Zemski ostanki p. Klavdija bodo čakali vstajenja na frančiškanskem pokopališču ameriških Brezij, ob ostalih pokojnih sobratih-delavcih med ameriški izseljenci ter škofu-trpinu Gregoriju Rožmanu, katerega dvajsetletnico smrti obhajamo letos. Tudi njemu gre zahvala, da je p. Klavdij oral avstralsko ledino.

Dragi pokojnik! Naj bo teh nekaj vrstic skromen spomenik hvaležnosti za vse, kar si od svojega življenja in dela poklonil avstralski Sloveniji v njenih najtežjih a tako važnih začetkih. Hvala Ti zlasti za naše MISLI: iz takratnega neobgljenega deteta, ki si ga Ti povil v plenice in hranil s svojimi članki, so zrastle do jubilejev zrelosti. Bog Ti bodi za vse bogat Plačnik! Počivaj v miru božjem!

Urednik

SPOŠTOVANJE DO STARIH

Tu priobčujemo zadnji članek, ki ga je napisal pokojni pater Klavdij OKORN. Objavil ga je kot duhovni svetovalec ameriške Slovenske ženske zveze v letošnjo junjsko številko njenega glasila ZARJA.

Ko stojimo ob koncu življenja in gledamo nazaj, lahko ugotovimo, kako je življenje uravnavalo našo pot. Mnogokrat se nam izvije vzdih: včasih je bilo drugače... Med mnogimi drugimi opazovanji ugotovimo tudi to, da mladi ne spoštujejo svojih staršev, vzgojiteljev in ostarelih oseb. To se izraža v žalitvah, neobgljivosti, zasmehovanju, nehvaležnosti ali celo v odklanjanju pomoči, ki bi jo starejši potrebovali. Pravijo, da je vzrok temu nepoznavanje mladine. Mladino je treba razumeti. Velikokrat pravimo, da so napak mladih krivi starejši, ker so preveč popustljivi. Mladino izgovarjamo, da je neizkušena, nepremišljena v velikih duševnih krizah in zato ni čudno, da je taka kakršna je.

Mlajši velikokrat tožijo, da jih starejši ne razumejo. Zdi se jim sto let za časom. Razumljivo je, da starši v skrbi, da bi otroke spravili h kruhu in jih obvarovali krivih pto, včasih rečejo kaj več kot mislijo.

Mladi hočejo, da jih starši razumejo, da jim posvečajo več pozornosti, jim pomagajo, a sami se ne potrudijo, da izboljšajo svoje odnose do starejših. Starši so res živeli drugačno mladost in so bili vzgojeni po drugačnih principih, kakor vladajo danes. S tem pa ni rečeno, da je vse staro preživeto in nazadnjaško. Velikokrat bi sku-

šnje starih mogle biti osnova za nova spoznanja in bolj urejeno življenje.

Velika vrednota je spoštovanje starih. Grški filozofi so to vedno zabičevali mladim. Nihče izmed staršev in ostarelih oseb, ki nas preživljajo, za nas skrbijo, nam pomagajo in dajejo dober zgled, ni tako malo vreden, da ga ne bi vsaj spoštovali. Dolžnosti in delo, ki ga starši kakor tudi vzgojitelji opravljajo, ni lahko delo.

Posebno težka je človekova jesen življenja. Človeku popuščajo življenjske moči, postaja manj pokreten, bolehen, velikokrat osamljen. Mnogi tudi trpijo pomanjkanje. Boleti jih mora, ko mladi ne kažejo nobenega smisla zanje in ne spoštovanja.

Cenimo starše, starejše in ostarele ljudi, saj nam starejši dajejo temelje za vrednejše življenje. Jezus je sam hotel biti rojen v družini, da bi nam tako dal zgled, kako ceniti starše. Ni Bog zastoj naročil: Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji! Ob očetovem dnevu se zamislimo, kako veliko čast starši uživajo pred Bogom in kako velika je njihova odgovornost. Že to nam nalaga spoštovanje.

Vsem očetom vse dobro in božji blagoslov!

...je omenjan v članku ob dvajsetletnici smrti našega nekrvavega mučenca škofa Gregorija Rožmana. Kot toliko "dokumentov" o pokojniku in obilica pisanja je tudi napis na tem "spomeniku" velika zgodovinska potvorba.

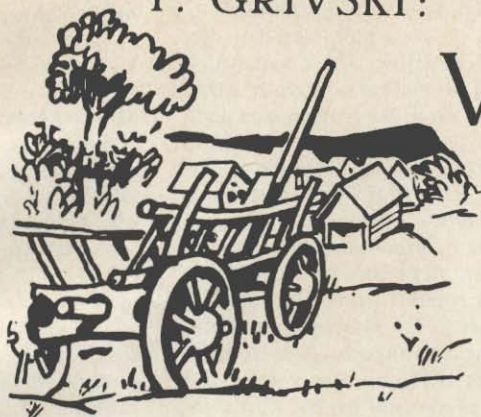
Marsikdo avstralskih Slovencev je ob obisku domovine videl tudi ta sramotilni steber. Vodniki turističnih skupin ga kažejo tujim obiskovalcem ter jim ob njem premlevajo zgodbo, ki se ni nikoli zgodila. Stoji na vogalu med ljubljansko stolnico in škofijsko palačo. Na stebru je roka, katere kazalec (nekdo ga je pol odbil in tak je baje ostal) kaže na škofijsko poslopje. Pod roko pa je v kamen vklesan tale napis: "Tu se je 21. junija 1943 zbralo tisoč žena in otrok hoteč pridobiti škofa, da bi posredoval pri okupatorju za izpust njihovih interniranih mož, očetov, hčera in sinov, a so jih na škofovo pobudo s silo razgnali."

Napis je res lepa zahvala škofu, ki je s svojim posredovanjem reševal iz internacije stotine ljudi, tudi člane komunistične partije, njih sopotnike in somišljenike; ki je poskušal rešiti smrti celo tajnika KP in danes narodnega heroja Toneta Tomšiča...

Ves dogodek, opisan na stebru, je po pripovedovanju škofa samega in prič, ki so takrat živele na škofiji, v resnici potekal takole (zapisan je na strani 203 in 204 tretjega dela Rožmanovega življenjepisa dr. Jakoba Kolariča):

— Okrog sto žena se je zbralo na Zmajskem mostu v bližini takratne Ljudske tiskarne, da bi demonstrirale. Italijanska policija jih je na Vodnikovem trgu razpršila. Trem gospem pa se je vendarle posrečilo, da so se izmuznile iz obroča policije. Prišle so v prvo nadstropje v škofiji, kjer je bila takrat in je še danes škofijska pisarna. Bile so precej razburjene. Ko jih je eden izmed tajnikov vprašal, kaj želijo, so odgovorile: "K škofu hočemo!" Tajnik je njihovo željo telefonično sporočil škofu v njegovo stanovanje. Škof je mirno odgovo-

F. GRIVŠKI:

V O Z

N I

K I

P O V E S T

(4)

Nedeljske popoldneve so prebili v gostilni pri Ludviku. Svojo mizo so imeli in nihče ni smel nepovabljen zasesti prostora. Bahali so se, hvalili vozove in živino, opravljali Ernesta, povzdigovali svoje družine in izzivali fabričane, ki so sedeli pri drugih mizah. Ti so jim nadeli priimek «Gajžlana bratovščina» in v krohotu podrli marsikatero pikro na račun voznikov. Vozniki pa jim niso ostali dolžni nobene.

Leto je šlo h koncu. Voznikom so postali dnevi dolgočasni. Kmečko delo jim ni več dišalo. Hodili so po sejnih, mešetarili, prekupčevali in sanjali o dnevih, ko bodo spet napregli vozove in vzeli v roke bičevnik. Navezali so se drug na drugega in vsak dan iskali prilike, da so prišli skupaj in modrovali o vožnji. Ko so v jesenskih večerih na kaščah slačili turščico, so sedeli skupaj pri istem kupu. Žene in dekleta so podajale klase, možakarji so pa spleтали kite in jih obešali na lesene kline. Mladina je prepevala, ženice so pripovedovale povesti, med mlajšimi se je spletala ljubezen — voznikom pa se je vse to zdelo nesmiselno; samo o konjih so razpravljali, na široko in potanko; do trikrat so premleli in prešteli vse sivce in belce, kar jih je bilo na sejnih.

Ob velikih rubežnih so sedeli in rezali zeljnate glave — vmes pa so sanjali o vožnji. Dež je rosil dan za dnem, da je kapalo od korcev na tla, kjer so se delale jamice druga ob drugi. Listi so odpadali z drevja. Orehi so še čakali palic. Najdlje so še vzdržali hrasti; šele ob sv. Andreju so se začeli goliti. Če je v decembru posvetil jasen dan, so možje napregli vole, da se ne bi odvadili oni sami in živina. Ako ni bilo druge vožnje, so naložili na preme velik koš za steljo in vozili listje, ki se je nabralo v zasekah. Po drva so hodili v gmajno, da bi jim bilo gorko za ognjiščem.

Pred božičem je zaplesala burja. Jazbeci so se skrili po jazbinah, srnjaki so se približali hišam in lisice so obiskovale kurnike.

Na gori se je že prikazal sneg, tudi v reber ga je nasulo, zlasti pod brežine. V dolino pa ni segel, ker ga je bilo sram pred soncem. Če ga je pa zaneslo za ped debelo, ni dolgo vzdržal. Ob potokih in strehah so se obesile ve-like ledene sveče.

V adventu, ko so dnevi v dolini sicer mrzli, pa čudovito jasni, je Tilka začela hoditi k cerkvenemu petju. Lep glas je imela in Petrov Janez, globoki basist, jo je povabil, da bo petje za božič čim lepše. Spremljal jo je zvečer k vajam in gospodarju Gregorju je bilo kar po volji. Ko ga je pa žena spomnila na adventno spoved, jo je hitro ubral v hlev in ni hotel nič slišati na tisto uho.

V jasnih večerih so rastle svetle zvezde in naznaje bližajoči se božič. Doma so zaklali dva prašiča. Boh in pršute so obesili v dimnik, meso so zasekali v košenino, koline pa so prihranili za praznike; nekaj jih je pa mati nesla v samostan.

Na Štefanovo so h Gregorjevimi povabili Janeza, ki je pripeljal s seboj še par pevcev in pevk. Tilka je pogrnila veliko mizo in stregla v belem čipkastem predpasniku. Zelo mikavna se je zdela Janezu in malo je manjkalo, da je ni zaprosil za roko. Prav za prav si ni upal. Dekle je imelo na sebi nekaj gosposkega, on pa, Janez, je bil voznik in to dvoje mu ni šlo v račun. Peli so božične in domače pesmi, med katerimi je Gregorju najbolj ugajala tista o furmanih.

Lepših fantov na svetu ni,
kot so vipavski furmani!

Trikrat so jo morali zapeti, vedno z višjim glasom. Ob koncu se je Gregor razvnel: «Rečem vam,» je krilil z rokami, «da smo vozniki najboljši ljudje! Taki prazniki nas napravijo sicer dolgočasne, toda ko se bo leto obrnilo in ko se bo stajal sneg v gozdu, takrat bomo zavriskali in pognali vozove po cesti. Nič več volov, konje, kaj ne Janez?»

«Tako je, oče Gregor! Konje bomo kupili!» je ponosno pritrtil Janez.

«Pa nas boste v nedeljo potegnili v sosednje vasi,» so vsa navdušena prigovarjala dekleta.

«Zakaj pa ne! Naj dolina zve, da nismo vozniki samo za gozd. Zapregli bomo, udarili z bičem in oddrdrali! Pa kar zastonj!»

Vesela pesem je hodila še dolgo zvečer po vasi. Fantje so nosili šopke iz roženkravta in nageljnov; tudi Tilka ga je pripela Janezu. Obljubil ji je, da ga bo spravil doma in si ga zataknil za klobuk, ko bo prvič pognal konje.

«Posušil se bo,» je nagajala Tilka.

«Bomo videli!»

Za svečnico so kupili konje. Težko bi se privadil nanje Gregor, da mu ni pomagal Janez. Ko se je okrog sv. Matija leto obrnilo, je Gregor cepil drevje; izravnavali so krtine

ril: "Naj pridejo!" Ko so se mu predstavile, jih je vprašal, kaj želijo. Rekle so mu, naj posreduje za njihove može in sinove. Dale so mu seznam interniranih. Škof je seznam pogledal in dejal: "Za tega sem že posredoval. Za tega tudi. In za te tudi... Če želite, da posredujem še za druge, mi prinesite njih seznam." Žene so odšle, a se z novim seznamom internirancev niso več vrnile. —

To je zgodovinski potek dogodka, pa ga primerjajte s tem, kakor je vklesan na sramotilnem stebru. Nobene množice tisoč žena in otrok, ki bi jih na podubo škofa razgnali izpred škofije ali celo iz škofijskih prostorov, kjer jim škof ni hotel pomagati.

Vprašanje je, zakaj se one tri gospe niso vrnile z novim seznamom. So jim prepovedali oni, ki so jih poslali na demonstracije? Ker niso dobili dokaza, da škof noče pomagati, so se morali poslužiti laži, da jih ni hotel sprejeti in da je odklonil intervencijo

Sramotilni steber

— komu je res v sramoto?

za internirance... Kaj poceni, pa žal hudo krivično.

V knjigi dr. Kolarič dodaja opisu dogodka še tole:

— Koliko je napis na sramotilnem stebru pred škofijo v Ljubljani prepričal ljudi, ki vsak dan hodijo tam mimo, naj pove tale dogodek. Škofova nečakinja Liza Krištof por. Kargl je v oktobru 1966 s svojim možem Hanjžekom obiskala Ljubljano. Ogledala se je tudi na škofiji, pogledala v kuhinjo, kjer je kot dekle pri svoji teti Lizi, Rožmanovi sestri in gospodinjici, prebila deset zim. "Ob tej priliki," tako je pripovedovala pisatelju te knjige, "sva si z možem ogledala tudi kamniti steber pred škofijo. Polglasno sem možu brala napis na kamnu. Nenadoma se za mojim hrbtom oglasi preprosta žena srednjih let in pravi: 'Gospa, saj to ne drži!' Bila sem tako ganjena, da sem šele potem, ko je žena bila že nekaj metrov dalje, odgovorila: 'Gospa, saj vam verjamem!'" —

CELOVŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

...nam za svoj KNJIŽNI DAR 1980 nudi sledeče knjige:

KOLEDAR 1980, ki je naročnikom že poznan in res zaželjen: poleg koledarskega dela obsega zbirko raznih bralnih zanimivosti, razprav in zgodb ter kronike vsake vrste. Res za vsakega nekaj.

ROTIJA je povest Karla Mauserja. Enako tudi tretja knjiga leta, povest **SIN MRTVEGA**. Obe bosta izšli kot prvi dve knjigi **IZBRANIH DEL** tega našega največjega in zdaj že pokojnega izseljenskega pisatelja. Ureja jih dr. Tine Debeljak v Argentini, ki ima v načrtu trinajst takih knjig. Tako bo mogel imeti vsak mohorjan v približno desetih letih na svoji družinski knjižni polici celotno Mauserjevo življenjsko pisateljsko delo, kar bo pravo knjižno in duhovno bogastvo.

na travniku. V marcu so pa izvlekli vozove izpod kolnic.

Začela se je pomlad in z njo je prišlo novo delo, ki je prineslo nove skrbi pa tudi nove upe.

Cesta poje

Okrog velike noči je vstajala pomlad. Oblekla si je svetlozeleno krilo. Najprej je pobarvala nagnojene brajde okrog hiš, nato je zeleno slikala brežine ob njivah in dahnila tudi v visoko ležeče travnike.

Iz ure v uro je rastla detelja, za njo se je potegnila trava, polna pestrih rož in majhnih cvetov, ki so poredno mežikali celo iz kamnitih razpok. Njive so pa samevale. Zastonj so čakale oračev; zelena detelja je rastla na njih.

V vasi je zapel boben. Ernestu so prodajali hišo in žago. Vso zimo je popival z ženskami v mestu in pognal na boben lepo premoženje. Žago je kupil nepoznani gospod, ki je ukazal, naj začasno ustavijo delo in odpustijo delavce. Vozniki so kleli pri Ludviku, ker so prišli ob zaslužek.

«Pa ravno sedaj jo je zlodej skuhal, ko smo si kupili konje!»

Delavci v fabriki so se smejali in jim zavistno nagajali: «Še radi boste prijeli za krampe in motike! Premehke so vam postale roke ob bičevnikih!»

Ni še pretekel teden, ko je udarila vest, da bodo fabriko zaprli. Prevelika konkurenca in slabše blago sta pognala na cesto tudi delavce. Začeli so jih odpuščati; sprva so odslavili le nekatere, čez par tednov pa vse. Zapečatili so velika železna vrata in razdirali stroje. Sedaj so se pa kmetje smejali delavcem. V resnici pa je na vso vas legla črna skrb. Sprijaznila je delavce in voznike, ki so zabavljali pri Ludviku in pili na kredo. Tudi gostilničarja je skrbelo, kaj bo. V gručah so postajali ljudje ob cestah in brezdelno govorčili ter ubijali čas s cigaretami. Upali so, da bodo v kratkem odpečatili železna fabriška vrata in začeli z delom. Ko so pa na velikem vozu odpeljali na postajo največji stroj, so ga spremljali delavci kakor pogrebci, ki vedo, da mrliča ne bo več nazaj.

Kmalu je v lonce pogledala lakota, ki je ubila šale in zadušila celo pesem, ki je stoletja niso mogla pregnati. Ljudje so se vračali k zemlji. Kopali so vrtiče, obdelali zadnjo zaplato zemlje in skoparili s polento, katere so se že odvadili. Najhujše je udarilo po voznikih. Na njivah so zasejali deteljo in prav nič jim ni kazalo, da bi jo preorali. Preponosni so bili, da bi se sklonili k zemlji. Stikali so glave in pohajali po gmajni.

Neke srede popoldne pa je po prašni cesti privozil avto in se ustavil pred Ludvikovo gostilno. Iz voza so stopili trije gosposki možje. Eden z zlatimi očali in veliko aktovko je vprašal po županu. Ludvik jih je uslužno povabil v gostilno in ukazal Elzi, naj se hitro preobleče in pripravi gosposko sobo. Sam je tekel po župana.

«Nekaj bo,» je potoma ugibal. «Boš videl, da se ho preobrnilo!»

«Gorje, če se ne bo!» je pripomnil župan. Pred sobo sta si zavihala brke, Ludvik se je odkašljaj in zapel hodnično srajco. Odprl je vrata, se nerodno priklonil in predstavil župana. Previdno se je umaknil in ob priprtih vratih prisluškoval. Mladi gospod s kodrasto frizuro je velel županu, naj se vsede. Tolmačil mu je z živahnimi kretnjami, da je gospod ob koncu mize višji inženir. Oblast ga je poslala, da pripravi vse potrebno za gradbo dveh novih cest, ki bosta speljani po dolini. Zahteval je pojasnila o starih cestah in izpraševal, čigave so parcele, po katerih bi zgradili nove široke ceste.

Gospod višji inženir je kadil debelo cigaro. S prstom je krožil po veliki karti in prekladal načrte. Županu je ponudil dišečo smotko, da mu ne bi pošla beseda. Ludvik je ujel novico o cestah. Obraz se mu je razširil, zadovoljno si je mel roke, pridirjal v kuhinjo in zmagoslavno zašepetal: «Saj sem vedel, da se mora obrniti! Punce, narežite najboljše gnjati, prav pri kosteh!» Sam je tekel v klet in natočil bokal najboljšega. Oblekel si je nov jopič, pogladil razkuštrane osivele lase, obrisal roke in oblastno dajal povelja. «Elza, hudimana vendar, obrni se in postreži! Fanta, hajd pod goro in pokličita voznike! Takoj naj pridejo! Punce, kuhajte in cvrite!»

Fanta sta tekla pod goró, dekleta so cvrle in Elza si je

PESMI bo naslov četrti knjigi, ki bo pesniška zbirka pokojnega izseljenskega pesnika Marjana Jakopiča. Uredil jo je dr. Milan Pavlovčič v Clevelandu, ZDA.

Prepričan sem, da bodo bralci s knjižnim darom 1980 zares zadovoljni in jim bo nudil obilico užitka. Upajmo samo, da bodo knjige dospеле še pred božičem, saj jih mnogi radi že za praznike in počitnice vzamejo v roke.

Glede cene še nisem na jasnem, ker iz Celovca še ni prišla dokončna beseda. Da bo višja od lanske, saj se vse cene dvigajo, prav nič ne dvomim. A potrebni smo tudi duhovne hrane in celo misel na vse, ki se trudijo za nas s temi knjižnimi zakladi, nam mora ohraniti zvestobo do mohorjev. Bog jim daj še dolgo življenje! Ne Koroška in ne Primorska za nas ne bosta izgubljeni, dokler bosta živeli njuni Mohorjevi družbi. Lahko si štejemo v ponos, da tudi mi v zdomstvu nadaljšujemo s svojo naročnino njih življenje in delo.

SLOVENSKO-AVSTRALSKO DRUŠTVO CANBERRA Inc.

pozdravlja vse rojake
in brave MISLI
s prisrčnim vabilom:
**KADAR SE MUDITE
V CANBERRI,
OBIŠČITE NAS!**

Vsem rojakom in njih prijateljem sporočamo: naš DOM, poznan pod imenom TRIGLAV, na Irving Street, PHILLIP (CANBERRA), A.C.T., je odprt gostom vsak dan (vključno sobot, nedelj in praznikov, razen velikega petka in večera božične vigilije) od 11.45 a.m. do 11.45 ure p.m.

Nudimo različno vsakovrstno postrežbo in številne slovenske pijače. Kuhinja ima domačo hrano po zelo zmerni ceni in je odprta vse dneve tedna (razen ponedeljka) od šestih do devetih zvečer, po dogovoru tudi izven teh ur. Osebe je slovensko. Tudi Vam bo vselej kdo na razpolago za razne informacije o Canberri in okolici.

KADAR SE MUDITE V CANBERRI: DOBRODOŠLI V SLOVENSKEM DOMU!

Naša telefonska številka: (062) 82 1083.

BERNARDOVEMU TISKOVNEMU SKLADU:

\$40.— Društvo "Snežnik" (Albury-Wodonga); \$16.— Julij Pretnar, Kristina Radešič; \$12.— Jože Golenko; \$8.— Ivan Maurice; \$6.25 Ivanka Kropich; \$6.— Maks Krajnik, Florian Falez ml., Marta Ogrizek, Marjan Korva, Ivan Kobal, Alojz Ličen, Franc Purgar, Maks Brunčič, Dušan Rudolf; \$5.— Ivan Slavec, Sonja Fon; \$4.— Ivan Truden; \$3.— Kamica Satler; \$2.19 Rev. J. Slapšak; \$2.— Karla Tvrđy, Marija Kovačič, Marija Penko, Avgust Urek, Marija Radič, Vekoslav Rutar, Drago Slavec, Janez Flisar, Maks Furlan, Stanek Ogrizek, Franc Fekonja, Josip Varglien, Karel Dolenc, Leopold Dejak; \$1.— Mary Kavčič, Franc Kravoš, Josipa Nikolac, Adolf Virant, Matevž Kokelj, Jože Čelhar, Janez Marinček, Marjan Pahor; \$0.40 Jože Vrečar.

NAŠIM POSINOVLJENIM MISIJONARJEM, TOGO, AFRIKA:

\$100.— N. N.; \$10.— N. N. (A.C.T.), Marjan Korva (za lačne); \$3.— Marija Radič; \$1.— Adolf Virant (za lačne).

SKLAD ZA VIETNAMSKE BEGUNCE:

\$200.— slovenska verska skupnost v Melbourne; \$179.22 za lačne otroke (z dodatkom \$55.10 kot dar prvoobhajancev) cerkvena nabirka v Merrylandsu; \$80.— N. N., Julka Mrčun; \$50.— N. N.; \$20.— Anton Brne, N. N.; \$10.— N. N., Rihard Bogatec, Antonija Poklar, družina Jože Brožič; \$7.— Ivan Slavec; \$5.— N. N.; \$2.— Marjan Korva.

vsa deča in v zadregi popravljala lase in urejala kratko obleko, da bi gostom ugajala na prvi pogled. Nategnila je svilene nogavice, vzela v roke velik krožnik stare salame in koketno stopala pred očetom, ki je nosil štefan kakor vojak bajonet.

Gospoda v sobi je bila v živahnem pomenku. Postrežljivi gospodar, dobro vino, dišeča gnjat in mladostna gospodična so gostom očitno ugajali. Inženir je ponudil Ludviku stolico, mladi tolmač pa je pomežiknil Elzi, da jo je spreletelo po vsem telesu.

Na mizi je rastle pred očmi nova cesta. Inženir je velel tretjemu došlec, nervoznemu pisarju, naj sestavi zapisnik. Županu je bilo všeč, da je prisedel Ludvik. Prevzel mu je vsaj besedo, da je župan lahko nemoteno posegel v salamo. Obravnavali so točko za točko. Vse je šlo gladko, ker sta bila moža dobro poučena in gospod višji inženir zelo uvideven.

Prešli so v podrobnosti. Toliko in toliko kubičnih metrov kamenja, peska, najmanj šest voznikov, delavcev pa okrog osemdeset. Z delom se začne že naslednji teden, do zime mora biti izpeljana vsaj ena cesta. Inženir bo poslal stroje, pri Ludviku se bo naselil polir, orodje pride z železnico, denar pa bodo izplačevali vsako soboto.

Podpisali so zapisnik in spravili akte. Ludvik je skočil v kuhinjo in ves razborit priganjal kuharice. Inženir je odšel z županom na vrt, da bi se malo shladil. Elza je pospravljala mizo in pogrinjala nov prt. Tolmač Berto je spravil pisarja iz sobe k točilnici, sam pa je pomagal Elzi, da je vse lepo uredila tako, kakor se spodobi za višjo gospodo.

Ujel je Elzo za roko in sladko zašepetal: «Gospodična, kako vam je ime?»

«Elza!» je odgovorila vsa žareča.

«Lepo ime, sladko ime! Jaz imam rad taka imena, še rajši pa take gospodične!»

«Lepo vas prosim,» se je navidezno otepalo dekle. Objel jo je okrog pasu in ji gladil lase.

«Elza, midva se bova imenitno razumela, kaj ne?»

«Menda ja!» je vzdihnila in se mu naslonila na rame. Zunaj se je zaslislalo hupanje. Otroci so se zbrali okrog avta in pritiskali na hupo. Ludvik jih je napodil, da so se razkropili. Ko je pa izginil v vežo, so spet pritekli k avtu in trobili.

Z vrta sta prišla gospod inženir in župan. Oba sta se zasmejala, ko sta našla Berta in Elzo v objemu. «Smo že začeli graditi!» je načajivo dejal inženir.

Sedli so in južinali. Zunaj v veliki sobi so se zbrali vozniki. Tudi Peter je prišantal z njimi. Radovedno so vlekli na ušesa, da bi slišali, kaj se godi v gosposki sobi. Ugibali so to in ono in dregali v Ludvika, naj vendar pove, zakaj jih je poklical. Iz obraza so mu čitali, da se pripravljajo velike stvari.

Ludvik je tekal iz sobe v sobo in komaj je imel toliko časa, da se je ustavil pri voznikih.

«Pst!» je miril. «Saj sem vedel, da se bo obrnilo! Bodite strpni, vse vam povem! Gospoda je prva!» Čez dober četrt ure so gospodje vstali. Ludvik je na stežaj odprl vrata, skozi katera so prišli gospod inženir z županom, pisar z aktovko in Berto z Elzo. Vozniki so vstali kakor pri vojaki. Pogled jim je obstal na inženirju, ki se jim je dobrohotno nasmehnil. Ludvik jih je peljal k avtu ter se z županom priklanjal, dokler ni šofer pognal. Otroci so se razkropili, delavci so zvedavo gledali za avtom, župan si je pogladil brke. Ludvik pa je dvignil roko in zaklical: «Ljudje! Cesto bodo gradili. Vsi pridete na delo. Kdor bo pri meni pil, ta bo delo dobil!»

Novica je šla kakor blisk po vasi. Najbolj je razveselila voznike. To noč so pili in peli ter razgrajali tako, da jih je v nedeljo župnik okregal. To pridigo so mu strašansko zamerili, najbolj pa Ludvik, ki je postal najvažnejša oseba v vasi.

Kar na mah je naselje oživel. Vozniki so pozabili na Ernesta in skrajšali vozove. Na preme so zavalili velike, široke truge, da bi v njih lahko vozili pesek. Večer za večerom so se sestajali v gostilni. Gospodinje so tožile, da ni mož nikoli doma. «Moramo!» so odgovarjali. «Kruh je kruh in Ludvik ima ključ do njega.» Vpričo gostilničarja so sestavljali predvsem seznam voznikov. Trije izpod gore: Gregor, Jurij in Petrov Janez, ker starega noža boli. Drugih ni treba. Če bo kaj voznje, kupi Ludvik par konj in si preskrbi hlapca, Gregor pa tudi en par in če bo treba vzame tudi on poganjača.

«Važno je to,» je ugotovil Ludvik, «da bomo trdno skupaj držali. Nobenega vrinjenca ne potrebujemo! Mi sami bomo prevzeli vso vožnjo in odgovarjali za material in za mero.» Ponudil se je, da bo sam uredil zadevo z inženirjem. Zastonj kajpada ne more, toda dobro ve, da možje ne bodo umazani!

«Roka roko umije!» je pritrdil Gregor in naročil nov liter rebule, da bi pokazal gostilničarju, kaj mislijo.

V mislih so našteali vse kamnolome in prebrskali parcele, kjer bi se dobil pesek. «Najbolje bo, če vse te parcele pokupimo! Gmajna je poceni in lastniki, ki so po večinoma delavci, bodo radi prodali. Če bodo kamnolomi naši, nam noben vrag ne bo mogel do živega. Mi sami bomo narekovali cene!»

Gregorjev predlog se je zdel vsem zelo umesten. Živino bodo odprodali in z izkupičkom pokupili svet. Dovolj bo, če bo v hlevu poleg konj le par krav. Sklep je že v enem tednu dozorel. «Gajzlana bratovščina» je uspevala in ob njej se je najbolj grel Ludvik sam. Gregorju je prvemu padel v oči: objesten je postal in njegova hči je ponosno nosila glavo, češ: Jaz sem pa nekaj več kot druge!

«Ta hiša vam bo še v nesrečo!» je večkrat svarila Gregorjeva žena.

V par dneh so pripeljali po železnici orodje; čez teden so že zabijali v tla količke in naročili, naj začno voziti kamenje. Konji so se vzpenjali v gmajno, kjer so delavci lomili kamenje. Kamnolom se je širil. Treba je bilo močno

ZA POMOČ CERKVI V NOVI GORICI:

\$500.— Slovensko-avstralsko društvo, Canberra; \$200.— N. N. (primorska družina v Sydneyu); \$100.— Julka Mrčun; \$50.— Stanko Aster-Stater; \$40.— N. N.; \$20.— Ivan Kavčič, Ivan Stanič, Tomaž Možina; \$15.— Anton Brne; \$10.— Slavko Fabjan; \$7.— Pavla Mavrič.

Dobrotnikom Bog povrni!

Po prejemu septembrske številke MISLI mi je p. Valerijan sporočil iz Sydneya: "...Od vseh desetih izvodov zadnje številke ni bil niti eden cel: manjkala je ena sekcija, druga pa je bila dvojna..." Prepričan sem, da ni bil samo on ta "srečnej", saj je očitno, da je navadno takale knjigoveznična napaka usodna za več izvodov. Delo je hitro in ko se narobe zastavi, odkrijejo napako prepozno. Potem pa spet ni mogoče iskati med izvodi, katera številka ni popolna... Knjigoveznici je končno malo mar: samo da delo čim prej opravi in odda izvode: na zunaj pa tako ni videti napake...

Razumljivo tudi pri zavijanju, kar delamo mi sami doma, ni mogoče pregledovati vsak izvod posebej. Sem pa tja že in če zasledim pokvarjenega, sem vesel pa slabe volje obenem.

Po vsem tem bi rad zopet omenil, kar sem že večkrat od časa do časa: kdor dobi kakor koli pokvarjen izvod

Značilna pohorska hiša. Zgrajena je iz kamna in lesa, pokrita pa s slamo ali škodlami. Okna so majhna, zato je v njej pozimi toplj, poleti pa hladno.

MISLI, naj mi takoj sporoči, pa bo dobil novega. (Pokvarjenega ni treba pošiljati nazaj in delati sebi ali pa upravi nepotrebnih stroškov.) In nikar naj ne misli, da mu je pater s pokvarjenim izvodom "nalašč zagodel".

Urednik/upravnik je samo vesel, če pridejo med naročnike nepokvarjeni izvodi, ki bravce zadovoljijo.

nabasanih min, da so raznesle kamnite sklade. Vožnje so bile naporne, pa kratke in kar je največ odtehtalo: nakladali in razkladali so delavci sami. Vas je oživila. Delavci so udarjali s krampi in tožili nad žulji, ki jih prej niso bili vajeni. Denar pa je ugladil vso nevoljo. Vozniki so vozili od ranega jutra v kasno noč. Nihče se ni zmenil ne za sonce, ne za dež; še mar ni bilo nikomur vetra in vročine. Ljudi je upijanila želja po zaslužku. Spremenila se je v nekako nalezljivo bolestnost in zavistno tekmovanje. (Dalje prih.)

NOVE MERE

RAZLIČNE enote za mere in uteži zelo otežujejo mednarodno trgovino. Medtem ko so v naši rojstni domovini že davno opustili funte, cente, kvintale, vatle, klaftre, komolce, palce, pedi in pesti ter razne druge stoletne "domače mere", so te mere po nekaterih državah, celo v Evropi, še vedno veljavne. Najslabše je pa to, da so te mere — četudi istega imena — v raznih državah zelo različne. V Nemčiji je na primer en funt 500 gramov, v Angliji pa samo 453,59 gramov. Ena konjska sila pomeni v Angliji večjo moč kot v Nemčiji. Ameriški galon meri 231 kubičnih inč ali 3,78533 litra, angleški imperialni galon pa 277,27 kubičnih inč ali 4,22 litra.

Zanimivo na področju mer je tole: ko se vsestransko napredna Severna Amerika še drži čevljev, jardo, galonov in funtov, se je skoro ves ostali svet — in celo starokopitna ter konservativna Anglija — le odločil za prehod na mnogo praktičnejši metriski sistem, ki naj bo enoten za vse dežele in naj prav zato olajša mednarodno trgovino. Nemčija pa kot prva stopa korak naprej in že pripravlja pot novim meram. Razumljivo, da metrskega sistema ne misli opustiti, pač pa bodo izginile razne druge težko razumljive mere kot so kalorije, konjske sile, kilopondi, atmosfere in delno bodo zamenjane tudi Celzijeve stopinje.

Po mednarodnem dogovoru in po nemškem zakonu z dne 5. julija 1970 naj bi v merjenju prišlo do tehle sprememb:

Konjske sile bodo zamenjane s kilowatti tudi pri avtomobilskih motorjih, parnih strojih, turbinah in raznih drugih pogonskih strojih. Ena konjska sila je 746 wattov; torej bo motor, ki ima 120 konjskih sil, v bodoče označen z močjo 88 kilowattov. Na ta način bo izenačeno merjenje moči v vseh strojih. Evropske avtomobilске tovarne so šle prve na delo za prehod k novi meri: že nekaj let označujejo moč motorjev z obema enotama, staro in novo.

S kalorijami merimo hranilno vrednost živil. Zamenjala jo bo enota z imenom "Joule", ki je dobila ime po

angleškem pivovarnarju in amaterskem fiziku (James Joule, 1818—1889). En Joule bo merilna enota za energijo ali delo, v čemer ni razlike. Kar je sedaj 1000 kalorij, bo po novem 4187 Joulejev.

Zunanjo, sobno, kopalno in telesno temperaturo bomo še naprej merili s stopinjami Celzija, Drugače pa bo na polju toplote Celzija zamenjal Kelvin. To je ime angleškega lorda Kelvina (1824—1907), ki je postavil merjenje temperature na podlago najnižje možne stopnje. Po sedanjem sistemu je to 273 stopinj Celzija pod ničlo, po novem pa bo to ničla Kelvina. Kar je sedaj 30 stopinj Celzija, bo potem 303 Kelvina.

Mera za zračni pritisk v avtomobilskih gumah poslej ne bo več atmosfera, ampak "Bar".

Kilopond, s katerim so doslej tehniki določali silo in težo kake tvarine, bo tudi izginil iz učnih knjig. Angleški fizik Sir Izak Newton je namreč ugotovil, da obdrži n. pr. kos kruha na ekvatorju isto velikost kot na severnem ali južnem polu, a zaradi različne zemeljske privlačnosti nima povsod iste teže. Zato se bo nova enota imenovala "Newton". En sedanji kilopond bo v bodoče 9,81 Newtona.

Vsekakor: vsaka sprememba nas bo prisilila k novemu privajanju in učenju. Čas bo pokazal, koliko bo prinesla tudi praktične vrednosti. Mednarodna trgovina pa bo s spremembami pridolila le, če jih sprejmejo zares vse dežele sveta.

No, za konec pa lahko rečemo: hvala Bogu, da ostanejo vsaj naše ure nespremenjeni merilci časa in naš meter tudi zanaprej mednarodno veljavna dolžinska mera. Ko bi se spravili še na ta dva, bi bilo pa res kar preveč stroškov spreminjanja. Odgovorne osebe bi v tem primeru kar morda res obdolžili, da gre za navaden "business" in si hoče na račun sprememb nekdo z milijoni napolniti svoje žepce. Še tako spremembe več ali manj vedno bolijo, četudi jih delajo v izboljšanje poslovanja. Treba je dobre volje in časa — tega pa včasih tako zelo manjka . . .

Po A.D.

UPEPELITEV POKOJNIH

“...Vedno sem slišal, da katoliška Cerkev ne dovoljuje upepelitve umrlih. Zadnji čas pa sem bral že več oznanil (celo smrtna poročila v MISLIH) za pogreb iz katoliške cerkve v krematorij. Bi morda mogli pojasniti to zadevo?...” (Jože P., Sydney)

IMATE prav: vsa tradicija katoliške Cerkve je bila dolga stoletja proti upepelitvi, zato je sprejela tudi v Zakonik cerkvenega prava iz leta 1917 o tej prepovedi poseben zakon (kanon 1203), ki se glasi: **Trupla umrlih vernikov se morajo pokopavati. Njih sežiganje je treba zavreči.**

Sicer ne smemo in ne moremo trditi, da je Cerkev v upepelitvi kot taki videla nekaj slabega. Tudi ogenj ima v krščanskem pojmovanju izredno lep simboličen pomen in je znamenje očiščevanja. Čutimo pa pri tem zakonu le nekaj poudarek na spoštljivosti do človeškega telesa, ki je posvečeno po zakramentih. Kristusova so, kakor vemo iz svetopisemskih poročil, pokopali: položili v grob. Tako naj bi bil kristjan podoben Kristusu tudi na tej svoji zadnji poti na zemlji.

A vzrok za strogo prepoved upepelitve trupla mrtvega je tičal drugje. Za upepeljevanje pokojnih so se namreč v preteklosti zavzemale samo razne ateistične organizacije. To pa z očitnim namenom, ki ga niso skrivale: iz javnega nasprotovanja do vere v neumrljivost in v vstajenje mrtvih. Z upepelitvijo so hotele prikazati svoje prepričanje, da je s smrtjo vsega konec in da od človeka ne ostane takorekoč ničesar...

Ta brezverski namen ozadja je na sežiganje pokojnih vsekakor metal slabo luč. Prisilil je Cerkev, da ga je svojim članom prepovedala s cerkveno zakonodajo in kaznijo odklonitve krščanskega pogreba.

Čemu pa zdaj sprememba?

Zadnji cerkveni zbor je med drugim preiskoval in osvetlil tudi zadevo krščanskega pogreba ter nakazal nove smernice. Razmere glede pokopavanja oz. sežiganja mrtvih so se namreč zelo zelo spremenile. V prvi vrsti so pokazale, da upepelitev ni več nekaj monopol ateističnih združenj. Zlasti v velikih mestih jo narekujejo celo higienski in gospodarski razlogi. Težko si je predstavljati brez krematorijev večmilijonska današnja mesta, ki se še vedno širijo ter so njih pokopališča pretisna in prepolna, prostora za nova pa marsikje ni. Morda bo prišel celo čas, vsaj Cerkev ga predvideva, ko bodo državne oz. mestne oblasti v gotovih predelih sveta prisiljene s posebnim zakonom zahtevati od prebivalstva uporabo krematorijev namesto grobov.

Po vsem tem je urad svetega oficija dne 8. maja 1969

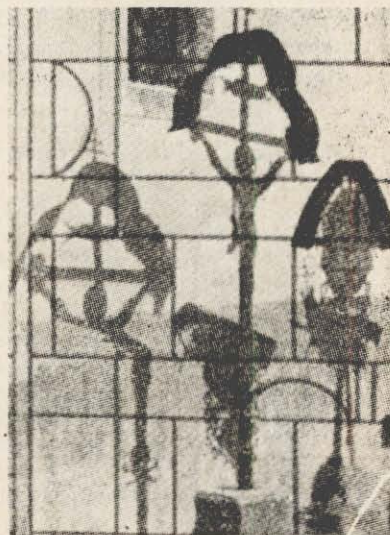
izdal odlok, ki je po vsebini prišel tudi v novi pogrebni obrednik iz leta 1969 ter se glasi takole: **Tiste, ki so zase odločili, naj bo njihovo telo upepeljeno, lahko cerkveno pokopljemo, razen če je znano, da so si to izbrali iz razlogov, ki so nasprotni krščanskemu življenju. Pogrebni obred opravimo v obliki, ki je v tisti pokrajini običajna; vendar ne smemo skrivati, da je Cerkev bolj zadovoljna z navado, da rajne pokopavamo, kakor je tudi Gospod sam hotel biti pokopan. Treba je tudi preprečiti nevarnost pohujšanja ali zgledevanja pri vernikih.**

Danes je torej vsakemu katoličanu dovoljeno, da si iz kakršnega koli pametnega razloga raje izbere sežig namesto pokopa. Če bi kdo na primer želel, da ga pokopljejo v domovini, je vsekakor občutno manj stroškov in sitnosti s pošiljko škatlice pepela kot pa s prevozom krste in trupla. (Ne sme pa seveda pri tem pozabiti stroškov, ki jih bo povzročil domačim za svoj pogreb doma!)

V pogrebih — naj gre za pokop ali upepelitev, ali pokop pepela v družinskem grobu rodnega kraja — ni prav nobene razlike. Vsi obredi so isti: pogrebna maša z molitvami ob krsti v cerkvi, nato pot na pokopališče. Le tam so molitve — namesto ob odprtem grobu — v krematorijski kapeli, kjer ob koncu krsta počasi izgine. Pogreznje se v nekaj “umetni grob”, v prostor pod kapelo, kasneje pa konča v peči s silno temperaturo, da postane s truplom vred kup pepela.

Upam, da ste dobili zadovoljiv odgovor in z vami vsi ostali, ki so jih te nove odredbe Cerkve morda presenetile ali celo prizadele. Če zadevo pravilno presodimo, ji moramo priznati vrednost. To pa ob zavesti, da je Cerkev tudi danes bolj naklonjena pokopu, če so zanj še vedno dane možnosti. Menim, da je pokop po vsej tradiciji tudi bližje našemu slovenskemu občutku spoštovanja do ostankov pokojnika. “Vsemi zemlja, kar je tvojeja...”

P. BAZILIJ

Sence križev na grobovih

P. BASIL tipk.

25. oktobra 1979

Fr. Basil Valentin O.F.M. in Fr. Stan Zemljak O.F.M.
Baraga House — 19 A'Beckett St., Kew, Vic., 3101
Tel.: 861-8118 in 861-7787

Slovenske sestre — frančiškanke Brezmadežne
Slomšek House — 4 Cameron Court, Kew, Vic., 3101
Tel.: 861-9874

• **DAN OSTARELIH**, nedelja 16. septembra, je prinesel obilico veselja zbranim upokojencem, mladini pa tudi razgibanost svoje vrste: hojo skoraj dvanajstih kilometrov, za katere so že precej časa pridno nabirali sponzorje. Seveda se jim je za dober zgled pridružilo tudi nekaj starejših.

Da se najprej ustavim pri rojakih, katerim je bil dan namenjen: okrog 45 se jih je zbralo, kar seveda še dolgo niso vsi ostareli in nam je žal za vsakega, ki je zamudil tako prijetno srečanje. Že v cerkvi smo se ostarelih posebej spomnili, pri branju enega beril pa jih je zastopala gospa Albina Zitterschlager. V dvorani so posedli okrog miz k domačemu kosilu, ki se je pričelo seveda šele po njim posvečenemu odrsnemu nastopu. Imeli smo pevsko točko Anice in Majde Špacapan ob spremljavi Miha Hrvatina ter nekaj narodnih plesov v izvedbi naše mladinske folklorne skupine. Nekaj pesmi je ostarelim zapel tudi kvartet ZVON, ki je s vojimi ubranimi glasovi žel posebno priznanje vseh navzočih. Kasneje popoldne je prišel na željo upokojencev še enkrat na oder in nas znova razveselil. Nastop sta zaključili z duetom naši znani upokojenki, rodni sestri gospa Ana Kuri in gospa Katarina Hartner. Mnogo mlajših posekata njuna grla, to je potrdilo navdušeno ploskanje.

Po odličnem kosilu so upokojenci obsedeli v prijetnem kramljanju. Medtem, ko so udeleženci Walkathona hodili svoje kilometre, smo si v dvorani krajšali čas s tombolo, ki je pripravila gostom obilico veselja. Kar hitro so se začeli hodači vračati in prijetno jih je bilo gledati, ko so se krepčali vsi prepoteni in lačni. S ploskanjem so upokojenci sprejeli zlasti svojo "predstavnico", ki je hodila kot najstarejša in se tudi s celimi nogami srečno vrnila: gospo Ano Kuri. Po objavi finančnega uspeha letošnjega Walkathona in podelitvi nagrad se je kljub utrujenosti s svojo sestro Katarino še enkrat podala na oder, kjer sta nam v duetu ponovno zapeli. Pa tudi sama je zapela Ave Marijo, da bi glaslu zares ne prisodil starosti in njegovi lastnici ne dolge pešhoje še pred dobro uro... Tako smo kasno popoldne veseli zaključili dan, ki bo ostal vsem, zlasti pa dragim upokojencem, v lepem

spominu. Drugo leto pa spet na tako prijetno srečanje, kajne?

• Kot smo že zadnjikrat omenili, se je letos advokat Frank Furlan ponudil, da v okviru našega Walkathona napravi 80 kilometrov dolgo progo Melbourne — Geelong. Izbrali pa smo že nedeljo prej, 9. septembra, ko je ravno v Geelongu redna slovenska maša in je bilo lažje organizirati ljudi, da so g. Furlana sprejeli ter mu postregli. Frank Furlan je razdaljo pretekel in deloma prehodil, ker ga je začela boleti noga, v desetih urah. Tam so ga pričakali rojaki z veliko pozornostjo in mu postregli s slovensko gostoljubnostjo. Vsem na tem mestu iskrena zahvala, enako Franku Rihtarju, ki mu je za slučaj potrebne pomoči sledil z avtom. V prvi vrsti pa seveda zahvala g. Furlanu, ki je s svojim tekom na tako daljavo v prid bodočega DOMA POČITKA nabralo lepo vsoto \$564.— in smo mu res iz srca hvaležni za veliko žrtev.

• Udeležencev Walkathona na DAN OSTARELIH je bilo letos 79. Imeli so res lep dan za hojo od naše cerkve po Princess cesti v dolino proti Yarru in nato po serpentinah bulvarja nad reko Yarro do Studley Park ceste, na križišče Kew ter nazaj do naše cerkve, kjer so dolgo klobaso "zašpilili..." Nekaj manj kot dvanajst kilometrov. Seveda so dobili brezplačno malico pred hojo, pijačo na poti, po povratku pa spet malico v kuhinji dvorane. Tako so imele članice Društva sv. Eme ta dan polne roke dela. Tudi celotna organizacija Walkathona ni malenkost ter vzame precej skrbi in priprav. Brez sodelavcev, ki so voljni in veščji pomagati, bi ne uspela. Sem spadajo seveda tudi trije računarji, ki v času med hojo pregledajo vse nabiralne pole, izračunajo njih vrednost v obljubah sponzorjev ter ugotovijo končno skupno nabrano vsoto vseh udeležencev.

• Letošnji Walkathon je prinesel skladu za bodoči DOM POČITKA zelo lepo vsoto \$4,008,10, z dodano vsoto g.

**Velik aplavz
sta želi
s petjem
rodni sestri
upokojenki
ga. Ana Kuri
in ga. Kati Hartner**

Živahna mladina se zbira pred cerkvijo za pričetek Walkathona.

Frank Furlan pa si je v Geelongu po desetih urah teka in hoje res zaslužil sprejem in šopek — poleg dobrega kosila seveda . . .

Franka Furlana torej **\$4,570.10**. Do danes smo prejeli že \$4,262.30, ostalo bo, upam, prišlo v kratkem.

Razumemo, da je včasih lažje dobiti od sponzorja obljubo kot pa kasneje njeno izpolnitev. Včasih pa se seveda že pri prošnji za sponzorstvo zatakne. Žal mi je za vsakega rojaka, ki je pri vsem obilju odklonil sponzorstvo, v gotovih primerih celo na surov način odpravil prosilca in mu ni znal napraviti veselja niti z nekaj centi. Če otrok, navdušen hoditi za dobro stvar (ne za sladole, ampak za Dom ostarelih!) prijoka k mami, ker ga je "stric" odurno nagnal, bo težko prebolel razočaranje in prihodnje leto spet sodeloval. In kaj si otrok misli o slovenski družbi, če staršem potoži: "V fletih med neznanimi tujimi ljudmi sem v eni uri nabral več kot pa vse nedeljsko popodne med Slovenci pri klubu..." To so žal dejstva, ki nam niso v čast, mladini pa ne v zgled.

Ravno ob takihle prilikah kot je nabirka za DOM OSTARELIH preko Walkathona bi morali vsi poprijeti. Prav nič ni važno, h hareremu društvu oz. klubu pripadaš, ali pa če ne pripadaš nikamor. Gre za skupno slovensko stvar v okviru verskega središča, ki povezuje vse. Kristjani smo in da je nekrščenih med nami kaj malo, mi menda ni treba posebej povedati. Drugo je seveda, koliko držimo dolžnosti, ki nam jih je krst naložil. A prav zato je tu naša cerkev, da nas na krščanske dolžnosti spet in spet spominja.

• Na Walkathonu je letos med mladimi največ nabrala **Majda Špacapan** (\$306.25), za njo **Miriam Kirn** (\$305.—) in kot tretja **Majda Barič** (\$161.00). Vse tri so prejele obljubljenе nagrade. Med odraslimi (in med vsemi sploh) pa je največjo vsoto nabrala **sestra Maksimiljana** (\$395.15).

Letos je bila najstarejša udeleženka Walkathona že prej omenjena gospa **Ana Kuri**, ki je korajžno prehodila

vso pot in za Dom ostarelih nabrala \$111.40. Najmlajša pa je bila **Katerina Peršič**, stara komaj sedem let.

• Naj se na tem mestu iz srca zahvalim vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je bil DAN OSTARELIH z WALKATHONOM tako lep uspeh. Vsem, ki so hodili in vsem, ki so pri celotni organizaciji pomagali. Zahvala vsem, ki so nastopili na odru. Posebna zahvala kuharici s. Emi in članicam Društva sv. Eme ter ostalim za vse dobrote in posrežbo. In zahvala tudi vsem sponzorjem, ki ste udeležencem Walkathona plačali kilometre s svojimi darovi. Vztrajajmo — za dobro stvar gre!

• Res je DAN OSTARELIH v septembru kar zakril ostalo, pa vendar bi rad vsaj omenil Očetovsko proslavo na nedeljo 2. septembra, ki je tudi napolnila našo dvorano. Nastopili so očkom v čast in veselje otroci Slomškovega otroškega vrtca ter gojenci naše Slomškove slovenske šole. Prvič je na našem odru nastopil tudi kvartet ZVON ter nas razveselil z ubranim petjem. Za poskočne melodije je poskrbelo nekaj mladih muzikantov, zlasti pa ansambel "Triglav". Gospodinjam in Društvu sv. Eme zahvala za obložene mize in postrežbo!

Na soboto 22. septembra pa smo imeli tradicionalno (že devetnajsto) srečanje bivših fantov Baragovega doma in njih družin, pridružili so se tudi naši mladinci s svojimi starši. Za veselo razpoloženje je poskrbel orkester BLED, za polne mize kuhinja Baragovega doma s sestro Emo, za postrežbo seveda zopet Društvo sv. Eme. Vsem moja zahvala! Škoda, da ni za ta enkratni večer v letu več zanimanja, saj bi bila za mnoge bivše Baragovce ta večer edina povezava, ki je med njimi še ostala. Postaja-

mo očitno stari in utrujeni, vsak v svojih skrbeh. Vseeno se mi zdi, da malo prekmalu...

BLEDU, s. Emi in Društvu sv. Eme prisrčna zahvala!

• Poroko naj tokrat omenim eno: pred oltar slovenske cerkve sta 15. septembra stopila **Stojan Jaksetič** in **Nada Marija Brne**, oba seveda iz slovenskih družin, a že tukaj rojena: ženin v Melbournu in krščen v Yarraville, nevesta pa v Newcastle, N.S.W., kjer je družina prej živela, ter krščena v Mayfieldu. Slovenski jezik obema še zelo dobro teče. — Mlademu paru naše čestitke!

• Tudi krst je bil v naši cerkvi (poleg holandskega) le eden. Dne 6. oktobra je krstna voda občila **Petra Johna**, novega člana družine Franca **Rozmana** in Elizabete r. Rep. Prinesli so ga iz Noble Parka. Obilo blagoslova na življenjsko pot!

• Po maši na nedeljo 7. oktobra je imela naša Slomškova šola malo spremembe: namesto rednega slovenskega pouka smo gojencem v dvorani zavrteli dva krajša turistična filma o Sloveniji (o lepotah naših gora in o zimskem športu) z angleškim besedilom, nato pa še slovenski mladinski film KEKEC. Filme nam je za šolo posredoval COR (Committee for Organisation and Research), za kar iskrena zahvala. Prepričan sem, da smo mladini z njimi zelo ustregli.

• Na nedeljo 21. oktobra je odpadla običajna deseta maša v slovenski cerkvi. Kakor lani smo se namreč tudi letos pridružili ostalim narodnostim k skupnemu bogoslužju v stolnici. Izselski duhovniki nadškofije smo ob enajstih somaševali z melbournskim nadškofom in vse kaže, da bo to postala vsakoletna tradicija na eno oktobrskih nedelj.

Dejstvo je, da predstavljajo priseljenci kar blizu polovice vseh vernikov melbournske nadškofije. Prav je, da se je avstralska Cerkev pričela tega vedno bolj in bolj zavedati. Pa tudi s strani priseljencev je treba vedno znova poživljati zavest, da so del te avstralske Cerkve: imajo svoje pravice, pa seveda tudi dolžnosti. Treba je sprejeti eno in drugo, da bo telo Cerkve res živo in zdravo.

Tudi letošnje srečanje z ostalimi narodnostmi in nadpastirjem je bilo prisrčno. Vsem Slovencem hvala za udeležbo, zlasti narodnim nošam, ki jih je bilo lepo število.

• Obisk slovenskih grobov na keilorskem pokopališču je že naša ustaljena tradicija in ga skoraj ni treba več oznanjati. Na skupnih grobovih se zberemo vsako leto na **prvo novembrsko nedeljo opoldne**. Imamo molitve za drage pokojne, med molitvijo rožnega venca pa blagoslovim vse naše grobove. Toliko jih je že, da komaj vse najdem. Tudi molitev enega rožnega venca bo kmalu že skoraj prekratka za obisk vseh grobov...

Ker smo se zbrali k skupni maši z nadškofom v stolnici na tretjo oktobrsko nedeljo, se to nedeljo ne bomo po obisku pokopališča udeležili evharistične procesije v Sunburyju. Zato — kakor že lani — tudi letos ne

bomo najeli avtobusa, ker samo za pokopališče ni bilo več dovolj prijav. Kdor nima lastnega vozila, se bo za obisk pokopališča poslužil kakega znanca, saj običajno gredo vsi udeleženci desete maše izpred cerkve naravnost v Keilor.

Ste pogledali MATICO MRTVIH zadnjega leta na strani 314 te številke? Kar preveč imen in med njimi ima vsakdo kakega znanca. Morda je pokojnik še lani v novembru prebiral imena mrtvih — kakor sedajle ti — danes je sam med njimi... Nauk za nas vse: bodimo pripravljeni, ker ne vemo ne ure ne dneva!

• SVETI MIKLAVŽ bo obiskal naše versko središče na prvo decembrsko nedeljo. V dvorani bo po deseti maši obdaroval slovenske malčke. Slomškova šola bo za to priliko pripravila tudi kratko enodejanko.

Starši, pripeljite otroke! Darove lahko prinesete k nam že v soboto (v kuhinjo Baragovega doma!), ali pa v nedeljo pred deseto mašo (v dvorano na oder — poslužite se vhoda za odrom!).

• V novembru bo Slovensko Društvo Melbourne slavilo svoj srebrni jubilej. Petindvajset let že deluje med nami družabno in kulturno ter vrši svoje veliko poslanstvo. Ob jubileju mu iskreno čestitam z željo, da bi vselej gradil na temeljih, ki so bili postavljeni ob ustanovitvi: predstavljal naj bi Slovenijo v svetu in svobodno služil svobodnemu slovenskemu zdomcu. Ob teh mislih: Na mnoga leta!

K sodelovanju pri kulturnem sporedu srebrnega jubileja S.D.M., na nedeljo 25. novembra, je bil povabljen tudi naš mladinski pevski zbor GLASNIKI.

• GLASNIKI se pripravljajo tudi na gostovanje v Adelaidi, kamor ga je povabilo tamkajšnje versko središče. Na soboto 8. decembra zvečer bodo priredili koncert v cerkveni dvorani. Želimo jim lep uspeh, tamkajšnjim rojakom pa vreden užitek! Zahvaljujemo se že zdaj družinam, ki bodo našim mladincem nudile prenočišče in ostalo gostoljubnost.

• GLASNIKI bodo v Južno Avstralijo potovali z avtobusom, ki jim bo omogočil tudi skupni ogled adelaidskih zanimivosti in lepe okolice. Tako bo obisk Adelaide zanje poleg nastopa tudi prijeten izlet. In seveda srečanje s tamkajšnjo slovensko mladino, ki tudi ni brez pomena.

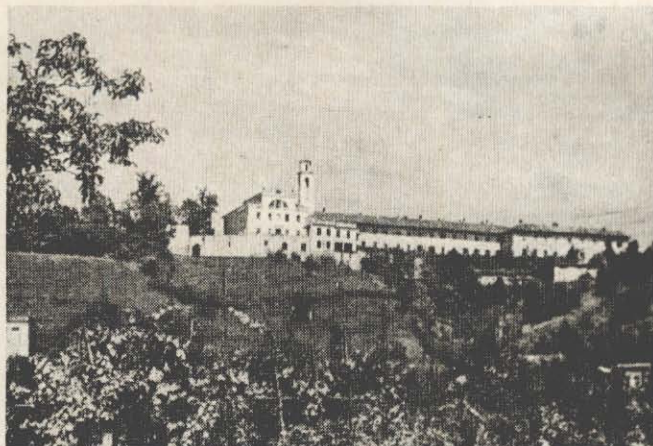
• Letošnji pouk v pripravo na prvo sveto obhajilo obiskuje redno vsako soboto deset otrok. Zaključili ga bodo, kakor prejšnja leta, pred nedeljo Kristusa Kralja. Dne 25. novembra pri deseti maši bomo imeli v svoji sredi srečne prvoobhajance. Gotovo nam bodo vzbudili spomine na naše prvo obhajilo pred mnogimi leti.

Družine prvoobhajancev naprošam, da s svojim sodelovanjem v cerkvi napravijo dan za pomembno družinsko slavje. Mi vsi pa se spomnimo prvoobhajancev v svojih molitvah.

Če bi se slovesnosti prvega obhajila pri nas rad pridružil še kak otrok naših družin, ki je ali bo v tem času

prejel prvo obhajilo v svoji župniji, je seveda dobrodošel. Starši naj pravočasno javijo p. Stanku, ki našo skupino pripravlja.

• Večerno mašo bomo imeli v naši cerkvi na praznik Marijinega darovanja (sreda 21. novembra), na prvi petek v decembru (7. dec.) in naslednji dan, sobota 8. decembra: praznik Marijinega brezmadežnega spočetja. — Večerne maše so vselej ob pol osmih, pred mašo je tudi spovedovanje. Škoda, da se več ljudi ne posluži teh lepih večernih prilik udeležbe bogoslužja. Kaj je televizor res prehuda skušnjava?

Za goriškimi vrtovi
se na hribu blesti
Kostanjevica

• Kaj pa POČITNICE v Mt. Elizi? Počitniško hišo imamo tudi letos na razpolago štiri tedne, od nedelje 6. januarja pa do sobote 2. februarja. Prvi teden je **družinski** in je že precej prijav. Če bo še več zanimanja, bomo dali družinam tudi drugi teden, v tretjem združili velika in mala dekleta, v četrtem pa velike in male fante. Težko je načrtovati, ko je naša stara navada in napaka, da pride največ prijav zadnji trenutek. Zato lepo prosim: prijavite se čim prej!

Hvaležni bomo tudi za prostovoljke, ki bi skrbele za kuhinjo.

Več in podrobneje o počitnicah v prihodnji številki.

VERA IN ZNANOST

Albert Einstein je gotovo eden največjih fizikov vseh časov. Po rodu in po veri je bil Jud, sicer pa američanski državljan. In čeprav je bil američanski državljan, so mu Izraelci ponudili mesto državnega poveljarja v Izraelu, kar pa je odklonil. Einstein ni bil podoben tistim znanstvenikom, ki se zanimajo zgolj za svojo stroko in jih vse drugo nič ne briga. Nasprotno, Einstein se je vedno zanimal tudi za druga važna filozofska, politična in socialna vprašanja in je o njih govoril in pisal. Zanimivo je njegovo mnenje o razmerju med vero in znanostjo, o čemer je tudi večkrat pisal. Tukaj hočemo navesti njegove misli o tem vprašanju.

O razmerju med vero in znanostjo je Einstein v knjigi "Out of my later years" napisal naslednje misli: V 18. in 19. stoletju je bilo razširjeno mnenje, da obstaja nepremostljivo nasprotje med vero in znanostjo. Mnogi so bili prepričani, da bo znanost nadomestila vero, in da spada vse, kar se ne da znanstveno dokazati, med vraže. To stališče pa je bilo napačno.

Znanost — pravi Einstein — nas namreč ne uči ničesar drugega kot to, v kakšni zvezi so dogodki med seboj in kako vpliva en dogodek na drugega. V tem pogledu je dosegla znanost velike uspehe. **Znanost torej ugotavlja obstoj nekega pojava, ne more pa poja-**

sniti niti vzroka niti končnega namena tega pojava. To more pojasniti samo vera, in prav v tem je silno važna funkcija vere v socialnem življenju človeka.

Če govori znanstvenik o zadnjem vzroku in končnem namenu nekega pojava, je prekorajčil meje znanosti, ker znanost tega ne more ugotoviti in pojasniti. Prav tako greši tisti, ki skuša posegati na znanstveno področje z verskimi argumenti. Če bosta znanost in vera ostajala vsaka na svojem področju, ne more nikdar priti do nasprotja med vero in znanostjo, kar se je dogajalo v preteklosti zaradi napačnega pojmovanja bistva znanosti in vere.

Vendar — kljub tem, da imata vera in znanost svoje točno določeno področje — obstaja nekaka povezanost med obema. Dočim določa vera končni namen pojava, stvari (npr. človeka), mora vernik — zlasti teolog — upoštevati znanstvene ugotovitve glede obstoja in razvoja stvari, mora računati z naravnimi zakoni in logičnim sklepanjem, dočim mora znanstvenik vedeti, da s še tako natančnim opisom pojava ni odkril zadnje resnice glede vzroka in namena pojava. To medsebojno odvisnost vere in znanosti označuje Einstein s stavkom: "Znanost brez vere je hroma, vera brez znanosti je slepa".

Sm. R.

AVSTRALIJA se je zopet zganila ob žalostnih poročilih iz Kampučije, kjer stotisoči umirajo od lakote. Uradni obiskovalci teh nesrečnežev nam pošiljajo strašne vesti, novice na televiziji prinašajo slike, da morajo ganiti. Ljudje brez stanovanj, lačni ob bolnih brez zdravil in mrtvih brez dostojnega groba. Brezpravni, ki so odvisni zgolj od tuje pomoči in žive v upanju, da jim bo kdo pomagal ali jih katera dežela sprejela. Sicer jih čaka strašna smrt...

LETOŠNJA avstralska božična znamka za 25 centov je vzbudila precej protestov. Našli smo jih po raznih dnevnikih med pismi bralcev, protestna pisma sta dobila tudi Prime Minister Fraser ter minister za pošto in celo v parlamentu smo slišali glas proti njej. Znamka namreč predstavlja sliko božičnih paketov, ki so zaviti v razne zastave držav. Med njimi je eden paketov zaviti tudi v — jugoslovansko zastavo z rdečo petokrako v sredini. In prav ta zastava je dvignila vročo kri. Vsa protestna pisma izzvenijo takole: **Čemu na božični znamki zastava države, ki božičnega dneva svojim državljanom-kristjanom noče priznati, ampak ga ima za običajni delovni dan?**

V sliki božične znamke res ni dosti logike. Po drugi strani pa se mi zdi, da je Jugoslavija s to svojo označko na božični znamki lahko tudi osramočena. Avstralija jo mora s svojo znamko spomniti, da božič praznuje ves svobodni svet. Čas bi že bil, da jugoslovanski režim popusti želji večine svojih državljanov in prizna dnevu spomina Gospodovega rojstva veljavo in čast. Pa menda je tam že misliti na kaj takega — "klerikalizem"...

PAPEŽ Janez Pavel II. je med letošnjimi novomašniki posvetil v duhovnika tudi prvega Slovenca. Posvečenje je bilo dne 24. junija v baziliki svetega Petra v Rimu, naš novomašnik pa sin slovenskih izseljencev v Argentini, **Marjan Vidmar**. Starši so se po zadnji vojni izselili v Južno Ameriko, kjer je v Buenos Airesu Marjan doraščal in prišel do duhovniškega poklica. Zadnja leta je študiral na raznih univerzah po Evropi, zdaj pa je v Rimu v papeškem zavodu za južnoameriške bogoslovce in mlade duhovnike.

FILATELISTE bo zanimalo, da vatikanske znamke letos obhajajo svoj zlati jubilej. Po dolgih letih spora med apostolskim sedežem in italijansko državo, ki je zasedla mesto Rim in naredila konec papeški državi, je končno prišlo do dogovora: ustanovili so samostojno vatikansko državo. Ta pa je za svoje poštne urade začela izdajati tudi lastne znamke.

Prva serija vatikanskih znamk je šla v svet dne 1. avgusta 1929. Od takrat pa do danes je izšla že kar lepa zbirka 775 različnih vatikanskih znamk.

STOLETNIKA imamo Slovenci tudi med svojimi ameriški duhovniki. To je **Rudolf Cepuder**, ki se je rodil 13. aprila 1879 kot sin nadučitelja v Šmarju pri Ljubljani. V duhovnika je bil posvečen v Ljubljani leta

Z VSEM VETROV

1903, čez pet let pa odšel v Združene države ameriške. Zdaj živi v domu onemoglih v Clevelandu in na vozičku še vsak dan somašuje s hišnim kaplanom. Za stoletnico rojstva letos pa je z njim somaševal tudi clevelandski škof James Hickey in njegov tajnik Frank Kosem, ki je po rodu Slovenec.

K stoletnici tudi čestitke avstralskih Slovencev!

AFRIŠKE DRŽAVE se bodo — vsaj upajmo — ena za drugo le rešile strahovlad. Naravnost žalostna so bila dejstva, da so ob razglasitvah neodvisnosti in koncu kolonialne politike postale kar domala vse plen brezvestnih diktatorjev, ki so se za ljudstvo izkazali hujši od bivših belih gospodarjev. Ko je odletel Idi Amin v Ugandi, se je ves svet oddahnil, četudi razmere tam še danes niso take, kot bi morale biti. V avgustu je vojska strmoglavila tudi Francisca Maciasuja Nguemija, ki je dvanajst let z nenavadno brutalnostjo vladal Ekvatorialni Gvineji. Od 300,000 prebivalcev je bila ena tretjina likvidirana ali po zaporih, eni tretjini pa se je posrečilo pobegniti iz dežele. Diktator je sebe proglasil za edino božanstvo, zahteval svoji sliki na vseh oltarjih misijonskih cerkvic in kapel, večino misijonarjev pa tudi pozaprl ali izgnal. Zanimivo, da se je v svojem brutalnem ravnanju skliceval na načela marksizma in leninizma.

Nedavno je padlo tudi srednjeafriško cesarstvo, katerega diktator je bil od leta 1965 Bokaso, bivši narednik francoske kolonialne vojske. Pred tremi leti se je dal oklicati za cesarja in njegovo kronanje je državo stalo okoli 30 milijonov dolarjev. Sam je sedel na zlatem tronu, narod pa je umiral od lakote. Zdaj je tudi te oblastiželjnosti in svojevoljnosti konec.

TRI italijanske ladje — križarki "Vittorio Veneto" in "Andrea Doria" ter pomožna ladja "Stramboli" so se ob koncu avgusta vrnile iz nenavadnega potovanja: iskanja vietnamskih beguncev na odprtem morju. Priplule so v Benetke z nenavadnim tovorom: 891 vietnamskih beguncev, ki so jih rešile pred gotovim poginom v Južnokitajskem morju. Od teh jih je bilo 146 prepeljanih v taborišče na Padričah nad Trstom, kjer živi v stanovanjskih blokih že 383 drugih beguncev iz vzhodnih držav.

Problem begunstva je prava sramota našega stoletja ob vseh podpisih na listino Združenih narodov o človeških pravicah.

BEOGRAJSKI dnevnik z največjo naklado v Jugoslaviji so "Večernje novice". Nedavno je objavil članek pod naslovoma: **Zakon in vest. Procent živih**. V njem beremo, da v Srbiji že dve leti obstoja zakon, ki nosečim ženam dopušča popolno svobodo odločitve za porod ali splav. In rezultat? Po dveh letih je samo v Beogradu dva in polkrat več splavov kakor pa rojstev: grozotna številka okoli 50.000. Pisec članka, neki D. Milič, piše med drugim: "...Zdi se, da je zakon prehitel vest. Pravica do svobodne odločitve se je izrodila v najbolj množično ogrožanje zdravja. Ne da bi pomislile na posledice, ženske derejo na kirurško mizo..."

Kaj ne praznujemo letos Mednarodno leto otroka?...

AMERIŠKA DOMOVINA je edini časopis ameriških Slovencev, ki je poleg nekaj mesečnikov tam še ostal pri življenju. Že enainosemdeseto leto izhaja in — vse tako izgleda — bo še. Letos je ameriške rojake malo prestrašilo, ko je njen urednik **Vinko Lipovec** naznanil svoj pokoj. (Pred tridesetimi leti je prišel med begunci v ZDA in takrat rešil podoben preplah, ko je sprejel uredništvo.) A zdaj je strahu konec: v juliju je začel urejevati novi urednik, že v Ameriki rojeni profesor **Rudolph M. Susel**. Nikdar ni hodil v slovenske šole, govori in čuti pa seveda slovensko. Uredništva ni prevzel iz kakšnih materialnih nagibov, ampak iz idealizma in ljubezni do slovenske Amerike, slovenskih ljudi in tradicij. Bralci so se zlasti razveselili njegove izjave v prvem uvodniku, da bo list še nadalje vztrajal na ideologiji, na kateri je stal vsa leta prav od svojih početkov.

Kar lahko rečemo, da bi brez te ideologije, gradeč na verskih načelih in držeč se brezpogojno resnice in ravne značajne poti, tudi **AMERIŠKA DOMOVINA** že legla v grob. Tako pa je pokopala v teku let kar tri takozvane svobodomiselnosti in kaj napadalne dnevnike: clevelandsko **ENAKOPRAVNOST**, čičaško **PROSVETO** in pa newyorški **GLAS NARODA**. No, pokopali so se sami, ravno v svoji neokusni borbi proti vsemu verskemu, kjer jim je prišla prav vsaka laž.

Življenje **AMERIŠKE DOMOVINE** dalje dokazuje, da je slovenstvo v izseljenstvu lažje podaljševati, če poseduje tudi verski element. Brez tega se nit hitreje pretrga, korak iz slovenske tradicije je nekako manj občuten. Saj mu manjka nekaj bistvenega, ki je slovenstvo krepilo skozi stoletja in pojilo njegovo kulturo.

Vsekakor tudi avstralski Slovenci želimo **AMERIŠKI DOMOVINI**, da bi še dolgo živela in šla pogumno svoji stoletnici naproti! Novemu uredniku pa seveda obilo uspehov!

ČE LISTAMO po starih letnikih **AMERIŠKE DOMOVINE**, je med vrsticami mnogo zanimivosti. V uvodniku dne 24. julija 1929, torej pred petdesetimi leti, beremo na primer tole o clevelandskih Slovencih: "... V Clevelandu je približno 7.000 družin. In te družine imajo do 35.000 otrok, in ti otroci so naša nada, naše upanje, naša bodočnost. Nikomur se ni treba stramovati slovenskega imena. Slovensko ime je v Clevelandu kot

po državi Ohio povsod v časti. Po svoji marljivosti in naprednosti, po svoji varčnosti in ukaželjnosti smo zadnja leta napredovali, da smo v čast mestu Clevelandu in državi Ohio. In če sami sebe spoštujemo, nas bo spoštovala tudi naša mladina, in ta mladina nam bo sledila, kamor ji bomo pokazali pot..."

Posebno pozornost nam v gornjih vrsticah vzbudi število otrok. Koliko sreče in veselja je moralo biti po družinah — kljub tujini in težkim razmeram, ki se z današnjimi ne dajo primerjati. A prav v tem je rasla moč in se krepila odpornost, ki nam je v Severni Ameriki ohranila slovenstvo do danes.

TOLIKO je govora, pisanja in javnih demonstracij proti nuklearni sili, nedavno pa nam je na ABC radijskem programu "Science Show" nuklearni fizik Sir Ernest Titterton pokazal tudi drugo stran: Če bi pozabili na nuklearno energijo ter nadomestili nje 200 postaj s proizvodnjo energije iz premoga, bi do leta 2000 imeli tole sliko: Najmanj 15.000 rudarjev bi umrlo prezgodaj zaradi svojega nevarnega in nezdravega dela; 100.000 smrti med odraslimi in otroki zaradi strupenih izločkov premoga; 12 milijonov slučajev sleherno leto bi obolelo na dihalnih organih; \$3000 milijonov škode na imovini in nepremičninah... Po mnenju fizika Tittertona bo človeštvu z vsem tem domala prizanešeno, če pustimo 200 že delujočih nuklearnih postaj mirno opravljati svoj posel. Nuklearna energija ima vse višjo varnostno stopnjo od premoga. Izbire pa za naslednjih trideset let po njegovem mnenju ni: ali — ali...

Ah, ti znanstveniki! Samo zmešajo nas: dva ne trdita enako...

"**KRIŽ V VSE DOMOVE!**" je bilo geslo, s katerim so 2. septembra letos naši sosede Hrvati zaključili v Ninu pri Zadru veličastno praznovanje "Branimirovega leta". Z njim je Cerkev na Hrvaškem proslavila 1100-letnico dokončnega pokristjanjenja. Višek slavja, ki ga je vodil kot papežev legat kardinal Šeper, je bila slovesna maša na velikanskem prostoru, kjer se je zbralo okrog 250.000 hrvaških vernikov. Na koncu je kardinal Šeper blagoslovil "križe zaveze", ki so jih potem delili množici.

Potujete v Rim? — Dobrodošli!

HOTEL BLED

Via S. Croce in Gerusalemme, 40

00185 ROMA (ITALY) Tel. (06)777102

II. Kat. — Sobe s kopalnico, radioaparatom,
klimatsko kontrolo. Centralna lega. Prostor
za parkiranje. Restavracija. Slovensko osebje.

Ste poravnali naročnino za MISLI?

DRAGI OTROCI!

Kar spet se moramo ustaviti v Melbournu, ko nas druge naselbine kljub prošnjam tako rade puste na cedilu. Saj vemo, da tudi drugje odličnih slovenskih mladincev ne manjka, a žal urednik tolikokrat zaman prosi za sliko in podatke. Samo obljuba pa ni dovolj in ne doda ničesar k mladinski strani v MISLIH.

Danes vam predstavimo MILENCO iz znane TURKOVE družine, ki živi v St. Albansu. Oba starša sta doma iz zelene Dolenjske. Father Ciril Turk, znani in zelo delovni izseljenski duhovnik med rojaki v Nemčiji, je njen stric.

Milenca se je dolgo časa poleg rednemu študiju posebej posvečala tudi glasbi, ki je še vedno njen glavni konjiček. Osem let je obiskovala glasbeni pouk, zato lahko verjamemo, da dobro obvlada klavir in orgle. Na A.M.E.B. je končala sedmi razred in se usposobila ter prejela spričevalo za poučevanje klavirja.

Radi povemo, da zna Milenca svoje glasbeno znanje tudi deliti za dobro stvar: že tri leta igra orgle pri GLASNIKIH, mladinskem pevskem zboru melbournskega verskega središča. Njev v posebno priznanje in pohvalo lahko povemo, da ves čas ni niti enkrat manjkala pri pevskih vajah, kakor tudi ne pri vsakomesečnem petju v cerkvi pri bogoslužju ali pri drugih pevskih nastopih. Naj se ji ob tej priložnosti posebej zahvalimo za vso pomoč doslej, seveda z željo, da bi bila Milenca še dolgo duša

VERNIH DUŠ DAN

BELE LUČKE, TIH VEČER . . .
BOG DAJ RAJNIM VEČNI MIR!

IN V NEBESA NAJ JIH PELJE
IZ TRPLJENJA MRAČNIH VIC,
DA BI UŽIVALI VESELJE
ANGELOV POKOJNIH LIC.

NAM, KI V SVETU ŠE ŽIVIMO,
HREPENIMO IN TRPIMO,
PA RAZSVETLJUJ NAŠO POT
Z LUČMI JASNIMI, GOSPOD!

BELE LUČKE, TIH VEČER . . .
BOG DAJ RAJNIM VEČNI MIR!

JANKO SAMEC

FILM. — Preteklo soboto smo v šoli pri slovenskem pouku gledali film, ki nam je prikazal del lepe Slovenije. Videli smo glavno mesto Slovenije, Ljubljano, z lepimi mostovi in spomeniki slovenskih pesnikov. Videli smo lepe zelene hribe in tudi visoke planine. Film nas je peljal v Kranjsko goro, na Bled z otokom in znanim gradom na skali, pa na Triglav, najvišjo goro Slovenije. Posebno lepa je slovenska narava pozimi, ko je vse s snegom pokrito. Najbolj mi je bila všeč Planica. Tam smo videli smučarsko tekmo, ko so v skokih tekmovali najboljši smučarji Evrope. — Jenny Vran, 13 let, East Bentleigh, Vic.

*

"Mama, ali veš, koliko je zobne paste v tubi?"
"Kako bi to vedela?"
"Jaz pa vem. Od stene pa skoraj do vrat."

GLASNIKOV in tako odlična pomoč voditelju zbora. Naj dodamo za konec, da Milence v slovenskem jeziku ne bi mogel nihče prodati. Vsi Turkovi otroci, tudi brata Jože in Andrej, dobro obvladajo materin jezik.

MELBOURNSKI ROJAKI!

Vašim otrokom v pomoč pri pouku bi bila
**THE WORLD BOOK AND CHILDCRAFT
ENCYCLOPEDIA.**

V domačem jeziku boste dobili vse informacije
ter po želji uredili nakup, če pokličete
MARCELO BOLE — tel. 306 3087,
DANILO ŠTOLFA — tel. 306 2664,
ali pa NEVO BOLE-ROEDER — tel. 306 1141.
Bi se želeli pridružiti naši prodajalni skupini?
Ste dobrodošli! Pokličite nas za dogovor!

KRIŽEM AVSTRALSKE SLOVENIJE

DA SE NE POZABI... — Ob odhodu p. Lovrenca smo med drugim o njem brali tudi tole:(...) Slovenski rojaki izgublajo z njim pastirja, ki so ga v kratki dobi njegovega delovanja v Avstraliji spoštovali in vzljubili; vsi rojaki pa se bomo poslovili od skromnega, a velikega, požrtvovalnega Slovenca, katerega skrita dela so dala neizbrisen pečat našemu življenju na petem kontinentu. (...) Razen v cerkvi, ga bomo zelo pogrešali pri slovenskem šolstvu. Zdaj, ko odhaja, lahko mirno povemo, **da bi brez njegovih osebnih žrtev (in še nekaterih) še ne imeli letos slovenskih maturantov.*** Prebedelih noči, ko je delal za šolo, mu ne bo nihče plačal; tudi ni nikdar predložil računa. Delal in žrtvoval se je, ker je bila potreba in ker je bil prepričan, da opravlja dobro in za slovensko skupnost koristno delo. Močno ga bomo pogrešali tudi pri slovenskem radiu. Delati z njim je bilo veselje, poslušati njegovo lepo slovenščino užitek... — (Stran Jožeta Čuješa: **Med Slovenci...** Novo Doba, 28.8.-3.9.1979).

* Podčrtalo uredništvo.

PASCOE VALE, VIC. — Čestitke sem prinesla za "sestro Čebulo", o kateri sem čitala v MISLIH pred več meseci. Tam je bilo tudi napisano, da je čebula, namočena v žganju, dobra za nego las.

Res je. Sama sem poskusila: zribala sem tri čebule v posodo s četrt litra žganja in po treh dneh precedila. S tekočino sem si začela mazati lase prav do kože enkrat na teden zvečer, naslednje jutro pa sem si umila glavo. Kakšna razlika že po nekaj tedih! Poprej so mi lasje izpadali; kadarkoli sem si umila lase, jih je bilo poln lijak, zdaj pa ni niti enega več.

Ljudje mnogo potrošijo za nego las, zlasti mladi. Zatekajo se v lekarne in vsak nakup stane denar. Moj nasvet: obrnite se do "sestre Čebule". Če nimate žganja, bo gotovo dober tudi običajen alkohol. Z malim izdatkom boste imeli lepe in krepke lase in prihranili si boste nekaj dolarjev, kar zlasti nam upokojujencem zelo prav pride. Le pridružite se mi, ko tako rada zapojem: Srečni upokojujenci — juhej!...

Star pogovor se glasi: Vrečo pazi pri odvezku, ne pri otrešku!

Želim mnogo uspeha in prisrčen pozdrav! —

Marcela Bole.

WODONGA, VIC. — Slovensko dvomestno društvo "Snežnik", Albury — Wodonga, poroča:

Najbrž še niste slišali ali čitali o ustanovitvi Slovenskega društva Albury — Wodonga, četudi obstoja že dve leti. Morda Vas zanima najprej, zakaj "Snežnik"? To ime smo dali društvu zato, ker je največ članov iz okoli-

ce Snežnika; pa tudi zato, ker še nismo slišali, da je kako drugo tako imenovano slovensko društvo v Avstraliji.

Na dan 18. avgusta letos smo proslavljali drugo obletnico ustanovitve. Dvorana Civic Centre Wodonga je bila polna in smo prav ponosni na uspeh. To tem bolj, ker nas je malo.

Kar je napravilo posebno lep vtis ob naši plesni prireditvi, je bilo to, da so goste sprejemala dekleta v narodnih nošah: gospodične Magda Leber, Mary Kromar, Vesna Tukšar in Kathy Šajn. (Tako stojte na sliki od leve na desno, — Op. ur.) One so spremljale goste na sedišča pri mizah. Zlasti avstralski gostje so jih gledali, saj smo kot Slovenci tu še bolj malo poznani. Mnogo vprašanj je padlo o nas: kdo smo in od kod.

Drugo pa je bilo: orkester BLED iz Melbourn je s svojo živahno glasbo zares privlačil. Gostje kar niso mogli zdržati, da bi ostali na sedežih. Poskočnice so jih vzdignile na noge, in so se morali zavrteti...

Tudi domače hrane je bilo v izobilju: vsi so pridno segali po tradicionalni kranjski klobasi in svinjski pečenki. Pijačo pa so seveda ljudje prinesli s seboj po želji.

S slovenskimi pozdravi! V imenu uprave —

Franc Sodja.

FAIRFIELD, N.S.W. — V zadnji številki MISLI sem na straneh "Izpod Triglava" bral tako pohvalo slovenski "Splošni plovbi" in njenim ladjam, da sem bil v resnici ponosen na našo slovensko "mornarico". Še celo tole mi je po branju prišlo na misel: Kako morejo nekateri MISLIM očitati, da ravno v tej rubriki o razmerah doma pišejo samo slabo! Prav to poročilo o lepih uspehih "Splošne plovbe" — poleg mnogih drugih za-

nimivosti, če znamo sami brati in ne pobiramo sodb enostavno od drugih — je dober dokaz, da MISLI tudi pohvalijo, če za to govore dejstva . . .

Kaj se mi je zgodilo? Dober teden po branju pohvale "Splošni plovbi" v MISLIH sem dobil v roke nekaj številčk ljubljanskega "Dela", ki mi jih je poslal brat iz domovine. Bil sem neprijetno presenečen, ko sem med drugimi novicami — dobrimi in slabimi — bral tudi članek o našem ladjarskem podjetju, ki pove tole:

Naša "Splošna plovba" je imela lani 211 milijonov dinarjev izgube in je v hudih finančnih težavah (Le kako se to sklada s tistim širokoustenjem, da se je podjetje dvignilo med prva jugoslovanska plovna podjetja?!) Poročevalec "Dela" Gustav Guzelj tudi pove, zakaj naročajo ladje v tujini: gradnja ladij doma je za 30% dražja kot nakup enakovrednih na tujem in četudi je treba za v tujini kupljene ladje plačati 22% carine, pride nakup še vedno cenejši. Članek pravi, da so v Kopru prišli do zaključka: pri reševanju plovnih težav je nujno

PHOTO Micky's Studio

9A LOWER PLAZA,
SOUTHERN CROSS HOTEL BUILDING,
MELBOURNE

Tel. 63 1650

Za razne prilike smo Vam na uslugo
v našem studiu, v cerkvi ali doma!

**ZA POROKO: 75 različnih barvnih fotografij
s poročnim albumom vred — samo \$120.—
Slike za potni list — v dvajsetih minutah!**

Urarsko in zlatarsko podjetje:

ALEXANDER WATCHMAKER & JEWELLER
31 The Centre, Seven Hills, N.S.W.

(nasproti postaje)

Telefon 622-1408

vam nudi 20% popusta na vsa popravila ur
in zlatnine (šest mesecev garancije) in 5% na
vse nakupe. Engraviranje imen brezplačno.

HANDMADE JEWELLERY

DESIGNED AND MADE

IN OUR OWN WORKROOM

Sydneyski rojaki, pridite in se sami prepričajte
o ugodnih pogojih.

Priporočata se

Edvard in Kristina ROBNIK

ZAHVALA

Družina pokojnega naročnika JOSIPA FON-a, ki je dne 9. septembra letos preminul v Brisbane, se pristrčno zahvaljuje številnim izrekom sožalja, ki jih je bila deležna v času žalovanja. Iskrena zahvala tudi vsem dragim rojakom in znancem, ki so se udeležili zadošne maše v župni cerkvi ter spremili pokojnika na zadnji poti. Bog Vam vsem stotero povrni!

FONOVI

potrebno sodelovanje celotnega slovenskega gospodarstva. In to reševanje mora biti temeljito in dolgoročno, ne le krpanje, ki ne odstranjuje vzrokov.

Da me ne boste obdolžili laži, Vam prilagam časopisni izrekek. Uredništvo pa naj drugič preveri vsako novico od doma, da ne bo zopet takih famoznih nasprotij. In pa: ne zamerite mojemu pismu, saj sem ga pisal in odposlal v dobri volji. Če ga objavite, naj bo namesto podpisa samo — **razočaran Primorec.**

Op. ur.: Za pismo s popravkom poročila v rubriki "Izpod Triglava" septembrske številke (stran 271) lepa hvala, saj sem vsakega takega sodelovanja bravcev zelo vesel. Moram pa povedati v svojo obrambo, da je bilo tudi moje poročilo — iz ljubljanskega "Dela", seveda le malo starejše od Vašega. Ni moja krivda, če so medtem "odkrili" pri "Splošni plovbi" milijonske izgube . . . Uganka pa mi je, kako preveriti novice v "Delu", kakor pravite, če res odgovarjajo dejstvom. Bi morda kdo bralcev znal svetovati? Lepe pozdrave! — **Urednik.**

"Kako pa so kritiki ocenili tega slikarja?"

"Niso se mogli zlepa zediniti: enim se je zdelo škoda platna, drugim pa barv".

OPALI

Ogleduješ po lepem darilu, zlasti morda pred
obiskom domovine?

Oglasi se pri nas: imamo bogato izbiro

BRUŠENIH OPALOV in DRAGIH KAMNOV,
izdelujemo pa tudi **ZLATNINO in SREBRNINO**
po lastnih načrtih ali Vaših željah.

Ko kupujete opale, drage kamne, zlatnino, zaročne
in poročne prstane . . .

OBIŠČITE NAS!

Pomenili se bomo v slovenskem jeziku!

KOVAC'S GEMS & MINERALS

291-293 Wattletree Road,

EAST MALVERN (Melbourne), 3146

Telefon: 509 1611

DISKO za Sydney in okolico!

Kličite me za praznovanje zarok in porok, rojstnih obletnic ter drugih veselih prilik! Igram po želji vse vrste glasbe in imam lepo izbiro angleških, slovenskih, nemških ter drugih plošč za mlade in stare.

Priporoča se JOŽEF ROBAR,
61 Garfield St., Wentworthville, NSW, 2145
Telefon: 636 7157

KDO BI VEDEL POVEDATI...

...kje živi STANE VOUK. Njegov zadnji znani naslov je bil Surry Hills (104 Cooper Street), Sydney. Po njem poizveduje brat v domovini. Prosim, javite uredništvu MISLI, ali pa telefonirajte na sydneysko telefonsko številko (02) 736 2926 Ivanu in Dorici Slavec, ki hranita za pogrešaneža tudi bratovo pismo.

Bi kdo morda poznal rojakinjo, ki jo išče brat Radovan Selinšek-Pickl (Venezuela, Južna Amerika). MRS. DANIELA SCHIDT r. SELINŠEK je imela zadnji naslov v Geelongu, Victoria. Bratovo pismo zanjo hranita Vida in Frank Kravoš, Melbourne.

JOŽE KADUNC je po poklicu električar in doma iz Ljubljane. V Avstraliji je že šestnajst let in njegov zadnji naslov je bil Sydney, okraj Penrith, se pa že šest let ni oglasil domačim. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči p. Valerijanu ali pa uredništvu.

Melbournskim Slovincem
se priporoča kamnoseško podjetje

VIZZINI MEMORIALS

Verga Bros. Pty. Ltd.

9 TRAVALLA AVE., THOMASTOWN, VIC.

Telefon: 359 5509

Nagrobne spomenike izvršujemo po dogovoru.
Garancija za vsako delo!

Priporočam se Slovincem
vzhodnega dela velikega Melbourn
za vsakovrstna avtokleparska dela,
avtobarvanje in podobno.

Popravljamo zasebno in za vse večje zavarovalnice.

A. V. MOTOR BODY REPAIRS

1/117 LEWIS RD., WANTIRNA SOUTH, 3152,

VIC. — Telefon delavnice 221 5536

TOWING SERVICE 24 ur dnevno

na telefonu 221 5757

ali pa doma — 232-4314

Rojak VOJKO VOUK

REŠITEV septemske LITERARNE BESEDNICE:

1. (Fran) MILČINSKI, 2. (dr. Tine) DEBELJAK, 3. (Fran) DETELA, 4. ANTON (Aškerc), 5. ALOJZIJ (Gradnik), 6. (dr. Anton) TRSTENJAK, 7. ODRANCI, 8. ODLOMEK, 9. NIKO (Kuret), 10. SOČA.

Pokončni vrsti črk, začeti pri prvi in tretji črki prvega priimka ter brani od zgoraj navzdol, dajo pomen letošnjega leta: MEDNARODNO LETO OTROKA.

Tokrat je bilo reševalcev manj kot običajno: Jože Grilj, Vinko Jager, Anica in Anton Šajn, Lidija Čušin in Francka Anžin. Žreb je določil nagrado **Anžinovi Francki**.

Gospa zdravniku: "Mislim, da prihaja moja slabost od prevelike utrujenosti".

Zdravnik: "Že mogoče. Pokažite mi, prosim, jezik!..."

TISKARNA

POLYPRINT

PTY. LTD.

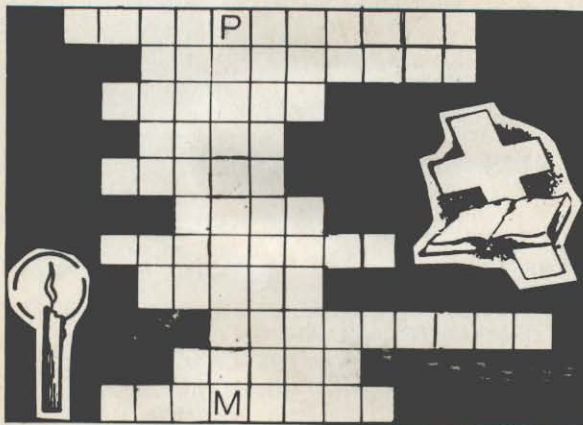
1 DODS STREET, BRUNSWICK, 3056, VIC.

TEL. 387 6922

se priporoča melbournskim Slovincem in slovenskim podjetjem za razna večja ali manjša tiskarska dela

PROSTORNO HIŠO z dodanima dvema stanovanjema (zemljišče ima 54 x 130 čevljev površine) imam naprodaj v melbournskem okraju Fawkner. Kdor rojakov se morda zanima za nakup in bi si posest rad ogledal, naj se oglasi pri lastniku, dolgoletnemu naročniku: MISLI: Franc Spreitzer, 2 Lynch Road, Fawkner, Victoria, 3060 — Telefon: (03)359 1548.

NOVEMBRSKI MOZAIK

Rešitev pošljite najkasneje do 20. novembra, ko bomo žrebali nagradenca.

“PAVLIHA” TAKO PRAVI...

- Pomanjkanje bencina ne bo zadelo tiste, ki so na konju.
- Vseposod gradimo nove sladkorne tovarne, ker še nismo preračunali, da nas stane uvoženi sladkor manj kot pa nove tovarne, ki bodo delale z izgubo.
- Tisti, ki mlatijo prazno slamo, žanjejo po večkrat na leto.
- V lekarnah primanjkuje zdravil. Ali je to že znak, da smo vedno bolj zdravi? — Nasprotno. Ko bi bili bolj zdravi, bi bilo zdravil na pretek.
- Popravili smo napake. Sedaj so kot nove.
- “Ali veš, katera je nova bosanska himna?” — “Ne.” — “Hej brigade!” — “Zakaj?” — “Ker stoji v njej vrstica: Na Slovenskem smo mi gospodar...”
- Zakaj je dobro biti član delavskega sveta in zakaj ne? — Dobro je, ker si o vsem na tekočem in lahko o vsem molče odločaš.

Vstavi v vodoravne vrste kvadratkov besede, ki pomenijo:

1. Kraj miru, ki nas v spominih približa rajnim.
2. Otožni glasovi (a ne človeški jok!), ki običajno spremljajo krščanski pogreb.
3. Ker smo bili njeni člani, nas nikdar ne pozabi v molitvah.
4. Zadnji domek vsakega, pa bodi bogat ali reven.
5. Ime skupine grobov velikih mož (po Plečnikovem načrtu) na opuščnem ljubljanskem pokopališču za Bežigradom (O tem smo pisali v “Izpod Triglava” avgustove številke!)
6. Vsakega obišče le enkrat v življenju.
7. Na zadnji poti spremljajo.
8. Ime za trenutke, ko sončna luč ugaša v večeru — tako lepa podoba našega življenja...
9. Smrt ni konec, grob ni večen — kaj nas čaka po veri?
10. Krajša in starejša naša beseda za življenje.
11. Marsikateri grob krasi, a večnosti ne spremeni...

Pravilno izbrane besede bodo povedale v navpični vrsti od P navzdol do M novembrsko željo našim dragim pokojnim.

SLOVENSKO MIZARSTVO

se priporoča melbournskim rojakom
za izdelavo kuhinjskih omar
in drugega pohištva
po zmerni ceni.

Telefon:
459 7275

FRANC ARNUŠ
76 Beverley Road,
ROSANNA, Vic.

Melbournskim rojakom je na uslugo

ZOBNI TEHNIK — DENTAL TECHNICIAN
LUBI PIRNAT

18 WRIDGWAY AVE., BURWOOD, Vic.
Telefon: 288 4159

Izdelava umetnega zobovja in vsa popravila.
Full denture service and repairs.

VIKTORIJSKIM SLOVENCEM

TOBIN BROTHERS
funeral directors

NA USLUGO V ČASU ŽALOVANJA

North Melbourne 189 Boundary Road, 329 6144

Malvern 1382 High Street, 509 4720

Noble Park 505 Princes Highway, 546 7860

Frankston 232 Cranbourne Road, 781 2115

Mentone 93 2460

DR. J. KOCE, 114 Eglinton Street, Kew, Vic. 3101
(Najstarejši tudi po letih objavljanja oglasov v Mislih)

ČE HOČETE POTOVATI,

se z zaupanjem obrnite name. Imam v vseh večjih mestih Evrope in Amerike ne samo poslovne ampak tudi prijateljske zveze.

Tel. 861 7200. Če ni odgovora, telefonirajte na številko 63 4832 in vprašajte za Mrs. Evo ali Miss Dašo.

DOMAČA HRANA SREDI MELBOURNA!

"THE SAUSAGE MACHINE"

TAKE-AWAY SHOP

CENTRE PLAZA,

Cnr. Bourke and Swanston Sts.

Nudimo Vam klobase, pečenice, krvavice in razne slične dobrote nepečene za nakup, ali pa pečene na oglu (Charcoal Grill), postrežene s hrenom, gorčico, raznimi solatami ali kislim zeljem.

Domače juhe: ječmenova, grahova, lečna.

Na razpolago orehova in makova potica, sirova pogača, jabolčni zavijač in druge dobrote.

Priporočata se Valerija in Miha ROPRET

Melbournski rojaki!

Želite morda kupiti po zmerni ceni KOKOŠI, ali zares SVEŽA JAJCA?

Oboje Vam nudi kokošja farma Bruna in Alme SDRAULIG (komaj miljo in pol od Slovenskega grčka v Elthamu).

Research Warrandyte Road, RESEARCH

Telefon: 437-1868

Se želite naučiti voziti avto?

ŠOFERSKI POUK

Vam z veseljem nudi

"FRANK'S AVTO ŠOLA"

32 THE BOULEVARD, FAIRFIELD WEST. 2165

N.S.W.

TELEFON: 72-1583

■ Kaj pa NAROČNINA?

E.Z. OFFICE MACHINES

Zastopnik podjetij Olympia in Adler strojev se melbournskim Slovincem priporoča za prodajo novih in starih pisalnih, računskih in podobnih strojev vseh znamk.

Izvršujemo vse vrste popravil!

V zalogi imamo slovenske črke ČŠŽ, ki jih Vaš pisalni stroj morda še nima.

EMIL ZAJC

Telefon:
544 8466

9 Tennyson Ave.,
CLAYTON, Vic. 3169

MELBOURNSKI SLOVENC!

Kadar potrebujete TAXI TRUCK za selitev in podobno, se boste z MAKSOM HARTMANOM po domače pomenili za čas prevoza, delo pa bo opravljeno dobro in po konkurenčni ceni.

Kličite čez dan: 311 6366

RAPID TRANSPORT SERVICES PTY. LTD.

(vprašajte za Maksa Hartmana!)

Ob večernih urah

kličite Maksovo številko doma: 850 4090

F. T. ADMINISTRATIVE SERVICES Pty. Ltd.
182 Norton Street, Leichhardt, N.S.W., 2040

TAX CONSULTANTS — INSURANCE BROKERS

Prevrzujemo registracijo in popolno knjigovodstvo vsakovrstnih podjetij in družb ter kontraktorjev, kakor tudi posameznikov. Urejamo davčne obračune ("Income tax return"), rešujemo davčne probleme in nudimo potrebne nasvete.

Posvetujte se z rojakom

V. FERFOLJA

J. M. THAME

E. WEINBERG

Predstavljamo različna zavarovalna podjetja — "Tariff Companies".

Nudimo vam zavarovanja: za življenje, za bolezni, v nezgodah; zavarovanja nepremičnin itd. (Workers' Compensation, Public Risk, Superannuation scheme, Pension Funds.)

Telefon: SYDNEY 560-4766 in 560-4490

VARDAR PHOTO STUDIO

(Paul Nikolich)

Nudimo samo barvne fotografije zarok, porok in drugih prilik, družinskih skupin in portretov... Po želji snemamo tudi film poroke ali katerekoli druge prilike.

Studio:

579 HIGH STREET, NORTHCOTE, VIC., 3070

Telefon: 489 0238 (priv. 44 6733)

Za zahodni del mesta se poslužujemo našega studia v Footscrayu.

VAŠA DOMAČA TURISTIČNA AGENCIJA

PUTNIK

SLOVENIJA TRAVEL CENTRE

72 SMITH STREET, COLLINGWOOD, VIC., 3066

Telefon : 419-1584 in 419-2163

Rešujemo vse potovalne probleme za obisk domovine ali drugih delov sveta.

Naša brezplačna usluga: za obisk svojcev iz domovine Vam izpolnimo prošnjo ter jo brez Vaših potov oddamo emigracijskemu uradu.

Z nami se morete pogovoriti v domačem jeziku glede raznih potovalnih informacij, glede rezervacij, potnih listov in viz. Obrnite se na nas po telefonu, pismeno ali z osebnim obiskom naše pisarne. Za rezervacijo vozne karte pridemo po želji tudi na dom.

Redni poleti v domovino štirikrat na teden!

PUTNIK — SLOVENIJA TRAVEL CENTRE

Ivan Gregorich

(že od leta 1952 v Avstraliji na uslugo vsem, ki žele potovati)

Po urah:

Paul Nikolich, Nada Nakova, 48 Pender Street, Thornbury, Vic. 3071 — Tel. 44 6733

Ivan Gregorich, 1044 Doncaster Road, East Doncaster, Vic. 3109 — Tel. 842 1755